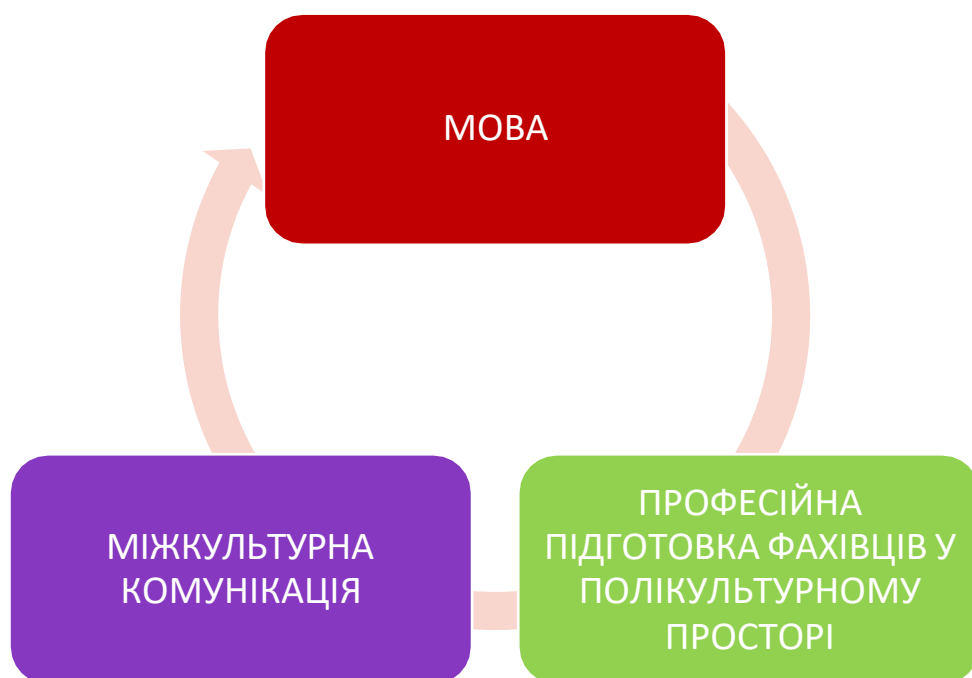

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ**

ХАРБІН – 2022

ОДЕСА – 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»

Кафедра перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики

Харбінський інженерний університет

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ
І ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ**

Харбін – 2022

Одеса – 2022

УДК 80+371.134+374.32+008-021.3

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол № 8 від 24 березня 2022 року)*

Актуальні проблеми філології і професійної підготовки фахівців у полікультурному просторі: Міжнародний журнал. – Випуск 5. – Харбін : Харбінський інженерний університет, 2022 – 130 с.

© Харбінський інженерний університет (м. Харбін, КНР), 2022

© Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна), 2022

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

- А. М. Богуш* доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, професор кафедри теорії і методики дошкільної освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
- В. А. Глущенко* доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри загального, германського та слов'янського мовознавства Слов'янського державного педагогічного університету
- Дін Сюечжун* доктор філософії, професор, заступник директора інституту міжнародної освіти Харбінського інженерного університету
- О. І. Гладі* доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри методик дошкільної та початкової освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету Володимира Винниченка
- Т. М. Корольова* доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
- Р. Ю. Мартинова* доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, професор кафедри західних і східних мов та методики їх навчання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
- Г. В. Музиченко* доктор політичних наук, професор, проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
- С. М. Наумкіна* доктор політичних наук, професор, академік Української академії політичних наук, завідувач кафедри політичних наук і права Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний

- А. Пак* університет імені К. Д. Ушинського»
доктор філософії (PhD in Linguodidactics),
координатор Освітньо-інформаційного й культурного
центру Республіки Корея Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
- О. В. Попова* доктор педагогічних наук, професор, декан факультету
іноземних мов, директор Освітньо-культурного центру
«Інститут Конфуція» Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського» від українського
боку
- О. В. Тищенко* доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри
іноземних мов та перекладознавства Львівського
державного університету безпеки життєдіяльності
- Цун Ченцзюй* кандидат педагогічних наук,
директор Освітньо-культурного центру «Інститут
Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського» від китайського боку

ЗМІСТ

ВСТУП	8
<i>Музиченко Ганна</i> . Україна – Китай: 10 років академічної та наукової співпраці в межах проєкту «Інститут Конфуція».....	8
СЕКЦІЯ І. НАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА	10
<i>Havryliuk Natalia</i> . Sports discourse translation peculiarities from English into Ukrainian.....	10
<i>Жмаєва Наталія</i> . До проблеми застосування стратегії терціарного перекладу (на матеріалі перекладу політичних промов).....	12
<i>Мігова Олена</i> . Особливості передачі лінгвокультурної інформації при перекладі алюзій українською мовою.....	14
<i>Ніколова Ольга</i> . Лінгвокультурні особливості перекладу англomовних документальних фільмів українською мовою.....	16
吕宏钢. 网络翻译、机器翻译高速发展背景下对外汉语教学问题初探.....	19
<i>Стоянова Тетяна, Нікорчук Дарія</i> . Лінгвокультурні особливості відтворення роману Мо Яня «країна вина» українською мовою.....	22
<i>Стоянова Тетяна, Приходько Надія</i> . Науково-популярна стаття як об'єкт дослідження перекладознавства.....	24
<i>Стоянова Тетяна, Шутяк Вікторія</i> . Особливості перекладу кулінарного дискурсу.....	26
СЕКЦІЯ ІІ. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАГАЛЬНОГО І ЗІСТАВНОГО МОВОЗНАВСТВА	29
<i>Богуш Алла</i> . Методологічні засади навчання дітей української (державної) мови в етнонаціональних закладах дошкільної освіти.....	29
王秋红.“良”“很”“限”形音义演变.....	31
应煜阳.浅析为何是“端午安康”而非“端午快乐”.....	37
<i>Korolova Tetiana</i> . The importance of contrastive scientific research in phonetics.....	40
李悦. 多语言YouTube 汉语教学视频研究.....	42
刘艺阁.混合型教育模式及其在汉语课程中的实现.....	44
刘硕. 基于语义学视角下的“把”字句中英互译问题研究.....	46
<i>Наумкіна Світлана</i> . Мовна маніпуляція в контексті розвитку засобів масової комунікації.....	50
何苗.浅谈乌克兰新手汉语教师教学焦虑.....	52
黄思敏.学习策略文献综述.....	57
黄玉洁.浅析超级英雄电影中“XX 侠”“XX 人”的译名.....	62
СЕКЦІЯ ІІІ. МОВНА КАРТИНА СВІТУ: СХІД VS ЗАХІД	66
曹人思卜. 跨文化交际应用.....	66
姜雪雪. 从聚餐制和分餐制看中欧文化特点.....	69
罗伊萌. 对外汉语教学中“狗”的英汉国俗语义对比研究.....	72

王雨薇. 语文教材及海外华语教材课文体例对比——以《小蝌蚪找妈妈》为例.....	75
СЕКЦІЯ ІV. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В СУЧАСНОМУ ГЕОПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТОРІ	78
<i>Derik Ilona.</i> On the issue of interaction of the cross-cultural communication and translation studies	78
<i>Volodarska Marharyta.</i> The plot of “little women” by L.M. Alcott: between patriarchalism and theatricality.....	81
<i>Yablonska Tetiana.</i> The role of psychological factor in intercultural communication.....	84
СЕКЦІЯ V. ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ І ПЕРЕКЛАДУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ.....	87
<i>Гриценко Вікторія.</i> До питання впровадження сучасних інформаційних технологій у підготовку майбутніх перекладачів.....	87
段琚予. Problems and countermeasures while training the students of the International Humanitarian University (Odessa, Ukraine) in listening comprehension at the intermediate level.....	89
李雪璐. 从汉语送气音及声调的特点看对外汉语语音教学.....	90
刘娴君. 英吉利特学校线上中文教学工具的运用分析.....	94
刘玉杰. 乌克兰中小学汉语教师培养.....	96
莫尔贡·亚历山大·亚历山德罗夫娜. 初级阶段词汇教学——以《新实用汉语课本》第八课课文（一）为例.....	98
吴俊达. “洋腔洋调”——对外汉语语音教学瓶颈.....	102
周新蕊. 基于交互式教学模式的初级汉语网络教学浅析.....	107
СЕКЦІЯ VI. ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ПОЛІКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ.....	110
陈非凡. 敖德萨本土汉语教师教学情况及培养研究.....	110
黄竞楠. 国际中文教师能力素质要求.....	112
马彦良. 疫情下汉语教师的综合培养方向.....	115
<i>Popova Oleksandra.</i> Confucius institute as a platform for launching oriental languages specialties.....	118
斯达雅诺娃·尤莉娅. 孔子教育智慧的根基.....	119
姚冰. 职业生涯规划下的国际汉语教师专业能力发展.....	121
<i>Ясинська Тетяна.</i> Особливості мотивації студентів до вивчення іноземних мов.....	123
ІНФОРМАЦІЯ ПРО УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ.....	125

ВСТУП

Україна – Китай: 10 років академічної та наукової співпраці в межах проєкту «Інститут Конфуція»

Пропонуємо Вашій увазі п'ятий випуск міжнародного періодичного журналу «Актуальні проблеми філології і професійної підготовки фахівців у полікультурному просторі», головна місія якого – сприяння розвитку україно-китайської співпраці в освітній, науковій і культурній сферах, підтримка програм наших держав щодо реалізації спільних наукових досліджень, академічної мобільності учасників освітнього процесу, обмін культурною спадщиною тощо.

У травні 2022 року університету виповнюється 205 років від дня заснування. Підготовка викладачів іноземної мови та перекладачів в усі часи для університету була пріоритетом, який гуртував навколо себе усіх учасників освітнього процесу, науковців, сприяв популяризації університету та його наукових шкіл за межами України. Потужні програми підготовки, якісний науково-педагогічний склад університету і само місто Одеса завжди приваблювали іноземців, що в результаті забезпечило присутність наших випускників майже в кожній країні світу.

Міжнародний проєкт «Інститут Конфуція» Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського, якому у 2022 року виповнюється 10 років, і створений на його основі Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція», спрямовані на поглиблення співпраці між Україною та КНР на рівні освіти та культури. Вже 10 років поспіль проєкт, який спонсується урядом КНР, успішно сприяє підготовці вчителів та перекладачів китайської мови, що дозволило забезпечити південь України високоякісними фахівцями з китайської мови, що дало поштовх розвитку україно-китайського економічного співробітництва в регіоні та забезпечити школи м. Одеси кваліфікованими учителями китайської мови як іноземної.

Для постійного удосконалення мовної підготовки, методики її викладання

та популяризації китайської культури загалом вагому роль відіграє існування спеціального наукового видання, на сторінках якого науковці можуть презентувати результати своїх досліджень та знайомитися з публікаціями інших авторів за аналогічною тематикою.

Не зважаючи на важкі часи, які зараз переживає Україна, редколегія журналу робить все можливе для подальшого розвитку концепцій, різних педагогічних технологій, які дозволяють впливати на молодь і готувати національні гуманітарні еліти для нашої держави і Китаю. Популярність журналу в наукових колах, авторитет серед освітянської інтелігенції та здобувачів вищої освіти дозволяє стверджувати, що журнал знайшов свого читача.

Лінгводидактичні проблеми викладання іноземних мов в середній і вищій школі; нагальні питання загального та зіставного мовознавства; сучасні розвідки в галузях перекладознавства і синології; історико-філософські детермінанти формування мовної особистості в багаторівневій системі освіти тощо постійно перебувають в колі наукових інтересів авторів журналу. Високий науковий рівень видання забезпечується публікаціями представників наукових шкіл Університету Ушинського, а також членів секції теоретичної та прикладної лінгвістики Південного наукового центру НАН України та МОН України.

Підсумовуючи, хочу висловити слова вдячності нашим партнерам за співпрацю і їхній внесок у розвиток україно-китайської співпраці в сфері науки і освіти загалом, міжнародного проєкту «Інститут Конфуція» на базі Університету Ушинського і цього видання зокрема.

*Ганна МУЗИЧЕНКО,
доктор політичних наук, професор, проректор з наукової роботи
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»*

СЕКЦІЯ І

НАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

Natalia Havryliuk

*English and Chinese teacher, Department of Translation, Theoretical and Applied Linguistics, The State institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky"
Odesa, Ukraine*

SPORTS DISCOURSE TRANSLATION PECULIARITIES FROM ENGLISH INTO UKRAINIAN

Keywords: *translation, sports discourse, translation transformations, translation technique, sport.*

The issue is devoted to the problem of translation of sports discourse texts from English into Ukrainian and contains an analysis of transformations used in the translation of modern English articles about sport.

Останнім часом спорт став відігравати все більш серйозну роль у житті людей. Щодня пишеться величезна кількість текстів спортивної публіцистики, та мільйони людей обговорюють останні новини. Так формується спортивний дискурс, який постійно зазнає змін внаслідок активного розвитку спорту. Для успішного розповсюдження інформації необхідно знати про ці зміни та особливості передачі спортивні тексти з англійської на українську мову.

Провівши аналіз англійських публіцистичних текстів спортивного дискурсу та їх перекладів, ми з'ясували, що, незважаючи на вид спорту, якому присвячується стаття, та переважне вживання в них нейтральної лексики, їм властиве широке використання спеціальних термінів, а також стійких виразів, що передаються українською мовою за допомогою різних трансформацій.

Відповідно до визначення радянського лінгвіста В. М. Комісарова, «це перетворення, за допомогою яких можна здійснити перехід від одиниць оригіналу до одиниць перекладу. За допомогою вмілого використання цих прийомів перекладач досягає оптимальних результатів у трьох найбільш важливі перекладацькі завдання: досягнення адекватності, тотожності та еквівалентності» [1, с.142].

Як виявилось, на лексичному рівні найактивніше використовуються прийоми транскрипції та транслітерації, які дозволяють запозичувати іншомовні слова, для яких немає еквівалентів у мові, що перекладає.

Приклади:

Time-out – тайм-аут

Break point – брейк-поїнт

Drop shot – дроп-шот

Bagel – бейгл

Tie-break – тай-брейк

Щодо скорочень та абревіатур застосовується, в основному, калькування.

Приклади:

ЮО (International Olympic Committee) – МОК (Міжнародний Олімпійський комітет)

WPA (World Players Association) – Всесвітня асоціація гравців

WTA (Women's Tennis Association) – Жіноча тенісна асоціація

Серед граматичних трансформацій у перекладі досліджуваних статей найбільше застосовується метод граматичних замінів.

Наприклад:

field of play - ігрове поле

Olympic champion swimmer – Олімпійська чемпіонка з плавання

Olympic champion cyclist – Олімпійський чемпіон з велоспорту [2].

Інші прийоми цієї групи виявилися не так часто застосованими.

Лексико-граматичні трансформації більш репрезентативні при перекладі текстів спортивного дискурсу, ніж граматичні. На першому місці за кількістю вжитків перебуває прийом компенсації. Приклад:

«They are fighters united in many ways, але operating in a modern sport that is inventing the rules as it goes along». [3] – «Це бійці, об'єднані багато в чому, але чинні в сучасному спорті, який винаходить правила у міру свого розвитку».

Таким чином, трансформації транскрипції, поряд з калькуванням та транслітерацією, є найбільш ефективними способами не тільки перекладу спортивних текстів з англійської на українську мову. Саме ці трансформації служать для освіти запозичень у сфері спорту. При цьому, більшість запозичень виявилися буквальними, тому прийом транскрипції використовувався найчастіше.

Такі трансформації, як модуляція та компенсація, застосовуються в тих випадках, коли в російській мові не знаходяться еквіваленти для дослівного перекладу. У тому числі, вони служать передачі метафор різного типу.

Література:

1. Комиссаров, В.Н. Лингвистика перевода / В.Н. Комиссаров. – Москва : Либроком, 2013. – 176 с.
  2. Tokyo 2020: Olympic Games to maintain rules on athlete protests after survey// BBC. – URL: <https://www.bbc.com/sport/athletics/56838820> (дата звернення: 25.02.2022).
  3. Felix Cash wins British middleweight title in boxing's shadows as Fury Joshua fee emerges // The Independent. – URL: <https://www.independent.co.uk/sport/boxing/felix-cash-british-middleweight-title1837172.html> (дата звернення: 25.02.2022).
  4. Berrettini Battles Past Karatsev For Belgrade Title // ATP Tour. – URL: <https://www.atptour.com/en/news/berrettini-karatsev-belgrade-2021-sunday-final>(дата звернення: 25.02.2022).
-

Наталя Жмаєва

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна*

ДО ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ТЕРЦІАРНОГО ПЕРЕКЛАДУ (НА МАТЕРІАЛІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ)

Ключові слова: політичні промови, стратегія терціарного перекладу, тактика, операція перекладу.

Актуальність. Дослідження виконано у рамках комунікативно-функціонального підходу до перекладу, який враховує весь спектр лінгвальних та позалінгвальних чинників, які впливають на переклад у широкому сенсі цього слова, що й зумовлює його актуальність. Результати аналізу, отримані із застосуванням сучасного понятійного апарату перекладознавства, є затребуваними сучасною теорією та практикою перекладу.

Мета праці полягає у встановленні специфіки застосування стратегії терціарного перекладу на матеріалі перекладу політичних промов.

Матеріалом дослідження слугувала прощальна президентська промова Джорджа Вашингтона, виголошена 17 вересня 1796 року [1], та її переклад українською мовою, виконаний В. Горбатьком [2].

У роботі використано такі **методи:** лінгвістичний аналіз, зіставний аналіз та метод лінгвістичної інтерпретації одержаних даних.

Результати і обговорення. Сучасний етап розвитку перекладознавства, який поєднує засади класичного лінгвістичного (текстоцентричного) підходу до перекладу та засад комунікативного підходу передбачає урахування під час перекладу повного спектру лінгвальних та позалінгвальних чинників, які впливають на процес та результат перекладу. До поля зору перекладознавців потрапляють учасники процесу перекладу зі своїми комунікативними намірами, що призводить до усвідомлення обумовленості перекладу у відповідній комунікативній ситуації перекладу. Переклад розглядається як засіб задоволення потреб комунікантів (перш за все, одержувачів перекладу) та ініціаторів перекладу. Головним орієнтиром для перекладача за таких умов виступає мета перекладу.

Мета перекладу, яку ставить перед собою викладач або замовник перекладу, зумовлює добір тієї чи іншої стратегії перекладу [3].

Проведений перекладацький аналіз націлений на встановлення інвентарю тактик та операцій перекладів, які є результатами застосування стратегії терціарного перекладу.

Стратегія терціарного перекладу передбачає створення тексту перекладу, який задовольняє потреби носія МП, мета якого відмінна від мети автора оригіналу. Метою автора вихідного тексту є переконання американського народу

у важливості американської єдності. Текст перекладу створювався більш ніж за 200 років від проголошеної промови Дж. Вашингтона. Він адресований україномовному читачеві, якому апріорі не доведеться сприяти єднанню американської нації. Тож автори книги ставлять собі за мету ознайомити читача з найвідомішими промовами, які змінили світ, що й зумовлює добір стратегії терціарного перекладу.

Висновки. Стратегія терціарного перекладу, яка була застосована перекладачем, реалізована наступними тактиками.

Тактика передачі релевантної інформації демонструє відтворення усіх типів інформації першотвору – фактуальної, естетичної, фатичної та оперативної – за такими операціями перекладу: пошук еквіваленту чи перекладацького відповідника, додавання, семантичної модуляції, компенсації. Проте констатуємо значне зменшення обсягів вихідної інформації (усіх типів) шляхом застосування операцій опущення, що зумовлено метою та обраною стратегією перекладу.

Тактика передачі стилістичних характеристик тексту (включаючи відтворення індивідуального стилю автора) і / або стилістичної адаптації тексту демонструє відтворення стилістичного забарвлення ВТ та реалізована операціями відтворення лексичного реєстру ВТ, компенсації, використання міжмовних та перекладацьких відповідностей.

Тактика відтворення формально-структурних характеристик тексту представлена операціями опущення окремих пов'язаних сегментів тексту (речень, абзаців).

Варто зауважити, що стратегія терціарного перекладу передбачає наявність різноманіття цілей перекладу залежно від чинників комунікативної ситуації перекладу, що й спрямовує наступні розвідки у даному напрямку. Крім того, у якості перспектив розглядаємо розширення емпіричного матеріалу дослідження.

Література

1. Washington's Farewell Address to the People of the United States. <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GPO-CDOC-106sdoc21/pdf/GPO-CDOC-106sdoc21.pdf>
2. Промови, що змінили світ (2019). Вид. група КМ-БУКС.
3. Жмаєва, Н. С., Корольова, Т. М. (2018) Стратегії, тактики та операції перекладу. Proceedings of XX International scientific conference "Practical Applications of Research Findings 2018". 60-63.

Олена Мігова

*здобувачка вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня
денної форми навчання факультету іноземних мов
спеціальності 035 Філологія (германські мови та літератури (переклад включно),
перша-англійська))*

*Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна*

«ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАЧІ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ АЛЮЗІЙ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ»

Ключові слова: *алюзія, реалії, переклад художніх текстів.*

У сучасних лінгвістичних та літературознавчих студіях функціональні, структурні та перекладознавчі аспекти алюзій привертають особливу увагу дослідників, чим пояснюється чимала кількість наукових доробок з цієї теми. Зокрема, вченими визначається сутність та природа алюзії (М. В. Воробйова, А. П. Загнітко, Х. В. Петрина, І. І. Ільїн та інші), аналізується алюзія в контексті реалізації категорії інтертекстуальності (І. І. Ільїн, Г. В. Кузнецова, Х. В. Петрина, Н. О. Сунько та інші), пропонуються різноманітні типологічні класифікації алюзій (О. М. Копильна, Є. М. Коваленко, О. К. Рябініна та інші), описуються функції алюзій (М. В. Воробйова, О. М. Дронова, О. М. Калита, Н. В. Кондратенко, О. О. Лавриненко та інші), розглядаються лінгвокультурологічні аспекти вивчення алюзій (Х. В. Петрина, М. Д. Тухарелі, А. А. Тютенко та інші). При цьому, за наявності великої кількості наукових доробок як з різних аспектів сутності та функціонування алюзії, так і з питань лінгвокультурної специфіки феномену алюзій, фундаментальних досліджень щодо особливостей відтворення лінгвокультурної інформації при перекладі алюзій українською мовою наразі немає, що пояснює актуальність проведення наукових розвідок у цьому напрямку.

Проведений критичний аналіз наукової літератури з проблеми структури та функцій алюзій, а також особливостей відтворення лінгвокультурної інформації при перекладі українською мовою дозволив констатувати наступне.

Алюзія є актом посилення на будь-який попередній текстовий або позатекстовий референт, що передбачає наявність фонових знань (культурно- і матеріально-історичного, географічного та прагмалінгвістичного характеру), якими володіє читач про певний факт, і викликає у нього відповідні асоціації; стилістичним прийомом, натяком на відомий історичний або побутовий факт, на складники іншого тексту; адекватною актуалізацією змісту якого може бути здійснена людиною за умови володіння нею фоновими знаннями, на які розраховує автор вихідного тексту. Метою використання алюзії є збагачення елементарного висловлювання і всього твору супутніми знаннями, смислами та досвідом. При цьому, алюзія виступає економним способом актуалізації історії

та літературної традиції. Досить часто поняття алюзії розглядається в контексті інтертекстуальності, адже будь-який текст є реакцією на попередні тексти, а різні види алюзії і є такою реакцією, «мостом» між минулим і теперішнім. Необхідно відмежувати алюзії від таких дотичних понять, як цитування, плагіаризм, кліше та антономазія. Пов'язаними з поняттям алюзії є поняття алюзійної одиниці, алюзійності, алюзійного процесу та алюзійного навантаження. Власне термін «алюзія» використовується на позначення конкретного випадку одиничного посилення на першоджерело; під алюзійною одиницею розуміють певний комплекс вербальних структур, що у своїх сумі генерують завершене алюзійне повідомлення або декілька повідомлень; алюзійність тексту створюється шляхом кореляції та доповнення одних алюзивних одиниць іншими. Алюзивне навантаження трактується як ті компоненти значення одиниці, які адресату інформації необхідно відтворити, спираючись на власний тезаурус.

Існує чимало типологічних класифікацій алюзій, в основі яких лежать різні принципи їх структурування та об'єктивації у тексті. Найпоширеніші класифікації побудовані переважно за наступними принципами: тематичним, семантичним, структурним, стилістичним, культурним та іншими. Узагальнено алюзії поділяються на міфологічні, теологічні, літературні, історично-суспільні, фольклорні, побутові; трансформовані / нетрансформовані; однолексемні / багатолексемні; прості / складні тощо.

Особливості функціонального навантаження алюзій та алюзійних одиниць знаходяться у сфері уваги таких дослідників, як М. В. Воробйова, О. М. Дронова, О. М. Калита, Н. В. Кондратенко, О. О. Лавриненко, П. Ленон, А. А. Тютенко, Н. О. Сунько, О. Б. Яреми тощо, які виокремлювали різні набори функцій відповідно до специфіки власного наукового напрямку дослідження. До найбільш поширених функцій алюзій відносять оцінно-характеризувальну, номінативну, прикрашальну (орнаментальну), функцію створення підтексту, асоціативну, функцію вираження комічного й іронічного ефекту, функцію передачі специфіки національного менталітету, стилістичну, відтворення суспільно-політичної атмосфери тощо.

Інтерпретація будь-якого тексту залежить не лише від суто лінгвістичних, а й від екстралінгвальних факторів, зокрема, від національно-культурних стереотипів, і, крім того, від власних культурних фонових знань та досвіду читача. У цьому контексті повстає питання адекватності перекладу, тобто можливості максимально повної передачі задуму автора, адже основним завданням при перекладі алюзії є зберегти її асоціативний фон, забезпечити її впізнаваність реципієнтом, що має викликати в нього необхідні асоціації. До проблем відтворення лінгвокультурної інформації при перекладі алюзій українською мовою відносять культурну обумовленість алюзій, що ускладнює процес виявлення таких одиниць у тексті англійською мовою; у більшості випадків алюзії мають авторський характер і можуть зустрічатися в абсолютно різних контекстах, що значно ускладнює процес їх ідентифікації перекладачем; лінгвокультурні явища, які відображає алюзія, невідомі представникам нації, мовою якою здійснюється переклад.

Отже, алюзія є складним, багатостороннім та поліфункціональним лінгвістичним явищем, що актуалізує певні лінгвокультурні особливості, відтворення яких під час перекладу українською мовою може викликати певні труднощі.

Література (References)

1. Авраменко С. Р. Стилістичні функції алюзій у романі Джеймса Хайнса «Розповідь лектора». URL:http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/gv/2007_11/1/articles/Volume%201/Svito%20literatura/1_Avramenko.pdf (дата звернення: 15.08. 2020).
2. Бавдис М. М. Особливості перекладу алюзивної мовної гри. Філологічні науки. Теоретичні й прикладні проблеми дослідження мови. Національний університет «Львівська політехніка». № 3. С. 178-183
3. Никашина Н. В., Супрун Н. Д. Аллюзия как стилистический прием в англоязычной литературе. Вестник РУДН. Серия: Теория языка. Семиотика. Семантика. 2016. №1. С. 68-74

Ольга Ніколова

*здобувачка вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня
денної форми навчання факультету іноземних мов
спеціальності 035 Філологія (германські мови та літератури (переклад включно),
перша-англійська))
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна*

«ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ДОКУМЕНТАЛЬНИХ ФІЛЬМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ»

Ключові слова: переклад, політичний дискурс, граматичні особливості, лексичні особливості.

Сьогодні переклад є невід'ємною частиною для міжнародних зав'язків, переговорів, конференцій, політичних дискусій тощо. Переклад відіграє дуже важливу роль у створенні, продовженні, модернізації та підтримки політичної влади. Перекладачу необхідно розробляти особисту «стратегію» та приділяти ретельну увагу при перекладі конкретних фільмів різних жанрів.

У перекладі суспільно-політичної тематики необхідне чітке розуміння, саме які особливості присутні у використовуваних мовних кліше у свідомості цільової аудиторії, а також необхідно пам'ятати, що саме переклад носить експресивний характер, завдяки чому його відрізняє від формального стилю.

Поняття політичний дискурс був закладений представниками філософських шкіл (кембріджської та оксфордської) у 50-ті рр. ХХ ст.. Вони здійснили аналіз лінгвістичного контексту суспільної думки. Щодо вітчизняних авторів цією проблематикою займалися такі дослідники, як: О. М. Баранова, М. В. Ільїна, М. А. Єфремова, Г. Г. Почепцова, щодо класичних робіт, ми можемо назвати праці Р. Барта, Ю. Хабермаса, М. Фуко. На сьогодні у науці досі не

вирішене питання пов'язано з систематизації цих робіт та досвіду. Біли виявленні позитивні і негативні впливи розробки вчених.

Захоплення сучасної лінгвістичної науки антропоцентричними та комунікативними дослідженнями призвело до вирізнення та активного дослідження такої макрокатегорії мови, як дискурс. Термін *discourse* вперше був уведений у науковий обіг в 1952р. Харрісоном в контексті терміносполучення *discourse analysis* на позначення «методу аналізу зв'язного мовлення (або письма)» [3, с.100]. Поступово тлумачення дискурсу в гуманітаристиці набуло більш окреслених контурів. Дискурс став визначатися як деякий мовний абстракт, що віртуально існує у надрах живої національної мови, або штучні мовні обмеження, що виконують певну соціальну функцію, «сурогатні» підмови. За ілюстрацію таких штучних «субмов» можуть правити мови науки, мистецтва, мови політичних співтовариств [4, с.16]. Кожна така підмова створює власну картину світу, особливий «ментальний світ». У просторово-часовому континуумі живої мови вільно співіснують різні дискурси: міфологічний, релігійний, науковий, філософський, ідеологічний тощо.

Таким чином, кожен дискурс – це особлива підмова, особлива мовленнєва практика, що застосовується у певних функціональних сферах мовної спільноти. Проблема визначення політичного дискурсу полягає, в першу чергу, у визначенні його місця в континуумі загальної національної мови (в нашому випадку – англійської). Основним системотвірним критерієм виокремлення політичного дискурсу може слугувати тематичний визначник «боротьба за владу», оскільки при жанровому та стильовому різноманітті решта критеріїв лише доповнюють або конкретизують основний критерій у певних контекстах. Отже, можна зробити висновок, що всі комунікативні тактики та стратегії заклику у політичному дискурсі спрямовані на реалізацію єдиної цілі – боротьба за владу. Іntenція боротьба за владу є особливістю політичного дискурсу, яка іманентно присутня у всіх жанрах.

Переклад дипломатичних фільмів політичного дискурсу є сферою малодослідженою, її відносять до особового виду перекладу, який автоматично виключає повне розуміння та осмислення.

Однак, надзвичайно особлива роль функціонування дипломатичної літератури в загальносвітовому просторі зумовлює необхідність дослідження перекладу аби посилити можливість успішного впливу на хід прийняття важливих рішень не лише для однієї країни, але й для певних регіонів на арені міжнародного значення. Особливості перекладу дипломатичних фільмів політичного дискурсу включає чіткі визначені правила. Найчастіше, фільм презентує нам картину з дій у посольствах, консульствах, верховних радах, отже саме процес перекладу передбачає володіння бездоганним знанням термінології, володіння спеціалізованою (професійною) технікою, відчуття та сприйняття суперечливих явищ у дипломатичному середовищі.

З аналізу теорії ми можемо з'ясувати, що лінгвокультурологічні особливості англійської мови створюють у процесі перекладу додаткові

семантичні та стилістичні труднощі в збереженні образу ідіоми, тієї метафори, яка лежить в її основі. Переклад, що не містить в собі яскраво вираженого національного компонента або феномена, не представляє для перекладача ніяких труднощів і перекладається еквівалентом або аналогом. Але використання таких прийомів поновлення, як розширення компонентного складу або розрив, метою яких є посилення ефекту на читача, надання більшої жвавості і виразності авторської мови і мови окремих персонажів, неминуче створює додаткові труднощі для перекладача.

Не менш проблем при перекладі виникає з-за того, що у англійській мові існують фрази, які неможливо перекласти дослівно, таким чином можна зробити висновок, що для виконання перекладу добре знання мови є лише базовим навиком, необхідно мати уявлення про особливості культури кожного з народів, про національний менталітет, а також усвідомлювати потреби цільової аудиторії.

Описано деякі мовні особливості, що характеризують дискурс; представлено відповідні прийоми перекладу, які використовуються при відтворенні змісту перекладу англійських та українських документальних фільмів політичного дискурсу. У роботі представлено різноманітні класифікації перекладацьких трансформацій. Перераховано деякі критерії якості перекладу, які можна використовувати для оцінки термінологічної компетентності перекладача.

Таким чином, перекладач англійських документальних фільмів політичної тематики українською мовою повинен мати високий рівень базової компетентності у політиці та політичних науках, розуміти суть наукових дискусій у цій галузі. Як пише А. В. Федоров, «основною причиною правильного перекладу є знання предмета, про який йдеться» [2, с. 298]. Важливим також є усвідомлення перекладачем політичних текстів того, що «мова по-своєму членує світ відповідно до мовних норм. У ньому знаходять своє відображення історичний розвиток етносу, звичаї народу, культурні традиції, які переломлюються та видозмінюються на кожному новому етапі розвитку даної лінгвокультурної спільності» [1, с. 105].

Література (References)

1. Бахтін М.М. Проблема мовних жанрів // Естетика словесної творчості. М., 1979.
2. Бейлінсон Л. С. Професійний дискурс: профільні ознаки // Гуманітарні та соціальні науки. 2016. № 6. С. 179-182.
3. Пілкінгтон Еге. Чому ООН досліджує крайню бідність. в Америці, найбагатшої нації [Електронний ресурс] // ІнОСМІ. <https://inosmi.ru/social/20171229/241128643.html>
4. Лук'янець В.С., Кравченко О.М., Озадовська Л.В. Сучасний науковий дискурс: Оновлення методологічної культури: Монографія. К.: ВІПОЛ, 2000. 304 с.

侣宏钢 **Si Honggang**
语言学硕士，副教授
乌克兰南方师范大学孔子学院公派教师
敖德萨，乌克兰

网络翻译、机器翻译高速发展背景下对外汉语教学问题初探

关键词：机器翻译，汉语教学，就业

随着互联网技术的高速发展，人们生活中愈加依赖网络，同时网络也给人们的生活带来了很多的便利。对于翻译从业人员而言，网络翻译、机器翻译可以很大程度上减轻工作负担，提高工作效率。但是网络翻译、机器翻译作为翻译人员的助手提高了翻译工作效率的同时，事实上也减少了对翻译岗位的需求，从而对各语种学习者未来的就业带来了巨大的挑战。

1. 网络翻译、机器翻译的特点及其影响

网络翻译、机器翻译的特有优势在于信息输入的同时，可以完全保证信息的完整性及可自由输出。另外由于其特有的 AI 属性，网络翻译、机器翻译具有强大的学习能力。目前在线上大家经常使用的网络翻译有谷歌翻译、网易有道词典、百度翻译、腾讯翻译官、微软翻译、搜狗翻译等。而人们常用的离线翻译机有科大讯飞翻译笔、小度智能词典笔、小米米家翻译机等。具有网络翻译、机器翻译使用经验者均会得出类似的结论，既网络翻译、机器翻译质量近年来有很大的提高，对于翻译工作者的帮助也越来越大。当然，机器及网络翻译在部分领域的翻译工作中语义表达不够精确、语言资源涵盖面不足的问题比较突出。同时我们也要看到由于网络翻译、机器翻译的帮助，很多过去对于翻译工作者有着庞大需求的公司近年来大量裁员。比如国内某中俄合作核电项目，过去的翻译人员大约有四、五十人，随着网络翻译的支持越来越大，翻译队伍几乎缩小了三分之一；另外，很多国内的对俄、乌贸易公司的翻译队伍随着网络翻译、机器翻译的发展也在逐渐裁员，我的很多从事翻译工作的朋友近年来不断地丢掉工作，这也从侧面反映出网络翻译、机器翻译对于翻译从业人员的影响；此外，旅游行业过去也是吸纳外语人才很重要的行业，而随着网络翻译、机器翻译的不断发展、出国游全陪导游的需求仍在，而地陪导游的需求大幅减少，而对于自由行游客的陪同导游需求也极度减少，由于便携式的机器翻译携带方便，功能强大，可以很大程度替代这部分的导游服务。

2. 网络翻译、机器翻译与翻译员的异同

2.1 首先，我们要看到人译与网络翻译、机器翻译有哪些根本区别？

网络翻译、机器翻译发展到今天，功能已经十分强大，而且未来必将更加强大，但就目前而言它还具有很强的局限性。下面从笔译和口译两方面入手对真人翻译与网络翻译、机器翻译展开比较分析。就笔译而言，网络翻译、机器翻译对于日常通用的语言和文字翻译比较准确，而对于专业性比较强的文字翻译效果较差，更关键的问题是，利用网络翻译、机器翻译的必须是很高外

语水平的专业翻译人员，因为只有他们才有能力分辨网络翻译给出的翻译文本是否准确，以及哪些内容是准确的。所以就笔译而言，它更大程度上可以被看作是翻译人员的好助手，帮助翻译人员减轻部分工作压力，从而可以提高翻译人员的工作效率。但是也不得不承认，由于网络翻译、机器翻译的帮助，每位翻译人员在单位时间内可以完成更大的工作量，从而使得就业市场对于此类翻译人员的总需求量逐年降低。而对于口译而言，网络翻译、机器翻译确实可以帮助语言不通的人进行简单的信息交流，但是通过语言传递的不仅是一般性文字信息，还有感情的沟通与交流，在此过程中除了一般性信息交流以外，其他的内容很难通过机器传递。而不管是经贸往来还是文化交流，交流过程中传递的更多是情感、文化等元素，而这些内容是无法完全通过机器来传递的，因此网络翻译、机器翻译彻底替代口译翻译是不可能真正实现的，只是可以在某些特定场合下解决语言互译问题。

2.2 尽管网络翻译、机器翻译在可以预见的未来不可能完全替代职业翻译人员，但是必须要承认，新形势下对于翻译人员有了更高的要求，能够驾驭网络翻译的翻译人员的水平一定要高于网络翻译的水平，这样才能够鉴别出网络翻译输出文本是否准确，如有问题，问题出在哪里？如何修改？而口译翻译的口语听说能力如果达不到机器翻译的水平将根本不会得到工作机会，但要使自身水平超过水平不断提高的机器翻译，对于刚刚大学毕业的新手翻译而言，极具挑战性。

2.3 无论是网络翻译还是机器翻译，他们都具有一个共同点，既都是被动工作的，就是只会对录入的文字信息进行转换，而不可能对于某些信息进行主动分析，积极传递必要信息。另外，机器翻译工作过程中会不可避免地出现以下几种错误：1.专业术语误译（由于已录入词汇中语义项不全）；2.词义误解（在特定上下文语境中对于语义的识别出现偏差）；3.逻辑混乱（由于汉外语序排列的差异而经常出现）；4.格式问题（此类错误的产生源于汉语与对译的其他语种之间的格式差异而不可避免）。而翻译人员根据不同的工作环境，交际语境可以给出完全不同的翻译，或是滤掉某些有害信息，能够主动地促进整个谈判过程，而机器翻译不可能完成此类工作，达到近似效果。因此，翻译员工作中的主观能动性是人超越机器最大的不可替代的优势。另外，翻译人员在学习过程中，对于对方国家的语言、文化、国情、风俗、宗教、社会状况等方面的了解，在一般性交流的过程中可以极大地拉近谈判双方的感情，增加对方的好感，自然更容易促进交易的达成。而机器翻译不可能完成这样复杂的任务。

3.如何应对这一新形势

由于网络翻译极大地提高了翻译人员的工作效率，同时也造成翻译工作岗位的相对减少，这意味着毕业生竞争工作岗位会异常激烈，对于翻译人员的工作水平也提出了更高的要求。那么在网络翻译、机器翻译高速发展的时代背景下，作为培养汉语人才的教育机构，我们应该注意哪些问题呢？

3.1 加强教学工作中的汉语语音教学，传统的对外汉语教学多以知识的传授为主，而对于语音问题的关注度不够，这导致很多成绩优秀的学生由于发音欠

佳而遭遇交际困难，翻译效果大打折扣。在新形势下加强学生的语音教学，提高语音水平的同时，也能使学生所学知识得到更好的表达，进而提高毕业生在人才市场的竞争力。

3.2 通过中国概况课程的学习，多数学生都能够了解到中国历史、地理、同时也可以学到一些中国的传统文化知识，但对于当代中国的现实情况了解不足。因此很多学生了解中国情况大多通过互联网和社交媒体上以外语为媒介发表的文章或视频。但必须承认，很多介绍中国的文章为外国人撰写，对于中国现状的解释只是从个人角度出发的个人看法，而由于中外文化差异，这些文章对于中国问题的阐释存在各种问题，经常使外界对于中国的某些情况产生误解与误会。因此，很有必要把中国的最新情况客观地介绍给学生，使他们不仅能够增进对中国的了解，同时与中国朋友有更多的共同语言。而这一工作毫无疑问会对学生理解中国、促进与中国朋友、伙伴的交流起到重要作用，但是这一工作需要有人投入大量精力与时间去完成，同时需要相关部门的大力支持。

3.3 为帮助学生找到更多实习机会，培养单位应努力寻找更多对汉语言人才有需求的机构展开合作，建立学生实习基地，使学生在学习过程中能够比较清晰地了解到未来工作中需要哪些知识与技能，从而使自己的学习更有针对性。另外，与已毕业且专业从事翻译工作的校友保持经常性联系，邀请他们经常返校为新入学的学弟、学妹讲解未来学习与工作中应注意避免的问题以及必须投入大量精力学习的科目及努力方向也是校方应该努力完成的工作，这一方面帮助未来的学生少走弯路，另一方面也能够帮助学生了解未来就业市场面临的各种可能变化，及时在学习做出适当的调整。

参考文献

- 1.徐瑾.俄罗斯留学生汉语声调偏误研究[J].佳木斯大学社会科学学报.2006.5,24(3)
- 2.王晓岚.来华留学生中国国情教育的探索与实践[J].黄河水利职业技术学院学报.2021.1,33(1)

Тетяна Стоянова

*к. філол. н., викладач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики,
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна*

Дарія Нікорчук

*здобувачка вищої освіти зі спеціальності «Філологія»,
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна*

ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ РОМАНУ МО ЯНЯ «КРАЇНА ВИНА» УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Ключові слова: лінгвокультурологія, лінгвокультурема, реалія.

В умовах швидкого розвитку міжнародних відносин між Україною та КНР, виникає потреба у міжкультурному обміні, тому здійснюється все більше перекладів художніх творів. У цьому процесі виявляється необхідність якомога краще розуміти лінгвокультурні особливості китайських текстів, щоб найповніше їх передати читачу, що і зумовлює **актуальність теми дослідження**. **Наукова новизна** роботи полягає в тому, що вперше досліджено лінгвокультурні особливості відтворення роману Мо Яня «Країна вина» з китайської мови українською. **Методи дослідження:** *зіставний метод аналізу оригіналу і перекладу, метод суцільної вибірки* для створення бази дослідження, *описовий метод* для пояснення отриманих результатів роботи.

За останні роки активно розвивається така наука як лінгвокультурологія. Вона є достатньо молодою наукою, яка виникла на стику лінгвістики і культурології і вивчає зв'язок культурних і мовних явищ. Як зазначає лінгвіст Телія В. Н., лінгвокультурологія досліджує насамперед «живі комунікативні процеси та зв'язок мовних виразів із синхронно діючим менталітетом народу» [4, с. 218]. Інший вітчизняний науковець В. В. Воробйов характеризує її як науку, орієнтиром якої є вже нова система культурних цінностей [2, с. 32].

Однією із базових лінгвокультурологічних одиниць, яку впроваджує дослідник В. В. Воробйов є лінгвокультурема. Він визначає її як «діалектичну єдність лінгвістичного та екстралінгвістичного змісту» [1, с. 44]. У перекладознавчому аспекті лінгвокультуремі часто відносять до безеквівалентної лексики, тобто до таких одиниць вихідної мови, які у мові перекладу аналогів не мають.

Оскільки художні твори є відображенням життя, культури і традицій певного народу, то вони наповнені культурно-маркованою лексикою, великою кількістю реалій, які викликають труднощі при перекладі. Наприклад, у романі «Країна вина» зустрічаються терміни китайської медицини:

《又用一根生锈的铁钉子扎她的**人中**，扎她的**虎口**》

«...став колоти її іржавим цвяхом в акупунктурні точки над верхньою губою і між великим і вказівним пальцями...» [3, с. 316].

Унікальні терміни як 《人中》 і 《虎口》 у традиційній китайській медицині позначають дві акупунктурні точки на тілі людини. Перекладач за допомогою більш розгорнутого опису дав пояснення і в такий спосіб читачу стає зрозуміло про які саме точки йде мова. Дуже часто при перекладі реалій використовувалося транскрибування з метою збереження оригінального звучання, але з іншого боку це ускладнення для читача. Наприклад:

《脸色焦黄，像优质的**年糕**一样。》

«...обличчя в нього було хворобливо-жовте, кольору вдало спеченого **няньгао**». [3, с. 16]

《年糕》 у китайців – це новорічне печиво, яке зазвичай готується з клейкого рису або муки. З контексту можна зрозуміти, що «няньгао» – спечений виріб, але додаткового пояснення перекладач вирішив не надавати. Схоже трапляється, коли виникає необхідність відтворити історичні поняття. Перекладач транскрибує слова, але не додає коментар, як у прикладі нижче:

《爷爷是**秀才**，再上几辈还 过**进士**翰林什么的》

«...дід – **сюцаєм**, ще декілька попередніх поколінь предків були **цзіньші**, ледве не з академії Ханьлінь...» [3, с. 215]

《秀才》 і 《进士》 – наукові ступені, одна з яких перша у системі державних іспитів в імператорському Китаї, а інша є найвищою. Оскільки в українській мові аналогів цим термінам немає, використано транскрибування.

Отже, лінгвокультурологію вважають новою галуззю науки, яка вивчає взаємозв'язок явищ мови та культури. Її основною одиницею є лінгвокультурема, яку відносять до безеквівалентної лексики. Відтворення різноманітних реалій під час перекладу китайського роману «Країна вина» українською мовою має певні особливості. У ході дослідження виявлено, що основними трансформаціями, якими користувався перекладач були транскрибування, за допомогою якого зберігається реалія, і описовий переклад, який спрощує розуміння певних культурних елементів, котрі є характерними для китайців і в українській культурі не мають аналогів.

Література (References)

1. Воробьев В. В. Лингвокультурология. Москва : Издательство РУДН, 2006. 112 с.
2. Воробьев В. В. Лингвокультурология: теория и методы. Москва : Росс. ун-та Дружбы народов, 1997. 331 с.
3. Мо Янь. Країна вина / пер. з кит. М. В. Савченко. Харків : Фоліо, 2015. 526 с.
4. Телия В. Н. Русская фразеология семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты. Москва : Шк. Языки русской культуры, 1996. 288 с.
5. 莫言. 酒国. 作家出版社, 2011.

Тетяна Стоянова

*кандидат філологічних наук, викладачка кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
Одеса, Україна*

Надія Приходько

*здобувачка вищої освіти за другим (магістерським) рівнем зі спеціальності 035 Філологія (спеціалізація 035.041 – германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська))
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна*

**НАУКОВО-ПОПУЛЯРНА СТАТТЯ ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ
ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

Ключові слова: науково-популярний підстиль, стаття, науково-популярна стаття.

Вступ. З поширенням засобів масової інформації, особливо Інтернету, зростає роль науково-популярних статей. У наш час таких текстів публікується більше англійською мовою, ніж українською, тому виникає потреба перекладу з англійської мови українською. У сучасному світі у зв'язку з розвитком науково-технічного прогресу відбувається зростання місця наукових та технічних досягнень у житті людини. Наукові здобутки публікуються у спеціальних та загальнонаукових виданнях, на інтернет-ресурсах, тощо. Наукова інформація, призначена для широкого кола читачів, представлена текстами науково-популярного підстилю, який є різновидом функціонального наукового стилю. Таким чином, визначення місця науково-популярної статті у сучасному перекладознавстві є актуальним.

Методи дослідження. Під час дослідження проблеми визначення науково-популярної статті як об'єкту перекладознавства було використано такі методи, як збір та систематизація літератури для виявлення наявних досліджень за темою, критичний аналіз літературних джерел з метою визначення поняття науково-популярної статті, описовий метод для визначення місця науково-популярної статті у сучасному українському перекладознавстві.

Результати і обговорення. Перекладацька діяльність за Сдобніковим В. В. [3] визначається як «спосіб забезпечення міжкультурною комунікацією між різномовними суб'єктами, які вирішують певні задачі». Одним з найголовніших завдань науково-популярної літератури є зацікавлення та заохочення широкого кола читачів до прочитання текстів цієї літератури з метою ознайомлення з актуальними проблемами в певній галузі наук. Саме таку мету має автор оригінального тексту і перекладач здійснюючи перекладацьку діяльність.

Науково-популярний підстиль є різновидом наукового функціонального

стилю [2]. При застосуванні науково-популярного підстилю інформація подається у «дохідливому, доступному» [2] вигляді, щоб пересічний читач зміг зрозуміти сутність наукових досліджень в певній галузі науки. «Він реалізується в таких жанрах, як статті науково-популярних часописів, книжки, призначені для широкого кола читачів» [2]. У наш час у зв'язку з популяризацією Інтернету великого поширення набули саме статті науково-популярного підстилю, які публікуються на інтернет-порталах новин.

Як зазначалось вище, перекладацька діяльність є способом міжкультурної комунікації, тому при перекладі текстів науково-популярного підстилю перед перекладачем постає проблема передачі інформації, зазначеної в оригінальному тексті, на мову перекладу при цьому зберігаючи мету створення оригінального тексту.

Переклад науково-популярних статей – складний процес, адже в таких текстах наявні стилістичні особливості, притаманні науковому, публіцистичному, художньому і навіть розмовному стилям. Це підтверджується тим, що у науково-популярних текстах складна наукова термінологія (яка притаманна науковому стилю) пояснюється «простими словами» (при цьому можуть застосовуватись мовні засоби інших трьох функціональних стилів), хоча іноді деякі терміни залишаються непоясненими [1].

«Науково-популярний текст передбачає поєднання науковості та розважальності, яка забезпечується тим, що наукові факти викладаються в образній асоціативній формі» [4]. На думку Четверікової [4], саме це «зближує науково-популярний текст з художнім».

Ще однією особливістю науково-популярної статті у контексті перекладу є наявність специфічних мовних засобів, які висловлюють позицію автора щодо тематики статті, враховуючи його національну належність. З цим пов'язана поява певних труднощів при перекладі, які перекладач може подолати використовуючи певні перекладацькі трансформації та операції.

Висновки. В умовах прискореного розвитку науки і техніки, а також зростання кількості наукових відкриттів та здобутків, які активно використовує сучасне людство, створюється підґрунтя для поширення науково-популярної літератури, особливо такого жанру цього підстилю, як науково-популярні статті. Ще однією причиною є поширення Інтернету як засобу передачі інформації.

Більшість науково-популярних статей написана іноземними мовами, тому в українському перекладознавстві виникає проблема перекладу цих статей українською. Переклад таких текстів ускладнюється наявністю певних мовних особливостей у науковому, публіцистичному, художньому і розмовному стилях.

Література (References)

1. Гнедько Т. Н. Функционально-стилевой статус научно-популярного текста. Научные записки НДУ ім. М. Гоголя. Філологічні науки. 2014. Книга 2. С. 47-52.
2. Козубська І. Г. Мовленнєві жанри наукового стилю в англійській мові. URL: <http://interconf.fl.kpi.ua/node/1265>.
3. Сдобников. В.В. Перевод и коммуникативная ситуация: монография. Москва: ФЛИНТА, 2015. 464 с.
4. Четверікова О. Р. Комунікативні та лінгвокультурологічні передумови дослідження науково-

Тетяна Стоянова

кандидат філологічних наук, викладачка кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна

Вікторія Шутяк

здобувачка вищої освіти факультету іноземних мов, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», Одеса, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КУЛІНАРНОГО ДИСКУРСУ

Ключові слова: дискурс, кулінарія, кулінарний дискурс, гастрономічний дискурс, глутонічний дискурс

Вступ. Вважаємо, що дослідження кулінарного дискурсу є актуальним, оскільки кулінарні тексти являють собою сукупність комунікативних елементів, об'єднаних автором і структурованих їм для досягнення певних цілей, – передати кулінарний досвід, навчити готувати правильно, знайти інтерес до приготування незнайомих страв, дати оцінку корисності страв і інгредієнтів, познайомити з кулінарної культурою інших народів.

Новизною дослідження особливостей перекладу кулінарного дискурсу українською мовою є виявлення труднощів лінгвістичного та екстралінгвістичного характеру при їх перекладі з англійської мови українською (та навпаки), а також визначення специфіки їх перекладацької інтерпретації.

Методи. Поставлені завдання на початку роботи потрібно вирішено за допомогою наступних методів: зіставний метод (виявлено спільні і специфічні риси зіставляюваних мов (англійської та української) на таких їх рівнях, як морфологічний, лексичний та синтаксичний), аналітичний метод (проаналізовано переклади кулінарних рецептів Джеймса Олівера), аналіз наукової і науково-методичної літератури по темі самого дослідження, наукових концепцій в сучасних вітчизняних і зарубіжних дослідженнях, реєстраційний метод (в зборі зафіксованих кулінарних рецептів і наступному аналізі шляхом суцільної вибірки) та метод кількісних підрахунків (виявлено кількість застосованих стратегій та тактик).

Результати і обговорення. Дискурс про їжу англійською мовою демонструє кілька універсальних особливостей і відмінних діахронічних тенденцій. Таким чином, цей тип дискурсу встановлюється як динамічний жанр з чітко вираженими мовними закономірностями розвитку. Прагматична функція та дискурс: існує загальна діахронічна тенденція звертатися до все менш і менш професійно підготовленої аудиторії, що вимагає спрощення синтаксису, адаптації лексики та посилення внутрішньої диференціації. В останні приклади,

все більше і більше додаткової інформації інтегрується в якості частини рекомендацій, в тому числі, в останніх прикладах кінця 20-го століття [2, 327].

Більшу частину термінів-реалій при перекладі рецептів складає емоційно-оцінна лексика, а саме прикметники, що виконують атрактивну та вокативну функції, несуть позитивне оцінювання автора тексту та вказують на збереження стиля автора рецептів Джеймса Олівера. Труднощі при перекладі термінів кулінарного дискурсу з'являються при без еквівалентних лексичних одиниць тексту. Рішенням цієї проблеми може бути використання конкретизації елемента перекладу або його транскодування.

Основними стратегіями при перекладі лексичного складу кулінарного дискурсу є доместикація та форенізація, а також застосована стратегія переадресації, під час якої обрано такі тактики (тактика прагматичної адаптації тексту, тактика відтворення стилістичних характеристик тексту, тактика стилістичної адаптації тексту, тактика передачі релевантної інформації, тактика відтворення індивідуального стилю автора та тактика коректного оформлення інформації кулінарного тексту); трансформації ((транскодування (транслітерація), описовий переклад, додавання, перестановка слів, граматична заміна числа, пошук еквівалентів) та прийоми (прийом компенсації). Також здійснено аналіз перекладів кулінарних рецептів та виявлено використання лексичних трансформацій 35% від усіх випадків. Це диференціація значення, партонімічна та еквонімічна заміни, конкретизація та модуляція, додавання, пошук еквівалентів, перестановка слів та транслітерація. Використання граматичних трансформацій склало 50% від усіх проаналізованих прикладів. Це дослівний переклад, синтаксична транспозиція, граматична перестановка та заміна (синтаксична заміна, морфологічна заміна, членування речень), опущення та додавання.

Проаналізувано, що дискурсом є комунікативна діяльність створена у певному контексті та втілена в певній текстовій формі. Можна побачити, що в наведених прикладах терміни-реалії вдаються до лексичних та граматичних заміни. Якщо деякі заміни у контексті (заміна міри, уточнення додаванням категорії продукту) можна пояснити відмінностями у продуктах та їх мірах, до яких звикли британці та українці, то використання таких словосполучень як наприклад: «фарш з ковбасок» залишається досі незрозумілим.

Аналіз перекладу рецептів з книги Дж. Олівера «Смачні страви за 30 хвилин» показав, що найчастіше у ньому використовуються граматичні трансформації – їх кількість склало половину (50%) від усіх знайдених трансформацій. Вони представлені дослівним перекладом, синтаксичною транспозицією, граматичними перестановками та замінами (синтаксична заміна, морфологічна заміна, членування речень), додаванням та опущенням. Серед них найчастіше зустрічаються граматичні заміни та перестановки (20%), а також додавання (15%). Із середньою частотністю трапляються лексичні трансформації, які склали понад третини (35%) від усіх випадків. Це диференціація значення, партонімічна та еквонімічна заміни, конкретизація та модуляція. Найчастотнішою серед них є диференціація значення

(15%). Найрідше було знайдено лексико-граматичні трансформації (15%) – цілісне перетворення та компенсація перекладацьких втрат.

Висновки. Отже, у результаті детального аналізу особливостей перекладу рецептів Джеймса Олівера на матеріалі його книги «Смачні страви за 30 хвилин» – Jamie Oliver “30 minute meals” з’ясовано, що кулінарний дискурс української мови має відмінності від кулінарного дискурсу англійської мови. Вони мають різницю в розмірі та складності основного тексту (інструкцій), близько 50% лексичного складу не мають еквівалентів і потребують перекладацьких трансформацій, а саме транслітерація, додавання, перестановка слів, пошук еквівалентів та описовий переклад.

Також у ході дослідження було дійдено висновку, що складності перекладу глуттонічного дискурсу полягають у адекватному та еквівалентному перекладі культурно-специфічної та етнолінгвістичної лексики і виборі правильної стратегії перекладу. Аналіз перекладів популярних книг рецептів дає розуміння того, що переклад кулінарних рецептів українською мовою, незважаючи на гадану легкість, має низку перешкод для адекватного перекладу.

Література(References)

1. Олівер Дж. Смачні страви за 30 хвилин від Джеймі / Пер. Ореста Стадника та Катерини Михаліциної. Львів: Видавництво Старого Лева, 2015. 288 с.
2. Олянич А. В. Гастрономический дискурс в системе массовой коммуникации : семантико-семиотические характеристики. Массовая культура на рубеже XX-XXI веков: человек и его дискурс. М.: РАН. Ин-т языкознания, 2003. С. 167-201.
3. Селіванова О. Нова типологія перекладацьких трансформацій. URL: <https://shag.com.ua/o-o-selivanova.html>
4. Чернова Ю. В., Гаращенко Т. С. Кулінарна термінологія та проблеми її перекладу. Молодий вчений. 2018. № 12 (64). С. 149 – 151.
5. Oliver J. Jools’ Pasta. Jamie Oliver’s 30 Minute Meals. URL: <https://hotcooking.co.uk/recipes/jamie-oliver-30-minute-meals-pregnant-jools-pasta>
6. Oliver J. Jamie Oliver. Official website for recipes. URL: <https://www.jamieoliver.com/>

СЕКЦІЯ П

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАГАЛЬНОГО І ЗІСТАВНОГО МОВОЗНАВСТВА

Алла Богуш

*доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України,
професор кафедри теорії і методики дошкільної освіти
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського», Одеса, Україна*

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ (ДЕРЖАВНОЇ) МОВИ В ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.

***Ключові слова:** українська мова, державна мова, заклади дошкільної освіти, навчання, виховання, розвиток, методологія, компетентність, компетенція.*

Будь-яка сфера діяльності має свою специфіку, свої закони і закономірності, свої принципи, свої наукові підходи щодо її вивчення і реалізації. Має свою специфіку й освітня галузь, зокрема такі педагогічні процеси, як навчання, виховання, розвиток.

Педагогічна наука вивчає освіту як особливу, соціально й особистісно детерміновану педагогічну діяльність із залученням людини до життя в суспільстві, яка характеризується педагогічним цілезабезпеченням і педагогічним керівництвом. Без законів, закономірностей науки не буває, оскільки вони є базою виникнення нових ідей, методик і технологій навчання, виховання і розвитку особистості.

Отже, кожна наукова галузь (педагогічна, психологічна, мовознавча, лінгводидактична тощо) послуговується відповідним методологічним контентом.

Адекватно зрозуміти структуру, закони мови, загальні властивості та закономірності її розвитку, взаємозв'язок мови і мислення, загальні властивості та закономірності розвитку мови, соціальну зумовленість мов у одномовному чи багатомовному суспільстві, зв'язок її з історією народу і нації можливо тільки, керуючись світоглядними позиціями філософії, її методологічними параметрами, підходами.

Методологія (теорія пізнання) розкриває взаємозв'язок мови, свідомості, мислення. Мова виконує найважливішу функцію – спілкування і взаєморозуміння між людьми.

У цьому зв'язку, організовуючи навчання дітей дошкільного віку в етнонаціональних ЗДО державної української мови, слід пам'ятати, що кінцевим результатом навчання, опанування другою мовою є її розуміння, усвідомлення, спілкування цією мовою з іншими людьми, дорослими, однолітками. Задля цього в педагогіці дотримуються певних методологічних підходів, тобто способів методів організації навчання.

У сучасній лінгводидактиці усталився компетентнісний підхід до навчання дітей рідної мови, так і другої державної мови.

Компетентнісний підхід передбачає формування у мовців певних видів мовно/мовленнєвих компетенцій та компетентностей, визначених державним стандартом освіти. Компетентність розуміємо як інтегративну якість особистості, інтегровану здатність до діяльності, яка охоплює не тільки знання, вміння і навички, а й попередній життєвий досвід, ціннісні орієнтири, ставлення, яка проявляється у відповідній конкретній діяльності.

Компетентність складається з різних видів компетенцій. Компетенцію розуміємо як соціально закріплений результат навчання і розвитку, наперед задана соціальна норма, вимога до освітньої підготовки дитини за кожною освітньою лінією (напрямом). Це набуття дитиною знань, умінь і навичок, які реалізуються в певному виді діяльності.

Державний стандарт дошкільної освіти (БКДО) передбачає навчання дітей у етнонаціональних закладах дошкільної освіти української (державної) мови. Кінцевим результатом навчання дітей української мови в етнонаціональних закладах дошкільної освіти є сформованість україномовної компетенції, як-от: дитина розуміє, що в Україні українська мова є державною; розрізняє близькі (але не однакові) звуки рідної і української мов; розпізнає нові звуки; правильно і чітко вимовляє всі звуки української мови та наголошує слова відповідно до орфоепічних норм української мови; слухає і розуміє мовлення дорослих, оповідання, казки, вірші, запам'ятовує їх; володіє діалогічним розмовним мовленням, використовуючи етикетну українську лексику; переказує невеличкі твори українських письменників, казки; складає різні типи розповідей як за зразком, так і самостійно; спілкується українською мовою залежно від ситуації [Богуш, 2013:23].

Методика навчання дітей дошкільного віку в етнонаціональних закладах дошкільної освіти є варіативною залежно від специфіки рідної мови дітей.

Література

1. Богуш А. М. (2013). *Мовленнєвий компетент дошкільної освіти*. Харків: Ранок.
  2. Хриков Є. М. (2017). *Методологія педагогічного дослідження*. Харків.
-

王秋红 Wang Qiuhong
汉语国际教育学士
乌克兰南方师范大学孔子学院志愿者教师
敖德萨，乌克兰

“艮”“很”“限”形音义演变

关键字：词音借用，字形借用，词音分化，字形分化，文字合并

一 “艮”字形音义

1.1 “艮”字形

根据象形字典可知，艮，甲骨文为，相当于（目，向左看的眼睛）加上（人，朝向右方的人），表示向身后看。金文突出“目在背后”的形象，强调回头看。篆文承续甲骨文字形。隶化后楷书将篆文字形中的写成，将篆文字形中的写成。俗体楷书将正体楷书字形中的“目写成，将正体楷书字形中的“匕（即“人”）写成可见，“艮”为会意字。

1.2 “艮”字字音

《汉语大词典》中有两个读音，一为 gèn；一为 gěn。古音为《廣韻》古恨切，去聲，見。[1]

《音韻方言》中近代音、中古音为見母，恨韻，去聲，艮小韻，古恨切，一等，開口；上古音的黄侃系统为見母，痕部；王力系统为見母，文部。

《康熙字典》中【唐韻】【集韻】【韻會】【正韻】古恨切，根去聲。

注音符号为“ㄍㄣˋ”，也读 gèn。由此可知，“艮”的古音基本读 gèn，去聲，读上聲可能是后来词音分化的结果。

1.3 “艮”字字义

《说文解字》曰：艮，很也。从匕目。匕目，猶目相匕，不相下也。由此可知，“艮”采用“匕、目”会意。匕目，犹如说目光如剑，相逼视而不相让。象形字典曰：“艮”造字本义为动词，指回望怒视。

除本义外，“艮”还可以作为动词，意思是走不通而回头。如《易传》里的“艮，止也。”清代恽敬《艮泉图咏记》中的“泉可艮，九天之上，九天之下，何所不艮？”

注意以上两种义项只见于古文，由于本文重点探讨“艮”古义的演变情况，所以对于现代语义不做过多赘述，下同。

二 “很”字形音义

2.1 “很”字形

很，甲骨文字形缺失，金文为，相当于（彳，行进）加上（“艮”的变形），表示恨恨而别。篆文将金文字形中的“彳”写成，将金文字形中的

“艮”写成。隶化后楷书将篆文字形中的“彳”写成“双人旁”，将篆文字形中的“艮”写成可见，“很”为形声兼会意字。

2.2“很”字字音

《汉语大词典》中的读音为hěn。古音为《廣韻》胡懇切，上很，匣。[2]

《音韵方言》中近代音、中古音为匣母，很韻，上聲，很小韻，胡懇切，一等，開口；上古音的黄侃系统为匣母，痕部；王力系统为匣母，文部。

《康熙字典》中【唐韻】胡懇切。【集韻】【韻會】【正韻】下懇切，痕上聲。

可见，“很”字读音变化相对较稳定。

2.3“很”字字义

《说文解字》曰：很，不聽从也。一曰行難也。一曰齮也。此处着重分析“不听从”义。

根据象形字典，艮，既是声旁也是形旁，是“恨”的省略，表示愤恨。笔者认为“艮”并不是“恨”的省略。因为“艮”本身就有生气的意思。许慎《说文解字》有“艮，很也。从匕目。匕目，犹目相七，不相下也。”“艮”的本义为回望怒视，那么“很”的字形为加上，就可以理解为恨恨而别，愤恨而不跟从了，不需要再把“很”的右边部件“艮”理解为“恨”的省略。按照由义到难的造字规则，再加上“恨”字能查到的最早的字形为篆文，不难推出，先有“艮”字，再有“恨”字。所以，笔者认为“很”的右边部件“艮”不是“恨”的省略，而是“艮”本身就有生气的意思。

由上文可知，“很”的造字本义为动词，愤恨而不跟从。如《国语·吴语》中的“今王将很天而伐齐”。《左传·襄公二十六年》中的“美而很。”服注：“戾不从教。”又如“很子”指“忤逆的儿子”等等。

三“限”字形音义

3.1“限”字字形

限最早见于西周时期，从西周金文（留簋）的字形来看，相当于是（阜，盘山石阶，代表高山）加上（见，回望），表示回望高山。篆文承续金文字形。隶书将篆文字形中的“阜”写成“左耳旁”；将篆文字形中的“见”写成可见，“限”为会意兼形声字。

3.2“限”字字音

《汉语大词典》中的读音为xiàn。古音为《廣韻》胡簡切，上産，匣。[3]

《音韵方言》中记载近代音为晓母，寒山韻，去聲，限小空；中古音为匣母，産韻，上聲，限小韻，胡，切，二等，開口；上古音的黄侃系统为匣母，痕部；王力系统为匣母，文部。

《康熙字典》中有【廣韻】乎簡切【集韻】【韻會】【正韻】下簡切，音硯。

又【集韻】【正韻】𠄎魚懇切，音尫。【集韻】切急意也。

又【韻會小補】胡良切，音恨。【釋名】良，限也。時未可聽物生，限止之也。

又叶胡寒切，音峴。【顏延之·陶潛誄】度量難鈞，進退可限。長卿棄官，稚賔自免。

又叶形甸切，音現。【蘇轍·送孫提刑詩】開軒揖佳客，退食事書卷。爲政曾幾何，清風自無限。卷去聲。

可见，“限”的读音发生了很大变化，声韵调在不断演变，直到发展为今天的 xiàn。

3.3“限”字字义

《说文解字》曰：限，阻也。一曰門楣。从阜良聲。笔者认为“限”为形声兼会意字，良既是声旁也是形旁，表示看见、回望，限指险峻阻碍。由上文可知，“限”的造字本义为动词，指崇山险峻，让人望而却步。比如《韩非子·初见秦》中有“齐之清济浊河，足以为限。”又如三国曹丕的《燕歌行》中有“牵牛织女遥相望，尔独何辜限河梁。”

四“良”“很”“限”形音义演变

词义的演变过程必离不开词义引申，而词义引申的本质为词音借用。什么是词音借用呢？语言符号包括两个要素，一是声音，一是意义，落实到词上，就是词音和词义。词义引申后意义上出现了新义，声音上则沿用旧音，因此对一个词的重新使用，显然是重新使用它的词音。对词音的重新使用，也就是词音借用。[4]

我们先来分析一下儿此处的词音借用。在语言层面上，有一个词，语音为 gèn 或者 gěn，由上文的字音分析可知，在《汉语大词典》《音韵方言》《康熙字典》中“良”都读去声，所以此处我们采取的语音为 gèn，gěn 可能是词音分化的结果，在此暂不分析。根据上文的词义分析可知，词义为回头看，记为 {gèn，回望怒视}，代表一个词。之后，需要为“走不通而回头”这个意义配音，即用一个音来称说这个意义。此时，可以选择新造一个音，也可以选择借音。因为经济性原则，此处显然选择了借一个旧音来称说一个新的意义。因为“回望怒视”和“走不通而回头”之间有联系，所以发生了词音借用，即以意义为纽带，用 {gèn，回望怒视} 这个词的音来称说“走不通而回头”这个意义，便形成了新的音义结合体，即 {gèn，走不通而回头}。

语言层面有词音借用，相应的文字层面也有文字借用。文字借用至少分为两种形式，一种是同音假借，一种是伴随词音借用的字形借用。显然，此处属于第二种情况。

第一个词为 {gèn，回望怒视}，我们用“良”这个字来记录它。此时，我们也需要一个字来记录词音借用之后形成的新词 {gèn，走不通而回头}，因为再造新字不符合经济型原则，而且词音借用往往伴随着字形借用，所以，借用“良”这个字来记录第二个词。此时的两个字和词记录如下：

{gèn, 回望怒视} (艮) ①

{gèn, 走不通而回头} (艮) ②

4.1 从形音义结合体①看“艮”“很”形音义演变

词音借用之后可能发生词音分化。字形借用发生后，为了分担文字的记录任务（追求符号表意的精确性），又可能发生字形分化。词音分化的目的是为了分担听觉符号的称说任务（追求语音称说概念的精确性）。字形分化的目的是为了分担视觉符号的记录任务（追求文字记录语言的精确性）。[4]

词音、字形都分化的，可能词音分化在前、字形分化在后，也可能相反。我们暂且假设词音分化在前，字形分化在后。

为了追求语言的精确性，语音发生了分化，形音义结合体 ① 语音分化为 gèn 和 hèn，即形成了两个新词，记录如下：

{gèn, 回望怒视} (艮)

{hèn, 回望怒视} (艮)

“艮”和“很”的演变过程既包括词音分化，也包括文字分化。通过裘锡圭先生的《文字学概要》可知，“艮”到“很”的演变属于文字分化方法的第三种，即通过加注或改换偏旁造分化字中的加注意符。[5] 根据象形字典可知，当“艮”作为单纯字件后，篆文再加“彳”另造“很”代替。即发生了字形分化，记录如下：

{gèn, 回望怒视} (艮)

{hèn, 回望怒视} (很)

随着历史的发展，字形分化后又发生了文字合并。裘锡圭先生指出，在汉字发展的过程里，人们一方面在不断分化文字，一方面为了控制字数、简化字形（借笔画少的字代笔画多的字），或是由于使用文字的某些习惯，又在不断合并文字。文字的合并往往以文字的分化为前提。有些母字并入了自己的分化字。[6] 此处就属于这种情况。

《说文》中有“艮，很也。从匕目。匕目，犹目相匕，不相下也。”这也是“艮”的“怒目而视”的义项只出现在古文中的原因。

4.2 从形音义结合体②看“艮”“限”形音义演变

同形音义结合体 ① 一样，形音义结合体 ② 在词音借用和字形借用之后，也发生了词音分化和字形分化。我们同样假设词音分化在前，字形分化在后。

为了追求语言的精确性，词音发生了分化，形成了两个新词，即

{gèn, 走不通而回头} (艮)

{xiàn, 走不通而回头} (艮)

从上文对“限”字字音的分析可知，在《音韵方言》中记载，“限”字从上古音到中古音，再到近代音，语音的声母，韵母，声调处于不断变化之中，所以，从 gèn 分化为 gèn 和 xiàn，也是合理的。

字形也发生了分化，即

{gèn, 走不通而回头} (艮)

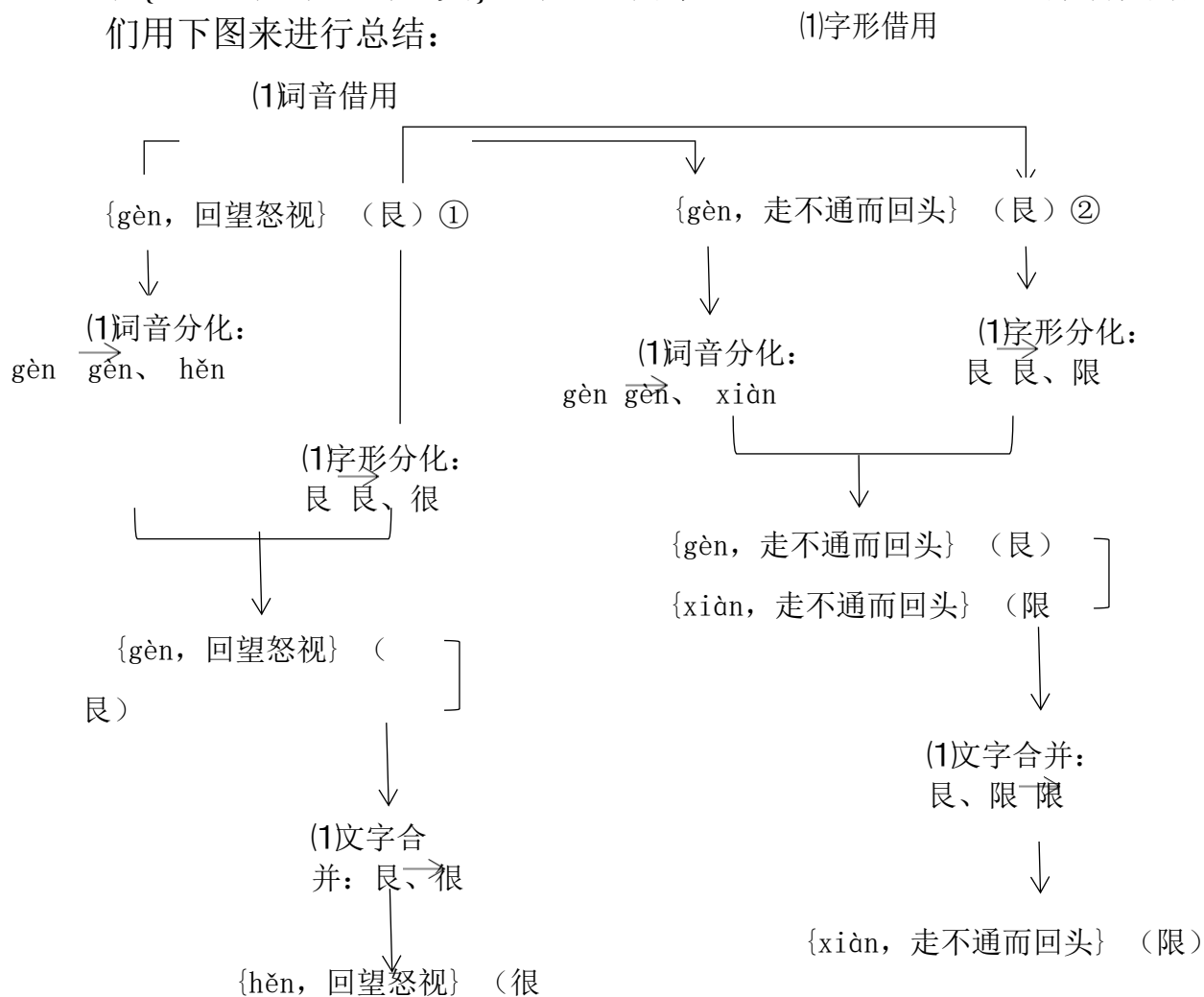
{xiàn, 走不通而回头} (限)

根据“限”字的金文 ，即 （阜，盘山石阶，代表高山）加上 （见，回

望), 表示崇山险峻, 让人望而却步, 这和“艮”字所记录的第二个词 {gèn, 走不通而回头} 的意义正好一致。“艮”到“限”的演变也属于文字分化方法中的加注意符。随着历史的发展, 也发生了文字合并, 此处属于母字并入了分化字, 即后者保留了下来, 用分化字记录母字所记录的词的其中一个义项。

五 结语

本文通过对“艮”“很”“限”的形音义进行探析, 分析了从“艮”到“很”和从“艮”到“限”形音义的演变规律和过程。第一步为词音借用, 在为“走不通而回头”这个意义配音时以意义为纽带借用了 {gèn, 回望怒视} 这个词的音, 形成了新的音义结合体, 即 {gèn, 走不通而回头}。第二步为伴随词音借用而发生的字形借用, 形成了两个形音义结合体, 即 ① {gèn, 回望怒视} (艮) 和 ② {gèn, 走不通而回头} (艮)。第三步为 ① 和 ② 分别进行词音分化和字形分化, ① 得到 {gèn, 回望怒视} (艮) 和 {hěn, 回望怒视} (很) 两个形音义结合体; ② 得到 {gèn, 走不通而回头} (艮) 和 {xiàn, 走不通而回头} (限) 两个形音义结合体。第四步为两组分别进行文字合并, 最后得到 {hěn, 回望怒视} (很) 和 {xiàn, 走不通而回头} (限), 两个形音义结合体。我们用下图来进行总结:

我们需要注意的是文字合并过后, 并不是这个字就彻底退出历史舞台了, 可能是该字所记录的词的某一个或某几个义项被分化字所记录了, 如以上所讲

例字。也可能如裘锡圭先生所言，文字合并之后又重新分化的现象也是存在的。
[7]

对于“很”字，它在文字合并之后又发生了词音借用，“很”记录 {hěn, 回望怒视}，借用这个词的音来称说“确实，非常”这个意义，就形成了新的音义结合体 {hěn, 确实，非常}。词音借用往往伴随字形借用，就形成了两个新的形音义结合体，即 {hěn, 回望怒视}（很）和 {hěn, 确实，非常}（很）。之后，词音没有分化，字形也没有分化，可能发生了文字合并，因为“回望怒视”的义项基本只存在与古文中，现代汉语中“很”所记录的词为 {hěn, 确实，非常}，比如“很好”“很新”等。

上文提到的“限”字，最早出现在西周时期，也就是由“艮”字分化出“限”字，可能发生在西周时期。由《易传》里的“艮，止也”，到清代恽敬《艮泉图咏记》中的“泉可艮，九天之上，九天之下，何所不艮？”由春秋战国到清代，都出现了用文字“艮”记录语言中的“回望怒视”这个义项，期间也有用“限”记录这个义项的，如三国曹丕的《燕歌行》中有“牵牛织女遥相望，尔独何辜限河梁”，期间可能发生了文字合并，之后又发生了文字分化，也可能到清代以后，才发生的文字合并，这一点还有待考证。

参考文献

- 1.汉语大词典编纂处.汉语大词典:第9卷[M].上海:上海辞书出版社,2011:258.
- 2.汉语大词典编纂处.汉语大词典:第3卷[M].上海:上海辞书出版社,2011:955.
- 3.汉语大词典编纂处.汉语大词典:第11卷[M].上海:上海辞书出版社,2011:973.
- 4.徐江胜.词义引申的本质:词音借用[J].语言研究,2020,40(02):16-22.
- 5.裘锡圭.文字学概要:修改版[M].修订本.北京:商务印书馆,2013:228.
- 6.裘锡圭.文字学概要:修改版[M].修订本.北京:商务印书馆,2013:245.
- 7.裘锡圭.文字学概要:修改版[M].修订本.北京:商务印书馆,2013:253.

应煜阳 Ying Yuyang
汉语国际教育硕士
乌克兰南方师范大学孔子学院志愿者教师
敖德萨，乌克兰

浅析为何是“端午安康”而非“端午快乐”

关键词：端午节，安康

引言

人们在庆祝大多数的中国传统节日时，都会说“××快乐！”例如“中秋快乐！”“春节快乐！”等等，然而在端午节，我们在祝福他人的时候，却不能说“端午快乐”，这是为什么呢？为何端午强调“安康”而非“快乐”？这就要从端午节的起源开始，让我们细细梳理。

一、端午节的起源

端午节的起源众说纷呈，有说端午节源自天象崇拜，由上古时代图腾祭祀演变而来。还有就是人物纪念说，包括纪念屈原说、纪念伍子胥说、纪念孝女曹娥说、纪念介子推说等等，其中又以纪念屈原说最为人们所熟知，影响最深远，占据主流地位。

相传，屈原倡导举贤授能，富国强兵，力主联齐抗秦，遭到贵族子兰等人的强烈反对，屈原遭谗去职，被赶出都城，流放到沅、湘流域。屈原眼看自己的祖国被侵略，心如刀割，抱石投汨罗江自尽，以自己的生命谱写了一曲壮丽的爱国主义乐章。屈原投江后，当地百姓闻讯马上划船捞救。为了寄托哀思，人们荡舟江河之上，此后才逐渐发展成为龙舟竞赛。百姓们又怕江河里的鱼吃掉他的身体，就纷纷回家拿来米团投入江中，以免鱼虾糟蹋屈原的尸体，后来就成了吃粽子的习俗。

以上种种表明，民间把端午节视为屈原的祭日，因此，在别人的祭日说“××快乐！”显然是不妥的。

二、端午节所处的时节

端午正是仲夏时节，气温骤然上升，蛇虫繁殖，疾病瘟疫容易流行，人们从生理和心理上都强烈感受到外在的威胁。古人虽然没有现代医学知识，但是生活的经验足以使他们认识到这个时节正是疾病高发期，故称之“恶月”。于是，人们选定五月“重五”之日作为节日，采取一系列措施来保护健康。

汉魏时期，人们关于夏季卫生习俗转移到了端午，以水上竞技、山头采药等户外活动激扬生命、保障身体健康。悬挂艾草，佩戴彩丝，饮菖蒲雄黄酒……都是端午辟邪解毒的主要保健习俗。雄黄酒是给酒内加入药物雄黄而制成，民间认为喝雄黄酒或者把雄黄涂在额上、耳朵上、能防虫健身。

为了“驱邪”，端午又引申出了采百药、踏百草等活动。民俗认为午日午时，太阳最烈，此时百草都是药。

由此可见，端午所处的时节注定了端午节是驱邪避害，注重卫生防疫的重要时期，因此端午重安康也在情理之中了。

三、从端午节所反应的社会思想和民俗信仰

（一）驱鬼辟祟

“万物有灵”是世界范围内古代民族的共同信仰。古人认为生前为善者，死后亦为善鬼，有保护世人的作用，是人们的保护神，要对他们隆重祭祀，如端午节祭祀屈原、曹娥等，而那些死前作恶多端、死于非命或死于冤屈、中道夭折的人死后则会变为恶鬼或散祟，加害于人，为了使厉鬼不害人，古人想出了种种办法，或敬而远之，或退而避之，或驱而赶之。如端午节各家各户悬挂钟馗图，就是为了驱鬼避祟。

（二）巫覡信仰与图腾信仰以及迷信思想

《说文》：“覡，能斋肃事神明也，在男曰覡，在女曰巫。”巫覡亦人亦鬼，双重身份。巫覡最大的特点被认为是能通鬼神，最主要的职能是用来主持祭祀活动，包括祭天，祭祖，祭神等，还有驱疫求吉，治病等职能。古时端午节的大型祭祀活动以及赛龙舟前的请龙、祭龙等活动都离不开巫覡的主持。

在上古时代，图腾是每一个氏族的保护神、徽号和象征，公元前 4000 年融合后的华夏族将各部落的图腾优化组合，形成了“龙”图腾，“龙”成为了人们的信仰、崇拜的对象。端午节人们投放粽子入江是为了赶走蛟龙，让他们不吃屈原的尸体，划龙舟则是由大家一起驱舟出发，赶往救屈原的说法，这些无不和“龙”有关，反应了人们对图腾的信仰。端午节的祭祀、佩戴辟邪之物、香囊以及给小孩穿上五毒背心或肚兜等活动无不充满了迷心色彩，这些行为虽然不符合现代科学，但可以对人们产生积极的心理暗示，有利于心理平衡和心理健康，久而久之这些迷信活动逐渐演变成了独具特色的风俗习惯。

四、端午节与养生

端午节除了除了人们所熟知的吃粽子、划龙舟之外，各地还有挂艾草与菖蒲、佩戴香囊、饮雄黄酒及蒲酒等民间习俗，这些端午习俗都与养生文化有密切的关系。

（一）饮食养生

到了端午节，大家第一个想到的就应该是吃粽子——一种用粽叶包裹糯米蒸制而成的中华传统节庆食物。糯米性甘平，能温暖脾胃，补益中气。人们通常在里面加入赤豆，也是利水祛湿的常用食疗材料。到了现代，人们根据自己的不同需求，在粽子里裹上自己喜欢吃的食材，不仅可以成为一道节庆美食，更可以成为一道养生佳品。

除了吃粽子，端午还有一项民间习俗“饮蒲酒”《荆楚岁时记》：“五月五日，以菖蒲或镂或屑以泛酒。”菖蒲酒具有提醒开窍、化痰和胃、强身健体的功效，可用以治疗老人的筋骨不利、风湿疾病、神魂痴呆等。菖蒲酒的制作，主要取用石菖蒲适量，用度数较高的白酒浸泡，早晚饮用。也可根据自己的需求加入其他中药食材，酿一壶“对症下药”的端午蒲酒。

（二）药物养生

正如前文所说，古时五月俗称“毒月”，端午节正值农历五月初五。每到这个毒月毒日，人们会在身上佩戴一个香囊，里面放上各种香料药粉用以祛毒驱虫和辟邪，因而形成了端午佩香囊的习俗。香囊文化源于香料药物的应用。香囊的功效取决于囊中包裹的香药粉，因此也是因人而异、因地制宜。常用的香料药物有丁香、薄荷、桂皮、肉豆蔻、肉桂、安息香等。端午的特定时节造就了端午香囊的特殊性，一般含有朱砂、雄黄等可以用来驱毒辟邪、预防毒虫侵扰。

（三）环境养生

环境与人的健康密切相关。中医讲究“人与天地相应”，其中“天”就是指人们所生存的自然环境，“相应”即人生活在天地之间，是这世界的一部分。人和自然环境是一个整体，当环境发生变化时，直接或间接地影响人的健康。首先，艾叶与菖蒲本就是常用的中药材。艾叶具有温经止血、散寒止痛、调经安胎、祛湿止痒的功效。它的特殊气味可以驱虫。菖蒲是中药材中用于开窍宁神、化湿和胃的一味药。由于它的外形像一把宝剑，所以人们将它插于门口，寓意辟邪除难，称之为“蒲剑”。作为中药材，菖蒲能够开心窍、祛痰湿、醒神志，利于治疗痰湿蒙蔽清窍的神昏谵语、癫痫抽搐、头昏嗜睡、健忘耳鸣等。从药理学上说，菖蒲含有的挥发性具有中枢性镇静、抗惊厥的作用。二者合用，既能驱虫辟邪，又能净化空气、提神醒脑。除此之外，端午民间还有洗浴习俗，《荆楚岁时记》记载，“五月五日，谓之浴兰节”。端午时节的气候湿热，容易患皮肤病，人们会用艾叶、菖蒲来洗“药”浴，以祛湿止痒驱虫

结语

综上所述，端午重安康而非快乐的原因主要有以下四点：

首先，端午节被视为屈原的祭日，不宜用“快乐”这样的字眼。其次，端午节所处的时节，正是疾病多发之季，因此必须重视卫生防疫。再者，从民间思想来看，端午节是驱鬼辟邪的时候，家家都会采取措施去除邪晦以保平安。最后，从端午节的习俗来看，端午节的习俗大多与养生相关，可见端午节与其它中国传统节日相比，更加注重身体健康，平安无祸，由此可见，“端午安康”更加贴切。

参考文献

- 1.胡文彬.传统节日的文化内涵[J].前进论坛, 2008(5): 34-36.
- 2.卢旭.谈端午节的文化精神[J].辽宁师专学报(社会科学版), 2018(4): 40-43.
- 3.熊登海.端午节蕴含的文化意义思考[J].理论与当代, 2018(8): 60-63.
- 4.韩养民.解读端午节起源诸说[J].公关世界, 2013(6), 16-17.
- 5.王丽.上海公众对端午节的认知度研究[D].上海: 上海师范大学, 2011.
- 6.孙洪胜.菖蒲蒲剑一把, 辟秽清心[J].中医健康养生, 2017(5): 26-27.
- 7.崔军锋, 张建新.香囊的社会文化史——基于“礼制”与“民俗”视角的考察[J].中医药文化, 2016(6): 19-28.
- 8.严启伟.中药香囊的发展概况及研究进展[J].内蒙古中医药, 2012(19): 77-78.

Tetiana Korolova

*Doctor of Philological Sciences, Professor, Head of Translation, Theoretical and Applied
Linguistics Department,*

*State institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky"
Odesa, Ukraine*

THE IMPORTANCE OF CONTRASTIVE SCIENTIFIC RESEARCH IN PHONETICS

Key words: phonetics and phonology, segmental and, suprasegmental levels, contrastive research.

Language is the main system of communication between people, it is obviously the main system available for people for accumulating information for knowing the world and everything around them.

In this day and age, at the time of radio, television, the Internet and various talking devices, oral speech information acquires especially great significance.

It should be noticed that in spite the fact oral speech has always been in focus of the communicative process the scientific study of speech sounding speech began at the end of the 19th and the beginning of the 20th century.

The factors that stimulated the development of phonetics as a science were:

1. more thorough acquaintance with the functioning of the human speech apparatus;
2. the investigation of many linguists who studied languages that had no alphabets;
3. the compiling of alphabets for the languages mentioned above.

Segmental units – speech sounds and syllables are to be examined from physiological, acoustic and functional point of view but they constitute only one of the elements of the phonetic system of the sounding speech [2]. Besides the sounds, the object of phonetics is suprasegmental units of speech – sense-groups, phrases, overphrasal unities and the text – the highest suprasegmental unit of speech.

The narrow definition of phonetics, which was acceptable at the early period of phonetics development, is inadequate now. Nowadays phonetics is understood as a science which studies all the phonetic means of semantic expression in oral speech – speech sounds, stress and intonation [3]. Thus, phonetics is a branch of linguistics that studies pronunciation, i.e. all the phonetic means of semantic expression in oral language – speech sounds, word stress and intonation and all the phonetic units of speech: speech sounds, syllables, phonetic words, sense-groups, phases, overphrasal unities and the text. Their formation, physical acoustic nature, perception and their semantic, grammatical and lexical role and functions in speech are to be studied in the 21-st century [3, 5, 6].

Several branches of phonetics are distinguished. The main of them are:

Articulatory phonetics is a branch of phonetics that studies the production and the articulation of sound means in oral speech.

Acoustic phonetics is a branch of phonetics that studies acoustic qualities of speech sounds, syllables, phonetic words, syntagmas, phrases, overphrasal unities and the text.

Auditory phonetics is a branch of phonetics which studies the perception of all the phonetic means of oral speech and their interpretation.

Phonology is a branch of phonetics which studies the semantic functions of speech sounds and other phonetic means of semantic expression in verbal communication – speech sounds (phonemes), word stress and intonation.

Such phenomena as speech sounds (phonemes), word stress and intonation are phonematically relevant in English and Ukrainian.

The main principles of segmental and suprasegmental phonetics are universal, i. e. similar in all the syllabic languages but the rules of different mechanisms involvement in speech process may be different in different languages.

It must be said that at present experimental investigations of the nature and structure of the oral speech employs modern acoustic devices and special computer programmes. It is experimentally proved that semantics of oral speech in Germanic languages involves different spheres – phonological, physiological, auditory syllables in perception have been examined.

Contrastive analysis of English and Ukrainian phonetic characteristics makes it possible to observe that the nature and the main principles of sound formation and division are the same in the two languages. There exist a difference in the rules of correlation of intonation components in the two languages – melody, intensity and duration, which depend upon the phonematic structure of the English and Ukrainian languages. There are some specific features in the structure of rhythm, melody transformations and some peculiarities of the position of the active articulating organs in pronouncing sounds, which constitute the syllables in English and Ukrainian [1, 3, 4].

In spite of the availability of a number of specific language peculiarities in the intonation of utterances, where the intonation simultaneously fulfills several functions under the real conditions of communication, the character of the correlation mechanism “intonation-meaning” is completely identical in the compared languages. More than that, the most essential features of these mechanisms could be treated as language universals.

When an intonation contour is formed under the condition of two or more functions of intonation being realized in a speech act the result is not straightforward and depends on a variety of factors.

The analysis of the character of the functional and semantic factors influence on the degree of stability of intonation models demonstrates that different functions of intonation possess various possibilities of providing such an effect. The most stable are the prosodic models executing the attitudinal and emotional functions of intonation. The status of the other functions towards the attitudinal function of intonation changes from the subordinate one (as in the function of division into sense groups) up to the dominating one (as in the function reflecting the speaker’s emotional state). In correspondence with this status and the poly-functional character of intonation in an utterance, the resulting intonation contour mainly preserves the relevant prosodic features of the dominating function of intonation.

A thorough contrastive study of English and Ukrainian will help the learner to

avoid mistakes and to acquire perfect pronunciation when speaking a foreign language.

References

1. Старикова И.А. (2000). Артикуляторная динамика гласных фонем в составе слога. – К.: *Наук. вісник КДЛУ*, вип. 3А, 2000. – С. 17-20.
2. Щербакowa А.П. (2001). Восприятие интонационных типов неродного языка // *Сб. 100 лет эксп. фонетики в России*. – СПб. СПбГУ, 2001. – С. 171-172.
3. Brovchenko T. A., Korolova T. M.(2020). *English Phonetics*. Odessa: Gelvetica, 2020 – 298 p.
4. Crosswhite K. (2002). *Spectral Tilt as a Cue to Word Stress*. – University of Rochester. – 2002.- 301 p.
5. Gussenhoven Carlos (2003). *The phonology of Tone and Intonation*. – Cambridge Univ. Press. – 2003. – 280 p.
6. Kreidler Charles W.(2003). *Pronunciation of English*. Second edition. – Oxford: Blackwell, 2003. – 352 p.

李悦 **Li Yue**

汉语国际教育硕士

乌克兰南方师范大学孔子学院志愿者教师

敖德萨，乌克兰

多语言 **YouTube** 汉语教学视频研究

关键词: *YouTube*, 汉语教学, 对外汉语教师

在新媒体高速发展的今天，汉语发展的热潮依旧高涨。对于大多数无法来中国学习的汉语爱好者来说，运用视频媒体进行汉语学习也逐渐成为一大趋势，它具有时空不限、交互性强等优点。**YouTube** 是全球最大的视频网站，该平台上拥有大量的视频资源，深受各国用户的喜爱。**YouTube** 上拥有大量汉语教学视频账号，包括多国语言的汉语教学视频，并且点击率都很高。可见 **YouTube** 视频平台上有相当大的汉语学习用户及需求。汉语教师作为汉语及中华文化传播的主力军，在疫情不断发展的当下，如何打破时间和距离的阻碍，利用好 **YouTube** 等视频平台进行汉语教学，不断扩大汉语的影响力，是一个值得探讨的问题。

一、**YouTube** 视频平台上具有代表性的汉语教学视频号

1. 以英语为中介语的汉语教学频道: **Chinese Pod**

网址: <http://www.youtube.com/chinesepod>

基本情况: **Chinese Pod** 于 2014 年 8 月 14 日加入 **YouTube**。以 2021 年 2 月 6 日为基准，订阅人数是 20.2 万名，到目前为止上传的视频数共有 357 个,观看量达到一千万次。

教学内容: **Chinese Pod** 共包括“初级汉语”“中级汉语””高级汉语“跟着电影学汉语”“成语系列”“声调挑战系列”等 34 个教学栏目，主要包括语音、词汇、语法和汉字四个板块，其中以语音类课程最多。另外，**Chinese Pod** 还会

不定时更新全球各地新闻、文化视频和口语视频。

2.以韩语为中介语的汉语教学频道: Real Chinese

网址: http://www.youtube.com/channel/UCKlkq5f_g8lufQfXnFYcG3Q

基本情况: Real Chinese 于 2017 年 8 月 22 日加入 YouTube。以 2021 年 2 月 6 日为基准, 订阅人数是 106000 名, 到目前为止上传的视频数共有 731 篇, 观看量高达一千二百多万次。

教学内容: Real Chinese 共包括“中国文化”、“近义词比较”、“母语者使用的汉语”、“HSK”、“中国老师的中国流行词”、等 15 个教学栏目, 可分为词汇、语法、文化、口语、学习方法等几个板块。

3.以俄语为中介语的汉语教学频道: Twins Chinese

网址: <http://www.youtube.com/c/TwinsChinese>

基本情况: Twins Chinese 于 2019 年 4 月 29 日加入 YouTube。以 2021 年 2 月 6 日为基准, 订阅人数是 432000 名, 到目前为止上传的视频数共有 154 篇, 观看量超过 168 万次。

教学内容: Twins Chinese 共包括“初级汉语”“新冠病毒”“儿童汉语”“第一次中国行”“短新闻”“中国”和“美丽的秘密”7 个教学栏目, 可分为语音、词汇、语法、文化等几个板块。

二、YouTube 视频平台汉语教学视频分析

1.YouTube 视频平台汉语教学视频的优点

首先, YouTube 上有针对不同国家的汉语学习者的视频号, 为那些母语不是英语或者英语不好的汉语学习者提供了便利, 可以提高汉语学习者的学习兴趣。其次, YouTube 汉语教学频道不受时间场所限制, 汉语学习者可以反复的听课学习, 随时随地学习汉语。另外, 教学内容丰富有趣, 交互性强。

除了语法、YCT、HSK 等系列课程以外, 很多 YouTube 汉语教学视频号还有关于日常生活、中国文化介绍等。最后, YouTube 汉语教学弥补教材短板。现有的大部分汉语教材的话题都比较老旧, 不能及时地反映中国的变化。相比之下, YouTube 比较自由它可以马上传递中国的热搜话题或在各国关于中国的热搜话题。由此, 可以帮助各国汉语学习者及时了解中国的流行文化, 提高汉语学习者的兴趣。

YouTube 视频平台汉语教学视频的不足

首先, 大多数视频号中的教学内容缺乏系统性。YouTube 上的汉语教学视频都较短, 内容也比较碎片化。对于零基础汉语学习者, 很难用 YouTube 进行系统的学习。其次, 汉语的发音和声调, 对于不同国家的学习者来说, 具有一定的难度。虽然许多 YouTube 汉语教学频道中有专门教发音与声调的视频, 但是学习者只通过视频学习有一定的局限性, 因为他们并不知道自己的发音是否正确, 老师也无法对学习者进行正音正调。

三、YouTube 视频平台汉语教学视频对汉语教师的教学启示

1.合理利用 YouTube 视频平台上的汉语教学视频

热门的 YouTube 汉语教学频道有其自己的教学风格和方法, 汉语教师可以

通过学习这些学习者感兴趣的教学方法不断提高自己的教学水平。另外，通过观察对自己所任教国家的 YouTube 汉语教学频道，可以学习到本土汉语教师对于教学内容的准确的解释和表述，有助于对当地学生的汉语教学。

2. 汉语教师尝试建立个人汉语教学账号

与传统的教学机构拍摄的教学视频不同，汉语教师个人作为跨文化交流的主体，具有更独特的视角与情感，可以拉近学习者与教师之间距离。而开创以用户为中心的全球公民传播时代是 YouTube 视频平台的核心使命之一。YouTube 创建了不同于传统的教学方式，为汉语和中华文化的传播提供了新的传播平台。因此汉语教师建立自己的汉语教学账号变得更加简单和方便。建立一个具有个人特色的汉语教学视频号，不论是对于汉语在线教学还是未来汉语教师个人发展都是一条值得尝试的道路。

参考文献

1. 陈果(2018), 基于新媒体下移动学习在汉语国际教育中的应用[J], 高教学刊, 2018(12): 97-99
2. Fralinger Ownes(2009), Assessing the Use of YouTube Videos and Interactive
3. Activities as a Critical Thinking Stimulator for Tertiary Students: An Action Research.

刘艺阁 **Liu Yige**

汉语国际教育硕士

乌克兰南方师范大学孔子学院公派教师

敖德萨，乌克兰

混合型教育模式及其在汉语课程中的实现

关键字：语言学人才培养，远程学习，混合型教育模式

当今不断变化、快速发展的现代社会对未来教师、未来语言类专业人才的培养都提出了新的要求。更现代、灵活、交互式的新型教学手段不断扩充丰富着传统的教学模式。在新冠疫情流行的大背景下，我们应注重将传统的线下课堂教学模式转换为疫情现实要求的混合型教学模式——即需有效结合远程网课教学与传统线下授课。

当今世界，网上教学机制及有效的远程教学手段已为人所熟知。在乌网上教学的开展仍在发展中，各大中小学及教育机构都已开始运用远程教育手段组织教学。在未来的语言类人才培养过程中采用混合型教学模式更有利于学生发展专业及职业技能，有利于学生扩宽与所学语言对象国人士展开实际交流的可能性，有利于吸引利用远程教育更方便的年长人士开始学习。

然而远程教学的机制及实现的路径最好能与学生在线下教室授课时一起制定，即与学生一起熟悉远程授课软件、介绍网上自主学习资源。

在混合型教学模式下，有多种网上学习与教学资源可供选择。如社会公开性网站 Edmodo，为教师与学生提供了交流联结渠道，整合在高等教育机构中的教学过程。

LearningApps.org 是另一项可供选择的在线服务平台，可让师生创建进行交互式练习，以及可在培训课程期间和课余时间下发及完成多种任务。该网站服务可大大提升师生远程教育的效率与体验，允许每位教师创建自己的“班级”、输入学生数据、完善个人资料等。

Stepik 平台也是另外一个非常便捷的选择，教师可在其中免费设计开放的在线课程。在云服务方面，建议使用Office365、Google 进行师生协作。

为了实现可视化教育过程，可使用Inspiration 程序。在该程序中，教育过程中的所有参与者都可以实时创建表格、地图和图表。

为实时反馈并控制语言课程中的教育成果，可适当使用 Plickers 移动应用程序，以快速检查学生的答案并在手机屏幕上显示统计数据。

应用 Kahoot! 可根据教学需求设计多种形式的多选项问卷，在此应用中还可添加视频、图片及图表。

H5P 可促进HTML5 内容和程序的创建、分发和使用，可创建以下几类的交互式内容：游戏、多媒体、问卷及分享到社交网络。

Poodll 工具包对于语言学人才培养也有很大助益，专为语言教师设计，以帮助创建更具动态性和互动性的课程。这是可用于学习过程的在线音频和视频录制技术之一。

为了有效地维护学生的学术诚信，TurnItIn 工具可用于帮助教育工作者检查学生论文是否存在错误引用和学术抄袭。该程序将学生的作业与最新的文本比较数据库进行比较。

Moodle 是另一个受欢迎的学习平台，它为教师、学生和管理人员提供了一套用于计算机化学习，特别是远程学习的开发工具。

Open edX 是课程管理系统平台。该平台可用于举办开放式在线课程，以及小型团体和模块化培训。在学生研究发展方面，使用 Graasp 平台是合适的，它允许创建虚拟研究和空间，根据教育过程的阶段进行结构化。在这个平台上，学生既可以单独学习，也可以分组学习。

因此，现代信息技术、新的教育形式为我们提供了大量的各种项目和教育平台。对于未来语言学人才的培养，主要是需要争取有效的学习，根据学生的教育需要和个人特点，选择最方便、最合理的一种。

参考文献

1. 10 онлайн-ресурсів, що знадобляться на уроках. URL: <https://nus.org.ua/articles/10-onlajn-resursiv-shho-znadoblyatsya-na-urokah/>
  2. Бугайчук К. Змішане навчання: теоретичний аналіз та стратегія впровадження в освітній процес вищих навчальних закладів. 2016. № 4 (54).
  3. Використання онлайн ресурсів при організації дистанційного навчання під час карантину в закладах освіти м.Суми. URL: <http://surl.li/qome>
-

刘硕 **Liu Shuo**
语言学硕士
乌克兰南方师范大学孔子学院公派教师
敖德萨，乌克兰

基于语义学视角下的“把”字句中英互译问题研究

关键词：题元角色，把字句，认知语法理论

首先我们要明白，为什么要用题元角色来分析句子？首先，我们可以用题元角色来描述参与者角色和语法关系之间的联系。题元角色是关于句子参与者的语义角色的。题元角色强调的是句子的参与成分在句子中的意义角色，传统语法中的句子成分强调句子的组成部分在句子结构中的作用。因为传统的句子成分分析法在意义分析上有一些不足。按照传统的语法，我们可以把句子分成若干个句子成分，但是单从句子成分的角度看，“The book is in the library.”和“The fox jumped out of the ditch.”中的主语都是毫无区别的，而且地位是等同的，但是我们仔细观察就会发现，这两句话中的主语，也就是行为者，他们的“意志”却有很大区别。由于传统语法强调句子结构，因此它们在分析句子意义上就显示出了不足。其次，我们可以用题元角色描述动词的意义，使我们能够把动词按照意义进行分类。总而言之，题元角色是连接语义和语法的桥梁。

接下来我们要弄清题元角色的分类问题。Saeed (2003: 148-164) 共区分出如下九类题元角色：施事 (Agent: 动作的发出者，有能力按照自己的意志行动)、受事 (Patient: 承受某行为影响的个体，该个体经常经历状态的变化)、主体 (Theme: 被行为所移动的个体，或被描述其位置的个体)、经验体 (Experiencer: 个体意识到谓语所描述的行为或状态，但是该个体无法控制该行为或状态，是行为的体验者)、受益体 (Beneficiary: 行为使该个体受益)、工具 (Instrument: 实施某行为的工具，或某事情发生的方式，可能是句子中的介词短语，作状语出现)、处所 (Location: 某事物发生或存在的地点，可能在句子中作地点状语)、目标 (Goal: 某事物运动所朝向的个体，可以是实际运动，也可以是隐喻性运动，可以在句子中作目的状语) 和来源 (Source: 某事物运动所移开的个体，可以是实际性运动，也可以是隐喻性运动，可以是句子中的介词短语，作状语)。

现在我们就开始用题元角色的理论来分析语料库中的例子：

笔者用穷尽的方法在《迪士尼大电影双语阅读无敌破坏王 Wreck-It Ralph》这本书的中文部分共找到了 59 个“把”字句以及其对应的英文句子，但是由于一些“把”字句在句法和语义上都有着明显的相似性，所以笔者只选取典型的“把”字句进行分析，按下文的顺序排列，其中例 (1) - (13) 的英文句子必须用“把”字句来翻译，例 (14) - (16) 的英文句子，在笔者看来，可用“把”字句，也可不用“把”字句进行翻译：

(1) As each game started, Ralph climbed up the side of a pixilated apartment

building in a place called Niceland and smashed the structure to pieces.

游戏开始后，拉尔夫会爬上一栋位于奈斯兰德的低像素公寓大楼，接着就把它砸个稀巴烂。

“拉尔夫”是施事，是“砸”这个动作的发出者，有能力按照自己的意志行动；“它（一栋位于奈斯兰德的低像素公寓大楼）”是受事，承受“砸”这个动作的影响，经历了从“完好无损”到“稀巴烂”的状态；“一栋位于奈斯兰德的低像素公寓大楼”是处所，是这件事发生的地点，同时也是目标，是拉尔夫“爬”这个动作所朝向的个体；

在英文中，Ralph 和在汉语中一样是施事；up the side of a pixelated apartment building 是目标；in a place called Niceland 是处所；the structure 是受事。

(2) Game after game, the Nicelanders hoisted him up and tossed him off the roof.

每一局游戏过后，奈斯兰德居民会把他高高抬起，然后扔下楼。

奈斯兰德居民是施事；“他”是受事；“楼”是目标；

在英文中，Nicelanders 同样是施事；him 是受事；介词短语 off the roof 是目标。

(3) “Yeah, inside here,” Cyborg agreed as he reached into Zombie’s chest and ripped out his heart.

电子人表示赞同，然后把手伸进僵尸先生的胸膛，一把挖出了他的心脏。

电子人是施事；僵尸先生的胸膛是目标；他的心脏是主体，因为“心脏”被“挖”这个行为所移动了，从身体里面移动到了身体外面，但是不可以是受事，因为僵尸的“心脏”受“挖”的影响，状态没有变化，被挖出之前和之后都是没有跳动的；

在英文中，Cyborg 同样是施事；into zombie’s chest 是目标；his chest 是主体。

(4) “Cake?” Ralph asked. “Never had it. No one ever seems to throw it out, so it never ends up in the dump.”

“蛋糕？”拉尔夫问。“我从来没尝过呢。似乎没人把蛋糕扔出去过，所以垃圾堆里从来没出现过蛋糕。

没人是施事，但是在这里是一个虚指；蛋糕是受事，因为它受到了动作“扔”的影响，可能形状会改变，位置也改变了；蛋糕也可以是主体，因为它的位置被移动了；出去是目标；垃圾堆是处所，是蛋糕如果被扔出去后会出现的地点；在下半句中，蛋糕只能是主体，它的位置是被描述的；

在英文中，No one 是施事，it 是受事也可以是主体，out 是目标；下半句中的 it 是主体，in the dump 是处所也可以是目标。

(5) “This little guy would be a lot happier if you put him on top with everyone else.”

“要是把这个小家伙放在屋顶，跟大伙儿站在一起，他肯定要高兴得多。”

这个小家伙是受事，因为他受到“放”这个行为的影响以后，高兴得多了，也可以是主体，因为他的位置被移动了；屋顶是目标，是运动所朝向的个体，

也可以是处所，是这件事发生的地点；大伙儿是目标，是小家伙运动所朝向的个体；

在英文中，**this little guy** 是主体，也是受事；**on top with everyone else** 是目标，是运动所朝向的个体；**you** 是施事，是 **put** 这个动作的发出者。

这里英语和汉语不同，汉语里可以没有施事，但是英语中要有施事；而且汉语里“放在屋顶”和“跟大伙儿站在一起”分开了，所以两个也要分开分析，但是“大伙儿”不可以是处所，只能是目标；英语中就很简单了，因为 **on top with everyone else** 连在一起，整个介词短语就被看做是目标。

(6) **Ralph replied, reaching out toward the candy Ralph.**

拉尔夫一边说着一边把手伸向糖人。

拉尔夫是施事，手是受事也可以是主体，糖人是目标；

在英语中 **Ralph** 同样是施事，但是英语中没有受事或者说是主体，它被隐去了；**toward the candy Ralph** 是目标。

(7) **He knocked the candy Ralph back down into the mud, messing up the cake even further.**

他把拉尔夫小糖人打回泥地上去，把蛋糕搅和得更乱了。

他是施事，拉尔夫小糖人是主体，泥地是目标，蛋糕是受事，受到动作的影响以后变得更乱了；

在英语中，**He** 是施事，**the candy Ralph** 是主体，**back down into the mud** 是目标，**the cake** 是受事。

(8) **“Then how about we just take that medal and give it to little Ralph for a change?”**

“好吧，那不如这次就把勋章给拉尔夫小糖人戴上？”

勋章是主体，位置发生了改变；拉尔夫小糖人是目标，是勋章运动所朝向的个体，也可以是受益体，因为戴上勋章这个动作让它受益了；

在英语中，**we** 是施事，在汉语中，将施事我们省略掉了；**medal** 是主体；**little Ralph** 是受益体，**to little Ralph** 是目标，因为在英语中，目标一般是介词短语，这里和汉语不同。

(9) **The crowd stared wide-eyed as Ralph put the medal on little Ralph.**

大家目瞪口呆地看着拉尔夫把勋章戴在了拉尔夫小糖人身上。

大家是经验体，虽意识到“目瞪口呆地看着”却无法控制这种行为或状态；拉尔夫是施事；勋章是主体；拉尔夫小糖人是受益体，拉尔夫小糖人身上是目标；

在英语中，**the crowd** 是经验体；**Ralph** 是施事；**medal** 是主体；**on little Ralph** 是目标；**Ralph** 是受益体；在这里英语中和汉语中的受益体都必须是一个名词，不可以是一个介词短语。

(10) **Mr.Litwak shook his head and placed an OUT OF ORDER sign on the screen.**

利特瓦克先生摇了摇头，把一张写有“故障”的告示贴到屏幕上。

利特瓦克先生是施事，头是受事，一张写有“故障”的告示是主体，屏幕是

目标；

在英语中，Mr.Litwak 是施事，his head 是受事，an OUT OF ORDER sign 是主体，on the screen 是目标。

(11) He threw the bag over his shoulder.

他把面粉扛到肩膀上。

他是施事，面粉是受事，也可以是主体；肩膀上是目标；

在英语中也是一样，但是目标是 over his shoulder。

(12) He raised his huge fist and smashed the go-kart to pieces.

他抬起了巨大的拳头，把赛车砸了个稀巴烂。

他是施事，巨大的拳头是主体，赛车是受事，状态受到了严重的改变；

在英语中也是一样。

(13) Ralph gave him a lick and stuck him to a tree.

拉尔夫舔了他一下，把他挂到了一棵树上。

拉尔夫是施事，他是受事，在下半句中，他是受事，也可以是主体，一棵树是目标；

在英语中 Ralph 同样是施事，在上半句中，him 是受益体；在下半句中，him 是主体，to a tree 是目标。

(14) The Bad-Anon leader attempted to refocus the discussion.

坏蛋联盟的首领试着重新把话题引向正轨。

坏蛋联盟的首领是施事，话题是主体，正轨是目标；

在英语中，施事相同，the discussion 是受事。

(15) His head completely filled his helmet.

他的头把头盔塞得满满当当。

他的头是施事，头盔是受事；

英语也是如此。

(16) Without a beacon to stop them, they'll consume Sugar Rush.

要是没有灯塔的阻止，它们就会把《甜蜜冲刺》彻底毁掉。

它们是施事，《甜蜜冲刺》是受事；灯塔是工具；

在英语中也是如此。

根据以上的对比分析结果，我们可以初步分析出“把”字句的中英文表达形式在题元角色上有什么特点。我们首先要明白“把”字句的主要句法形式是“S+把+O+V+其他成分”。首先，在汉语中，“把”字句一般都会有施事，而且施事一般都会做“把”字句的主语，但是有时候施事会被省略掉，多见于表示命令或建议的祈使句，如例（5）、（8）；但是在英语表达式中，施事一般都不会被省略掉，基本上都有施事的存在，而且基本上也都充当句子的主语。

其次，根据笔者分析的这些例子可得出结论，在汉语中，“把”字句的宾语一般不是受事就是主体，但是宾语是主体的居多，这和“把”字句所表示的位移意义较常用有关系；而在英语中，宾语一般也都是由这个句子的受事或者主体充当；然后，在汉语中，“把”字句的其他成分一般都是由目标或处所充当。

笔者还发现，如果英语句子中同时出现了主体和目标，那么这个英语句子必须要用“把”字句来翻译，比如例（1）、（12）、（14）、（15）、（16）中，主体和目标没有同时出现，或者是没有主体，宾语只是受事，所以这几个句子也可以不用“把”字句的形式来翻译，比如例（15）His head completely filled his helmet. 宾语 helmet 是受事，也可以翻译成“他的头塞满了这个头盔”；例（16）They'll consume Sugar Rush. Sugar Rush 是受事，也可以翻译成“它们会彻底毁了《甜蜜冲刺》的”；但是例（11）He threw the bag over his shoulder. the bag 是主体，over his shoulder 是目标，主体和目标同时出现，所以只能用“把”字句的形式来翻译。

但是，由于笔者分析和搜集的语料较少，不具代表性和概括性，所以，以后笔者还会继续搜集并分析语料，用更科学的方法来验证这个假设。

参考文献

- 1.李福印.语义学概论[M].北京大学出版社.2006
- 2.美国迪士尼公司著,李星星.译迪士尼大电影双语阅读.无敌破坏王 Wreck-It Ralph: 汉英对照[M].华东理工大学出版社.2017.7

Світлана Наумкіна

*доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна*

МОВНА МАНІПУЛЯЦІЯ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Ключові слова: засоби масової комунікації, мовний вплив, риторика, засоби переконання, маніпуляція, інформація, свідомість, ілюзорна реальність.

Поширення демократії, розвиток засобів масової комунікації, суспільно-економічний розвиток стали каталізаторами виникнення потреби в нових засобах переконання, з використанням не тільки логіки аргументації, а й застосування психологічного та емоційного впливу на слухача.

З точки зору сучасних лінгвістичних досліджень, мова є не тільки засобом передачі інформації, але й впливає на співрозмовника. Так, вже незаперечний факт, що вплив мови дає можливість регулювати особистісні відносини, ментальний стан людини та її поведінку. Саме тому питання мовного впливу стало об'єктом досліджень не тільки лінгвістики, а й інших наук, наприклад, соціології, психології, політології, психолінгвістики, соціолінгвістики, прагмалінгвістики, риторики.

Теорія мовного впливу, як наука ефективного спілкування, бере свої витоки з античної риторики, яка вчила ораторів ефективно публічно виступати, вести суперечку та отримувати перемогу в дискусії. Антична риторика спиралася на логічні правила роздумів та переконань.

На думку С. Семенченка, мовний вплив у широкому сенсі – це будь-яка мовна комунікація, яка розглядається в аспекті її цільової обумовленості, це вербальне спілкування, описане з позиції одного з комунікантів, коли він розглядає себе як суб'єкта впливу, а свого співрозмовника – як об'єкта [1]. Таку думку поділяє і Л. Сорокіна [2, с. 22].

Вербальний вплив у вузькому сенсі використовується у сфері так званих координативних відносин рівноправного співробітництва, а не відносин субординації (формальних чи неформальних). Такий тип мовного впливу передбачає, що «суб'єкт регулює діяльність іншої людини, яка, певною мірою, є вільною у виборі своїх дій та орієнтується на свої потреби» [3].

Є. Грішечко ототожнює «мовленнєвий вплив з впливом людини на іншу людину (або групу людей) за допомогою мови та супроводжуючих мову невербальних засобів для досягнення поставленої мети мовця – змінити поведінку реципієнта, його установки, наміри, думки, оцінки та досягається в комунікативній взаємодії з ним» [4, с. 55].

Мовний вплив на свідомість може здійснюватися в двох формах – відкритої та прихованої. Основним видом відкритого впливу на суспільну свідомість є риторичне висловлювання, яке базується на логічних принципах побудови тексту висловлювання, вмінні аргументувати, вести дискусію, переконувати слухачів [Див. : 5]. Одним з найефективніших видів прихованого впливу є мовна маніпуляція.

Маніпулятивний вплив існує незалежно від наявності або відсутності його описів. Поява назв досліджуваного виду прихованого впливу, пов'язаних з мовою, обумовлена активізацією вивчення маніпулятивного впливу вченими і, відповідно, прагненням показати, що цей вплив значною мірою проявляється вербально. При цьому, слід зазначити, що мова як система також знаходиться в основі передумов існування маніпулятивного впливу, але маніпулятивний вплив не проводиться тільки за допомогою мови як такої. Визначити, маніпулятивний цей вплив або інший вид прихованого впливу, можливо, лише досліджуючи дискурс, а вивчення мови покаже наявність прихованого впливу, який потенційно може бути маніпулятивним.

Тобто, маніпулятивний вплив можна розуміти як засіб зміни або коригування картини світу людини, який реалізується за допомогою вербальних складових у сукупності з супутніми невербальними компонентами. Щодо суттєвих ознак маніпулятивного впливу, то він базується на принципах скритності, майстерності, існування / створення ілюзорної реальності.

Якщо виходити з міждисциплінарної природи досліджуваного виду прихованого впливу, то загальне визначення можна представити таким чином: маніпулятивний вплив – це приховане заміщення реальної картини світу людини ілюзорною картиною.

Відтак, термін «мовно-маніпулятивний вплив» є особливо актуальним на сучасному етапі у зв'язку з глобальним розвитком інформаційних технологій і комп'ютерного прогресу. Тому сьогодні спостерігається підвищення інтересу

науковців до цієї тематики, яка є міждисциплінарною і аналізується фахівцями різних галузей знань.

Література

1. Семенченко Ф. (2014) Політичні маніпуляції як суб'єктивний вид політичного впливу. *Актуальні проблеми політики*, 51, 254–263.
2. Сорокіна Л. (2014). Мовленнєва маніпуляція та інші види мовленнєвого впливу: термінологічне розмежування понять. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія. Одеса, 8, 2, 157–159.
3. Ієвлев О., Калінська О. (2012) Мовна маніпуляція: техніки маніпуляцій у спілкуванні. URL : Lviv Polytechnic National University Institutional Repository <http://ena.lp.edu.ua> (дата звернення 20.03.2021).
4. Гришечко Е. (2008). Гришечко Е. (2008). Определение понятия речевого воздействия и виды это воздействия. *Гуманитарные и социальные науки*, 4, 53–59.
5. Дяченко О. (2018) Типи маніпуляцій в інформаційному просторі держави. *Державне регулювання суспільних відносин: розвиток законодавства та проблеми правозастосування: Міжнародна науково-практична конференція*. Київ: Центр правових наукових досліджень, 34–38 (112).

何苗 **He Miao**

汉语国际教育学士

乌克兰南方师范大学孔子学院志愿者教师

敖德萨，乌克兰

浅谈乌克兰新手汉语教师教学焦虑

关键词：对外汉语教师，新手教师，教学焦虑，对比研究

自 2020 年，笔者成为一名汉语国际教育专业的硕士研究生起，就期待着成为一名真正的对外汉语教师，怀着推广汉语的雄心壮志渴望在对外汉语教学中大展身手。2021 年七月，笔者通过乌克兰南方师范大学孔子学院的选拔，终于抱着紧张又兴奋的心情踏上海外汉语教师志愿者之路。但是真正走上教学岗位后，才发现作为一个新手教师，有很多自己不能应对的时刻，想要做好又怕做不好，经常寝食难安，担心明天的课会不会顺利结束，能不能给学生讲清楚，学生会不会提难以招架的问题……怕实习老师的身份被看穿，教学效能感也越来越低。笔者每天最期待的时刻就是下课，同批的志愿者老师也一样，每天的时间大多围绕着工作，焦虑的情绪甚至严重影响了睡眠质量。

通过观察与交流，笔者发现高度焦虑的并非只有自己，同期实习的同学甚至同事也都有着不同程度的教学焦虑。我们谈论的话题通常围绕着各种各样的课堂管理事故，知识点讲解的失败案例，在交流的过程中互相分析互相鼓励。而对外汉语教师所面对的是具有跨文化背景的外国学生，而且学生年龄跨度较大，学习汉语的动机各异，因此与其他类型教师相比，对外汉语新手教师的焦虑成因也必然有其特殊性。因此，本研究希望从对外汉语新手教师自身的视

角，来探究教学焦虑现象，以期帮助他们正确看待并减轻教学焦虑感，尽快适应教学工作，促进自身职业发展。

一、导致新手教师教学焦虑的因素

通过运用扎根理论方法对收到的材料进行分析，我们发现了以下 10 个导致对外汉语新手教师教学焦虑的因素：

1. 教师语言知识和能力

指教师汉语本体知识不足；或者课堂媒介语（主要指英语）水平有限而在课堂教学中遇到困难；或者无法用适当的课堂媒介语或简单的汉语，将教学内容顺利传达给学生而导致了焦虑。

2. 教师教学能力

指由于新手教师教学实践经验不足、应变能力差，或者缺乏教育学方面的理论学习，导致在教学实施过程中遇到各种困难，造成自身焦虑。

3. 学生异质性

通常一个对外汉语的班中，学生学习汉语的时间可能不同，汉语水平也有差异。作为教师，必须根据不同学生的学习水平，合理安排教学内容和进度，并且还要照顾到不同学生的习惯，做好跨文化交流。这对初出茅庐的新手教师来说并不容易。

4. 学生课堂表现

在对外汉语教学的课堂上，由于文化不同等原因，学生有时会当众提出让新手教师觉得非常尴尬的问题或要求，比较常见的包括政治话题、种族问题、关于性的话题以及学生使用不文明的词句等。

5. 师生关系

师生关系是教学活动中最主要、也是最为重要的人际关系，它对教学成败有着重要影响。有些新手教师遇到个别不愿意配合教学活动的学生或所谓“气场不和”的学生，与这些学生无法搞好关系，影响了教学。

6. 教学条件

教材过时是目前对外汉语教学中普遍存在的问题。大量的学校和机构仍然在使用上个世纪八九十年代编写的经典教材，很多内容都已过时。另外，部分教具比较陈旧，还有教室没有配备必要的多媒体教学设备。

7. 教学效果

新手教师常常担心自己的教学是否能让听懂，所以每当学生表现出困惑时便特别焦躁。他们更关心的是学生课堂上的即时反应，而不是长远的学习效果。

8. 教师自尊

教师自尊是指教师很重视学生以及学校同事对自己的评价。几乎每一位接受访谈的新手教师都承认，自己对学生喜不喜欢自己，是不是爱听自己的课非常看重，有时甚至刻意“讨好”学生。同时，他们也会担心校方和同事对自己的评价。

9. 教师自我效能感

教师自我效能感指教师对自己教学特点的了解程度，对教学过程的把握程度，以及对自己教学水平的信心。新手教师们大多不太自信，对自身教学能力的了解和课堂的主动把握能力也比较弱。由于对自己教学效果的不确定，新手教师都有要求学生即时反馈的习惯。新手教师通过学生的反馈，尝试将课堂中自己不确定的因素转化为确定因素，以此作为自己应对教学焦虑的防御机制。

二、对外汉语新手教师教学焦虑的调整策略

过低或过高的教学焦虑都会对新手教师的教学效果、师生关系等产生负面影响，因此我们针对过高和过低的教学焦虑分别提出了不同的策略。

（一）教师自身层面

新手教师的教学焦虑水平之所以比熟手教师和经验教师的高，其根本原因是缺乏实战经验。而教学经验需要慢慢积累，新手教师应该通过其他方面的努力，尽快调整自己的焦虑状态，提高教学能力，从而适应教学活动。

1. 加强交流与合作

增加与其他教师的交流与合作，经常和其他教师交流教学心得体会，不仅能提高新手教师的教学技能和课堂管理技巧，还能有效降低对外汉语新手教师的教学焦虑。

一方面，我们可以向经验教师学习。向经验教师学习听课是最直接、最有效的方式，也是使新手教师快速成长的有效方式之一。在听课的过程中观察并学习有效的教学技巧和教学方法，例如怎样灵活运用教材、如何搜集材料、如何与学生有效沟通等。新手教师可以在听课的过程中迅速适应教学环境，从而使教学焦虑得到缓解。

另一方面，多与搭班教师交流。加强与搭班教师的交流，能够帮助对外汉语新手教师了解学生在其他课型上已经学过了什么内容，还需要做哪些补充，使教师更好把控自己的教学进度和难度。同时，这样也有助于教师了解学情，从而避免重复学习学过的知识，或者知识点难度过大，学生一时无法吸收的情况。更重要的是，有些外国学生由于文化等因素的影响，个别学生课堂表现很差，对新手教师的课堂教学造成了一定的困扰，教师会出现自我怀疑的现象，如果多跟搭班教师交流，对外汉语新手教师就能从根本上寻找问题的解决办法，而不是错误归因于自己，从而降低教学焦虑。

最后，多与其他新手教师交流。新手教师之间共同探讨教学相关的问题，交换有用的教学经验，除了可以促进新手教师彼此成长，也能降低教学焦虑感。同为对外汉语新手教师，遇到的问题会有雷同且有更多可沟通的地方，彼此之间的交流也更平等和轻松。比如某个语法点的例句如果把握，学生不完成作业、课堂游戏等有哪些成功或者失败的经验。通过互相倾诉和发泄，不但能使对外汉语新手教师彼此排解工作中的困扰，使负面情绪得到释放，也能互相鼓励、彼此成长。

2. 学习教学技巧

很多经验教师在教学过程中都有一些教学技巧，能够活跃课堂气氛，提高教学效率，更好地进行课堂管理。对外汉语新手教师可以通过学习并掌握这些

技巧，降低教学焦虑。例如，真实的对外汉语课堂经常会出现千奇百怪的问题，如果在课堂上学生突然问到自己从未接触或思考过的问题，这时答不上来是非常正常的现象，教师可以通过一些话术来缓解课堂中的留白。教师可以一边给学生提问，转换问题，一边给自己思考和搜集资料的时间，或者把问题留到课后去解决。但不要直接告诉学生“我不知道、我有点紧张”，使学生对教师失去信心或信任。如果被问到语法方面的问题，语言组织一时间找不到合适的词语，我们可以通过大量举例子的方式。这样做既能及时回答学生的问题，使学生更加信任教师，又能提高教师的教学效能感。

除此之外，笔者在与经验教师沟通中还得到启示，如果课堂出现突发状况，例如教学环境、教学条件、教学资源发生变化等，教师需要随时带领学生一起做活动、做游戏、观看多媒体素材等，来支持本堂课能有效进行下去。所以对外汉新手教师平时也应该注重资料的整理，以备不时之需。

3. 勤用工具书

由于本身语言知识和教学能力限制，新手教师处理教材的能力也相比经验教师来说有所欠缺。如果在备课的时候能够找到并恰当地使用工具书，新手教师可以正确把握语法点的讲解和知识点的侧重点，又能学会寻找恰当展示语言点的例句，从而提高备课效率和教学效效果。恰当使用工具书可以帮助新手教师减轻备课焦虑，对外汉语教师常用的工具书包括《对外汉语教学语法释义201例》《现代汉语八百词》《现代汉语词典》等。

4. 擅用APP及多媒体

信息技术在教育教学中的使用随着时代的发展也越来越突出。信息技术在教育教学中在一定程度上冲击了传统的教学模式，很多国内高校及国外的对外过汉语课堂，已经为教师及学生配备了高端多媒体设备，传统的对外汉语教学模式已经不能满足多样化的对外汉语课堂。因此对外汉语教师更应该在网络与多媒体高速发展的环境下，提升自己运用多媒体技术的能力，掌握业内最前沿的对外汉语精品课及APP的运营模式等，紧跟时代的发展要求，提高自身的综合素质，做一名善于利用网络资源的对外汉语教师。这里推荐的免费汉语学习辅助APP有“汉典”、“嗨，中文”。

5. 顺应时代发展

2020年是教育改革的一年，由于新冠状装病毒的出现对全国乃至世界的教育行业都产生了巨大的冲击，对外汉语教学也难以幸免。在国内各个学段的教学过程中，我们几乎脱离了传统的教学模式，而是全面启用了线上教学。在新的教学模式下，不论对新手教师还是经验教师的教育技术及适应能力都是一个极大的挑战，许多院校的对外汉语教师被动成为线上APP教学能手。作为年轻的对外汉语新手教师，更应该响应时代的号召，顺应时代的潮流，在新的领域里不断探索，发挥年龄和技术优势。

近来发展迅猛的免费线上教学客户端有“钉钉”、“课堂派”、“雨课堂”、“微师”、“云直播”等，其中“钉钉”的多人视频且屏幕共享功能和“微师”直播的多人

连麦功能，在与学生线上互动方面更显方便，尤其“微师”对于视频、音频材料的播放功能更适用于听说课的教学。

6.调整自身心态

作为一名新手教师，初登对外汉语课堂时难免遇到各种各样的问题。在教学过程中遇到问题，教师本人先不要急着将错误归因于自身或学习者，而是追根溯源，抱着解决问题的态度求助经验教师或者团队。心理学研究还给了我们很多缓解焦虑的小窍门，当你感到焦虑时，将焦虑源一一例举出来，会发现有些问题并不至于无法解决，因此我们的焦虑情绪会得到适当的宣泄和缓解。

当课堂上遇到尴尬的场面，我们不妨给自己和学生一个微笑，放松心情，接纳自己作为一名新手教师的身份，接受学生不会按照我们的指令完成学习计划的事实。这是一种心理暗示，也是将期待降到最低，面对教学中的实际困难，再迎难而上。教师积极的教学状态会感染学生，新手教师也在这样的教学过程中收获更多的自信，提高自我效能感。

（二）团队层面

教师的成长无法脱离团队的培养，因此团队在对外汉语新手教师的教学焦虑上有关键的指导意义。领导团队可以加强对对外汉语教师的职前培训及技术指导，以更快地适应教学环境，胜任教学任务，同时也能有效缓解教学焦虑。

1.岗前培训

团队在教师入职前应该对对外汉语新手教师进行系统的岗前培训，中国汉办对志愿者的岗前培训非常重视，这从国外志愿者的教学焦虑水平调查数据也能看出来他们的成效。培训内容应该包括：专业理论知识，行业推荐书目，热门网站及 APP 等资料搜集的常用客户端，还应加强教育学、跨文化交际等相关内容的学习。在职前培训中，还应注重新手教师对于教案的编写，精品课的试讲，微课的录制，旁听模范课堂等。

2.技术指导

对外汉语教学是一个正在蓬勃发展的行业，许多新手教师对于行业的技术和信息的获取量非常有限。这就需要校方首先拥有一个先进的管理制度，合理的晋升制度，这样才有利于教师成长。教师间相互听课、切磋交流是教师最快的成长方式之一，但也依赖于团队的督促。在本次调查中有大部分新手教师是学生教师，学生往往碍于身份，羞怯于听其他教师的课，这就需要学校提供制度上的支持，鼓励新手教师多听课多实习。

针对这个问题，首先校方应该鼓励经验教师，并且尊重经验教师开放课堂。其次，校方应该积极促进并组织召开研讨会、心得分享会及精品示范课，对教学中的问题进行分类研究，集思广益，各抒己见。最后，校方应该帮助营造一个和谐融洽的教学氛围，合理的讲评制度，使每位教师都受到尊重，每位新手教师都拥有表现的机会。

另外，一些学校实施的集体备课模式也值得我们借鉴，把教授同一水平的教师组织起来形成团队，既可以节省备课时间，又能提高备课质量。在集体备课的过程中教师间互相学习，解疑答惑，互相切磋。在团队的带领下，新手教

师能够得到快速成长，出现问题大家也能一起想办法，对新手教师来说也会更有安全感。当然，这样做对校方也有很大的益处，关于新课程的开发，不能依赖个人的力量，而是要通过团队共同努力，甚至几代教师共同的积累，站在巨人的肩膀上能够极大程度地缓解备课中的焦虑感。

三. 结论

教学焦虑对教学活动的影晌不能一概而论，过低或过高的教学焦虑都不利于教师教学。对对外汉语教师来说，教龄是最影响焦虑整体水平最主要的因素，其他方面虽然没有影响焦虑的整体水平，但也在一定程度上影响了焦虑的内部结构及表现。导致教学焦虑过低的因素，包括教师个人的职业规划不清晰、缺乏兴趣、动力不足等。

教学焦虑是教师主观和其他客观因素相互作用产生的结果。针对过高或过低的教学焦虑，我们认为需要从教师自身和教师团队两个层面来解决。降低教学焦虑水平需要教师自身加强交流与合作、学习教学技巧、勤用工具书、擅用APP及多媒体、顺应时代发展、调整自身心态；团队则需要加强对对外汉语教师的职业培训及技术指导。维持正常水平的教学焦虑需要教师自身明确职业规划、提高对对外汉语教学的兴趣及关注度；团队则需要促进对外汉语教学的交流与分享，加强对教学流程的监督及效果的检验。

参考文献

- 1.张蔚,徐子亮.基于扎根理论的对外汉语新手教师教学焦虑研究[J].华文教学与研究,2016(2):60-67.
- 2.王婷婷.新手教师对外汉语教学焦虑个案研究[J].现代语文(教学研究),2015(9):19-20.
- 3.党彩萍,焦虑研究述评[J].西北师大学报(社会科学版)2005(04):99-1030.
- 4.柯志骋,国际汉语教师焦虑诱因及缓解策略探讨—基于英国文化委员会“汉语助教”的研究[J].广东第二师范学院学报,2013,33(04):41-47.
- 5.万成.教师课堂心理紧张焦虑度及其调控[J].中国教育学刊,2009,(12):73.
- 6.王航.教师教学焦虑的现状分析及其应对策略[J].教育导刊,2017,(04):64-69.

黄思敏 **Huang Simin**

汉语国际教育硕士

乌克兰南方师范大学孔子学院志愿者教师

敖德萨，乌克兰

学习策略文献综述

关键词：策略，文献，语言学习

一、研究综述

(一) 学习策略的研究回顾

1. 学习策略的定义

学习策略的英文是Learning strategies, 是认知心理学概念，起步于 60、70 年

代, Aaron Carton (1966)首次发表的《外语学习中的推理方法》, 标志着学习策略的开端。他认为学习者所具有的善于推理性以及有效地合理地推理的能力不同。是学习者为了有效的获取、储存、检索、使用信息所采取的一套系统的行动、步骤、计划和日常活动, 即学习者学习和调节学习所采取的各种措施。针对学习策略的定义, 国外有不同的看法, 其中较有影响的有以下几种。

Rigney (1978) 认为学习策略是学习的程度和步骤。(转引自史耀芳, 2010) Stern (1983) 认为学习策略最好的是用于泛指语言学习者所使用的带有总体特征的方式; 而技巧(technique)用来描述可视行为的具体形式。Weinstein 和 Mayer (1986) 认为语言学习策略是学习者时的做法和想法, 这些想法和做法旨在影响学习者的编码过程。

Chamot (1987) 认为学习策略是学生采取的技巧、方法或者可以有的行动, 其目的是为了提提高学习效果和易于回忆元的形式及内容。

Oxford (1987) 认为语言学习策略是学习者的行为或活动, 使语言学习者更成功、更定向、更带劲。Rubin (1987) 认为学习策略是有助于学习者自我建构的语言系统发展的策略, 这些策略能直接影响语言的发展。后期 Rubin 将自己的观点“直接”改为“间接”。Ellis (1994) 认为学习策略是指学习者在整个语言习得或者语言使用过程中与某个特定具体阶段相关的心里和行为活动组成。

从以上七位学者对学习策略的定义, 我们大致可以总结为: (1) 策略是可观察的外观行为还是内隐的心理活动; (2) 学习策略是总体的学习方法还是具体的学习技巧; (3) 学习策略是学习者有意识的行为还是无意识的行为。

2. 第二语言学习策略的分类

为了更好地进行第二语言学习策略的研究, 本文将学习策略的分类进行了整理。对于学习策略的分类问题, 学者的观点和角度各不一样, 因此分类的结果也不一样。

Biaylstock (1978) 将学习策略分为形式操练策略、功能操练策略、监控策略和推理策略。

O' Mally 和 Chamot (1990) 基于信息加工的认知理论提出: 著名的三分法的: 元认知策略、认知策略和社交情感策略。元认知策略用于评价、管理、监控; 认知策略用于各种活动之中, 社交/情感策略是为学习者提供更多接触语言的机会。以下是三分法在第二语言中的具体表现形式。元认知策略: 预先准备、预先学习、定向注意、选择注意、自我管理、自我监控、延迟表达、自我评价。

认知策略: 重复、组织、推测、概括、归纳、想象、迁移、精加工、利用资料、语言与行动结合、翻译、分类、记笔记、演绎与推理、重组、听觉重现、利用关键词、利用上下文、背诵、替换。

社交/情感策略: 获取反馈、互通信息、澄清问题、询问老师或本族语者。

Oxford (1990) 根据策略与语言材料的关系将策略分为两大类, 具体分类情况见下表:

其中直接策略就是直接参与目标语学习; 间接策略就是集中注意力, 计划、

评价、寻找机会、控制焦虑、增加合作、移情等；情感策略包括自尊、焦虑、文化冲突、冒险等情感因素。Oxford 将情感策略和社会策略独立分开，跟 O'Mally 和 Chamot 的分法不同。

两分法	策略名称	策略含义
直接策略	记忆策略	记忆和复习新信息（记忆术）
	一般认知策略	用来理解和产生语言
	补偿策略	学习者为了补偿目的语语法和词汇等知识不足而使用的策略
	元认知策略	用来协调学习活动和认知加工过程
间接策略	情感策略	用来管理和规范情绪
	社会策略	与别人合作的策略

以上三种学习策略的分类具有代表性，尤其是 Oxford 的学习分类最受欢迎其中 Oxford 的学习策略量表（SILL）成为很多研究学习策略的一个有用的研究方法。

3. 汉字学习策略的分类

江新、赵果（2001）基于 Oxford 的语言学习策略量表（SILL）最早构建一个有一定信度和效度的汉字学习策略量表，包括为笔画策略、音义策略、字形策略、归纳策略、复习策略和应用策略六种。笔画策略是学习笔画笔顺并且按照笔画笔顺书写；音义策略即注重汉字读音和意义；字形策略即注重汉字整体形状和简单重复；归纳策略及对形近字、同音和形声字进行归纳，利用声符、意符学习汉字；复习策略就是对学过的汉字进行复习；应用策略就是应用汉字进行阅读和写作，在实践应用中学习汉字。后面学者研究汉字的学习策略大都借鉴这个 汉字学习策略量表。

（二）第二语言学习策略的研究成果

国外第二语言学习策略研究的主要内容包括：一、第二语言学习策略的定义、分类和特点；二、优秀的语言学习者使用的第二语言学习策略的特征；三、第二语言学习策略与成绩的显著性；四、第二语言学习策略影响因素的研究；五、第二语言学习策略“介入性”的研究。

Aaron Carton（1966）首次发表《外语学习中的推理方法》，开始了学习策略的先河，文中表示学习者具有的善于推理性以及有效合理地推理的能力不同，Aaron Carton（1971）将推理策略分为语内线索、语间线索和语外线索。他认为语言学习是一个“解决问题”的过程，在这个过程中学习者将自己的知识和经历带入其中。

John Rubin（1975）发表的《善学者能教给我们什么？》一文，在该文章中，他指出成功的语言学习者常用的语言学习策略有七种；Naiman 等人（1978）采用访谈、课堂观察法等，对 34 位优秀的语言学习者的学习策略进行了总结，分析得出：认识到语言是一种交际和交流工具，所以要积极投入到社会交际中

去；使用语言时要不怕犯错误并且勇于克服语言困难等；O' Mally 和 Chamot (1990) 认为善学者能够清楚地认识到自己在学习过程的应该采取什么学习策略，而这些策略不仅跟自身的学习特点想符合，而且还能促进第二语言习得的发展；Ellis (1994) 则根据语言成功者与语言学习不成功者之间进行了对比，发现成功语言学习者更加注重自我监控。

Wong-Fillmore (1976) 对美国上学的 5 个 5-7 岁的墨西哥孩子做了一项试验，列出孩子学习语言的 9 项策略，包括 3 项社会策略和 6 项任职策略，他认为社会策略对提高语言能力更为重要。Cook (1996) 提出策略培训过度的高潮要控制，甚至有人对第二语言学习策略的培训是否有效性提出了质疑；Oxford 和 Nyikos (1991) 从信息化理论和社会心理学理论对学习策略的选择进行了因素分析，得出结论：大学生对第二语言学习策略的选择不仅是出自个人的兴趣或者学习风格的原因，还和当地的各种学习制度以及学生的个人学习观念有关。

John Rubin (1975) 发表的《善学者能教给我们什么？》一文，在该文章中，他指出成功的语言学习者常用的语言学习策略有七种；Naiman 等人 (1978) 采用访谈、课堂观察法等，对 34 位优秀的语言学习者的学习策略进行了总结，分析得出：认识到语言是一种交际和交流工具，所以要积极投入到社会交际中去；使用语言时要不怕犯错误并且勇于克服语言困难等；O' Mally 和 Chamot

(1990) 认为善学者能够清楚地认识到自己在学习过程的应该采取什么学习策略，而这些策略不仅跟自身的学习特点想符合，而且还能促进第二语言习得的发展；Ellis (1994) 则根据语言成功者与语言学习不成功者之间进行了对比，发现成功语言学习者更加注重自我监控。

Wong-Fillmore (1976) 对美国上学的 5 个 5-7 岁的墨西哥孩子做了一项试验，列出孩子学习语言的 9 项策略，包括 3 项社会策略和 6 项任职策略，他认为社会策略对提高语言能力更为重要。Cook (1996) 提出策略培训过度的高潮要控制，甚至有人对第二语言学习策略的培训是否有效性提出了质疑；Oxford 和 Nyikos (1991) 从信息化理论和社会心理学理论对学习策略的选择进行了因素分析，得出结论：大学生对第二语言学习策略的选择不仅是出自个人的兴趣或者学习风格的原因，还和当地的各种学习制度以及学生的个人学习观念有关。

最早研究汉字学些策略是 McGinnis (1995) 对初学者汉字学习方法的研究，研究发现汉字学习方法很多，包括机械记忆、对汉字的外形或发音编造一些故事、利用意符和声符，他还发现利用意符和声符策略不是学生最常用的策略，最常用的策略是机械重复、编造与意符和声符无关的故事。（引转自莫香 2014）

后来，Ke(1998)研究了以汉语作为外语学习的一年级学生对不同汉字学习策略有效性的认识。他通过问卷调查的方法发现，学生认为比较有效的汉字学习策略包括汉字部件（即意符和声符）的学习和应用、重复写汉字、注意新旧字在字形结构和意义上的联系。（转自江新 2001）

Everson (1998) 的一项调查可以发现，美国的汉语初学者在记忆汉字时不只是依赖于汉字的字形、而且还依赖汉字的发音，汉字的发音能帮助他们更好地记忆汉字。（转自康英华 2014）

Shen (2005) 对 95 名汉语学习各阶段的学生进行了汉字学习策略的调查, 研究发现: 1. 学习者最常用的策略是正字法策略; 2. 元认知策略对学习者的汉字学习有较大的影响。但必须指出的是, 她把“汉字学习”等同于“汉语词汇学习”, 这可能会造成对汉字学习策略的定位偏差。(转自莫香 2014)

参考文献

1. 史耀芳. 二十世纪国内外学习策略研究概论[J]. 心理科学, 2001, (5) 586—590
2. Carton A. The method of inference in foreign language study.[J]. The Research Foundation of the city of New York, 1966.
3. Carton A. Inferencing : a process in using and learning language. In Pimsler. P. and Quinn. T. (Eds.) [J]. The psychology Second Language Learning, Cambridge. CUP, 1971
4. Ellis R. The study of Second Language Acquisition [M]. Oxford University Press, 1994.
5. Oxford R.L, Nyikos M. Variables affecting choice of language learning strategies by university students [J]. Modern Language Journal, 1989: (73): 291-300
6. Robin J. Learners strategies: theoretical assumptions, research history and typology [A]. in Wenden and Robin (eds), 1987
7. O' Malley J M, Chamot A u. learning Strategies in Second Language Acquisition [M]. Cambridge CUP, 1990
8. 文秋芳. 英语学习成功者与不成功者在方法上的差异[J]. 外语教学与研究, 1995(03): 61-66.
9. 秦晓晴. 第二语言学习策略研究的理论和实践意义[J]. 国外外语教学, 1996(04): 1-5+46.
10. 刘珣. 对外汉语教育学引论[M]. 北京: 北京语言大学出版社, 2000.
11. 江新. 汉语作为第二语言学习策略初探[J]. 语言教学与研究, 2000(01): 61-68.
12. 江新、赵果. 初级阶段外国留学生汉字学习策略的调查研究[J]. 语言教学与研究, 2001(04): 10-17.
13. 赵果, 江新. 什么样的汉字学习策略最有效?——对基础阶段留学生的一次调查研究[J]. 语言文字应用, 2002(02): 79-85.
14. 李丽娜. 关于留学生汉语学习策略的调查报告[J]. 汉语学习, 2004(03): 67-70
15. 钱玉莲. 第二语言学习策略的分类及相关问题[J]. 汉语学习, 2005(06): 59-63.
16. 文秋芳. 管理策略在英语学习中的作用[J]. 教学与教材研究, 1996(04): 42-45.
17. 杨翼. 高级汉语学习者的学习策略与学习效果的关系[J]. 世界汉语教学, 1998(01): 89-94.
18. 吴平. 从学习策略到对外汉语写作教学[J]. 汉语学习, 1999(03): 34-37.
19. 徐子亮. 外国学生汉语学习策略的认知心理分析[J]. 世界汉语教学, 1999(04): 75-85.
20. 罗青松. 外国人汉语学习过程中的回避策略分析[J]. 北京大学学报(哲学社会科学版), 1999(06): 130-134.
21. 吴勇毅. 汉语“学习策略”的描述性研究与介入性研究[J]. 世界汉语教学, 2001(04): 69-74.
22. 林可, 吕峡. 越南留学生汉语学习策略分析[J]. 暨南大学华文学院学报, 2005(04): 19-24.
23. 钱玉莲. 第二语言学习策略论析[J]. 南京师大学报(社会科学版), 2006(05): 152-155.
24. 吴勇毅, 陈钰. 善听者与不善听者听力学习策略对比研究[J]. 汉语学习, 2006(02): 58-64.
25. 李雅梅. 泰国学生汉语词汇学习策略使用情况调查研究[J]. 云南师范大学学报(对外汉语教学与研究版), 2008(02): 88-92.
26. 莫香. 第二语言汉字学习策略研究概述[J]. 现代语文(语言研究版), 2014(07): 121-122.
27. 周健, 尉万传. 研究学习策略 改进汉字教学[J]. 暨南大学华文学院学报, 2004(01): 1-9.
28. 马明艳. 初级阶段非汉字圈留学生汉字学习策略的个案研究[J]. 世界汉语教学, 2007(01): 40-49.
29. 李蕊. 汉字学习策略的介入性研究[J]. 云南师范大学学报(对外汉语教学与研究版), 2009, 7(05): 39-42.

30. 康英 华. 初级阶段留学生汉字学习策略研究[J]. 赤峰学院学报(汉文哲学社会科学版), 2014, 35(05): 163-164.
31. 张桃, 罗茜. 泰国汉语专业学习者汉字学习策略调查——以皇太后大学中文系大四为例[J]. 海外华文教育, 2017(11): 1546-1553.
32. 王亚萍. 初级阶段菲律宾学习者汉字学习策略调研报告[D]. 西北大学, 2016.

黄玉洁 **Huang YuJie**
 汉语国际教育硕士
 乌克兰南方师范大学孔子学院公派教师
 敖德萨, 乌克兰

浅析超级英雄电影中“XX侠”“XX人”的译名

关键词：电影角色，超级英雄，“XX侠/人”，翻译

摘要：电影作为“第七艺术”，在文化传播中发挥的作用不容小觑。全球化的发展也让各国之间的电影交流愈加频繁，囊括了台词翻译、片名翻译、剧本翻译等的电影翻译在翻译领域中的地位举足轻重。而电影中角色人名的翻译也不容忽视，尤其是以角色名称命名的电影，既能让观众第一时间知道故事是围绕谁来讲述，又能巧妙地保留大量的信息。已成系统的美国超级英雄系列电影在以角色名命名电影这方面比较有代表性，而超级英雄角色“XX侠”“XX人”的译名也颇具特色。本文将从构词法、翻译策略、文化因素和角色形象四个方面分析超级英雄系列电影中主要角色译名背后的影响因素，为今后有关电影角色人名的翻译提供参考。

引言

作为一种综合的现代艺术，电影不仅能反映国家文化和社会生活，也会反过来影响它们，更是现代社会文化传播的一个重要载体。随着国际化程度的加深，在中国电影走出去的同时，也有大量外国电影涌入中国市场，电影翻译尤其是电影片名、电影中人物名称等的翻译也备受相关学科研究者的关注。本文试图以最近几年较为流行的美国超级英雄系列电影为切入点，分析影响其中“XX侠”“XX人”翻译的一些因素和翻译规律。

一、人物英文名和译名的构词法

作者查找了超级英雄系列电影中知名度较高、影响较大的部分影片，并总结了在引进这些影片时内地（大陆）、香港以及台湾地区对这些影片中主要人物的译名：

表 1 部分超级英雄人物及其在中国不同地区的译名

人物英文名	内地（大陆）译名	香港译名	台湾译名
Ant-Man	蚁人	蚁侠	蚁人

Aquaman	海王	水行侠	水人/水行侠
Arrow	绿箭侠	箭神	绿箭侠
Batman	蝙蝠侠	蝙蝠侠	蝙蝠侠
Fantastic Four	神奇四侠	神奇四侠	惊奇四超人
Green lantern	绿灯侠	绿灯侠	绿光战警
Iron Man	钢铁侠	铁甲奇侠	钢铁人
Spider-Man	蜘蛛侠	蜘蛛侠	蜘蛛人
Superman	超人	万能侠	超人
The Hulk	绿巨人	变形侠医	绿巨人
Watchmen	守望者	保卫奇侠	守护者
Wonder Woman	神奇女侠	神奇女侠	神力女超人

英语中较常见的构词方式：转化法、合成法、缩略法、逆成法、和缀合法，在包含“man”的人物名称中，只有“Superman”一词是缀合法，在词语“man”前增加了表程度的前缀“super”，而其对应的内地（大陆）汉语译名是偏正型复合合成词，用“超”来修饰“人”，突出人物“超”的特征。如果译作“超侠”，观众读者就会更多地关注意义同样强势的“侠”，角色“超”的特征就无法突显。香港地区的汉语译名虽然采用了“侠”的译法，但同时也改变了构词方式。“The Hulk”的汉语译名同样也是用“绿、巨”来修饰“人”来突出人物特征。“Batman”“Iron man”等人名的构词方式则都是合成法，对应的汉语译名是添加“侠、者、王”等派生词缀的附加式合成词，强调人物属性。如果译作“蜘蛛人、蝙蝠人、钢铁人”，人们更多关注的就是“蜘蛛、蝙蝠”而非角色性格行为中的“侠”。类似的角色人名还有“猪猪侠、高铁侠、煎饼侠”等。

二、不同译名采用的翻译策略

通过比较中国不同地区对这些超级英雄名字的翻译不难发现，香港地区多用“侠”字，台湾地区多用“人”字。在英语中，“XX man”本身是没有感情色彩的，正反两派角色都可以用，但“侠”和“人”却有着感情色彩的差异。

“侠”都是正派角色，而翻译作“人”的有相当一部分都是反派角色：

表 2 部分超级英雄电影中反派角色汉语译名

反派人名	企鹅人、谜语人、急冻人、双面人、稻草人、毒藤女、泥面人、玩具人、金属人、水人、熔岩人
------	--

“XX 侠”和“XX 人”的译法主要是受到了归化和异化理论的影响。归化和异化这一对翻译术语是由美国著名的翻译理论学家劳伦斯·韦努蒂于 1995 年在《译者的隐身》一书中提出的。归化是指把源语尽可能地贴近译语文化和语言结构，即把源语在翻译的过程中本土化，要求译者尽量贴近译语读者的表达习惯和所熟悉的文化内涵。异化则需要译者尽可能不去打扰作者，让读者向作者靠拢，译文偏离了译语的本土主流价值观，最大限度原汁原味地保留原文的语言结构和文化特征。这对翻译术语和直译意译最大的不同在于直译和意译主要关注语言层面上处理译语形式和意义，而异化和归化则不仅仅局限于语言因素，还包括文化因素和美学因素等，立足点是文化大语境下的价值取向。

显然，台湾地区的译名偏向于异化，香港地区受武侠文化影响偏向于归化。内地（大陆）的译名则是有一个从异化到归化，逐步探索、改变的过程，在上世纪超级英雄刚刚被引进中国时，还没有较为权威、系统的翻译，内地（大陆）也曾用过“蝙蝠人”等译名。后来随着超级英雄电影的高度类型化和香港武侠电影的盛行，“侠”在译名中的使用变得更加广泛起来。

三、文化因素及角色形象的影响

上文提到内地（大陆）和香港地区大多采用归化的翻译方法，这些电影角色的汉语译名就要更加贴近中国本土文化。中国“侠文化”历史悠久，早在春秋时期就出现了侠客形象。儒家将侠客精神定义为忠信仁义，墨家推崇“兼爱非攻”，道家宣扬“淡泊无为”，法家虽然评判侠客无视纲纪法度，但也对侠客的侠肝义胆高度赞扬。虽然百家思想交织碰撞出许多“侠文化”，但其核心都离不开以武犯禁、伸张正义、除暴安良，发展到现代社会侠义精神主要体现为重义务、急人难、扶危济困、助人为乐、见义勇为、追求平等自由等优秀品德。自 1928 年《火烧红莲寺》开始，中国武侠电影从不同维度展现着“侠精神”，尤以香港武侠电影为最。这种“侠精神”与身怀绝技、隐藏身份、拯救世界于危难的超级英雄形象确有共通之处，香港将超级英雄角色译名为“侠”也顺理成章。以“武侠”电影为媒介，香港“XX 侠”的译名也更广为人知，在内地（大陆）也就逐步代替了台湾“XX 人”翻译方式。

然而部分超级英雄角色在内地（大陆）的译名仍然没有采用“XX 侠”的译法，例如“蚁人”、“猫女”等，除了音律美的原因外，作者认为这与角色形象也有一定关系。蚁人开篇是从监狱被放出，成为蚁人也是因为盗窃，因此在最开始蚁人是不符合“绝大多数主流正义”这一点的，自然也谈不上中国文化中对应的“侠客”，至于后来蚁人的心态和所作所为可以匹配“侠”这个字时，“蚁人”这个译名已经为内地（大陆）观众所广泛接受，出于电影传播等方面考虑也不宜再修改。

四、结语

电影不仅是一种艺术形式，也是一种文化传播途径，更包含着多种社会功能，人名虽简单，但一旦放入影片这种独特的形式，就有了特定的社会文化属性。在翻译电影角色名字时，译者要考虑不同因素，采取不同策略，做到“意美”、“音美”、“形美”，以便观众更好地理解角色背后的文化内涵，实现文化

传播和交流的目的。

参考文献

- 1.韩云波.侠的文化内涵与文化模式[J]西南师范大学学报（哲学社会科学版）.1994.
  - 2.张怀建，黎进安.《新世纪大学英语语法(上)》.华南理工大学出版社.2004.
  - 3.曾庆瑜.浅析英语电影片名翻译的归化和异化[J]学科探索.2020.
-

СЕКЦІЯ ІІІ МОВНА КАРТИНА СВІТУ: СХІД VS ЗАХІД

曹人思卜 **Cao Rensibu**

理学学士

乌克兰南方师范大学孔子学院志愿者老师

敖德萨，乌克兰

跨文化交际应用

关键词：跨文化交际，对外汉语教学，文化差异；

当中国正式投入使用的国际空间站官方用语为汉语时，汉语与日俱增的国际影响力便已经成为不争的事实。越来越多的人在进行系统的汉语学习，国家汉办外派的教师数量正在逐年增加，来孔院学习汉语的学生数目也在与日俱增。但是世界各国文化或多或少都有一些差异，因此，能否正确的进行跨文化交际在对外汉语教学中占有十分重要的地位。尤其是对于外派教师而言，在孔子学院的教学不仅代表着汉语的传播与影响，更代表着国家的形象，因此成功、得体的跨文化交际都会对教学结果产生积极的影响，反之，错误的跨文化交际很可能导致对外汉语教学的失败。本文主要从对外汉语教学方面，结合作者本人在乌克兰地区对外汉语教学中碰到的一些问题和案例，对对外汉语教学中的跨文化交际进行论述，并针对对外汉语教学中的跨文化交际的问题给出建议，得到启示。

一、跨文化交际与东西方文化差异

如果说从字面意思来理解的话，跨文化交际就是针对于有着不同文化背景的人进行交流。大到国家与国家间的外交活动，小到日常生活中的与外国人的交流都属于跨文化交际。其中最主要的就是跨文化语言交际，此外还有体态语、客体语等多种跨文化非语言交际。跨文化交际也体现在很多方面，比如社会交往、对外汉语教学等诸多方面。而这些跨文化交际主要受两方面因素影响。

首先是受本土文化的影响：受本土文化的影响，许多人会产生文化的思维定势。这一点在以中国文化为代表的东方文化与欧美为代表的西方文化差异之间体现的尤为明显。例如在中国，人们会认为白色和黄色的花通常是在葬礼等特殊环境使用的。而在乌克兰，黄色和白色同样代表着吉祥和祝福，送人礼物的话单数的花比双数的花更为妥当。

其次，跨文化交际还会受刻板印象影响。在一个人充分了解一个国家的文化之前，会产生对这个国家文化的刻板印象。比如：我们总是觉得俄罗斯人是冲动而好战的；美国人是自由、民主、过于开放的；日本人是极度整洁又非常守时的。这些刻板印象都会影响我们进行跨文化交际。在日常的教学

生活中，我也遇到过这样的问题。我的学生们对于中华文化并不太了解，很多人对于中国的印象还停留于上世纪时贫瘠落后的样子。甚至于我这个老师而言，也对于乌克兰有着一些刻板印象。但当我来到这里后，和这里的人们深入的交流与探讨后才对这片土地有了更深入的也更客观的理解。而这，都是跨文化交际与文化交流的功劳。

二、乌克兰跨文化交际与对外汉语教学

跨文化交际，不仅对我们的生活有影响，最关键的是，跨文化交际也对我们的对外汉语教学有深刻影响。首先，对外汉语教学的教学目标一直就是“培养汉语学习者的跨文化交际能力”。这个教学目标也决定了汉语教师在进行语言教学的基础上，更要进行文化教学。“语言”、“文化”不分家。学语言更要了解汉语背后的中华文化，只有这样，学习者才能运用所学语言进行恰当、得体的跨文化交际。其次，对于对外汉语教师来说，正确、得体的跨文化交际，对于对外汉语教学来说，意义重大。只有正确、得体的跨文化交际，才能保证教学的顺利进行，才能保证对外汉语教学的成功。

首先，从学习者的角度来讲，我们在进行语言教学的同时，也要进行文化教学，不仅要使学生掌握正确的语言知识，更要使学生了解中华文化，这样，才能保证学生可以顺利的进行跨文化交际。而跨文化交际的顺利进行也会大大提高学生的学习积极性和信心，进一步促进对外汉语教学的顺利开展。我在教学中，曾经碰到过一个跨文化交际的不合适的案例。一位汉语教师在授课的时候为了更好的与学生交流，也让学生们更好得理解中国的文化，便给班级的同学们都取了一个汉语的名字。这些名字大多是学生们鸟语名字的音译，也有依据学生们的性格和爱好决定。比如：维卡，达莎，米沙等，这都很正常。但直到遇到了一个像窗外的灰鸟一样喜欢唱歌的学生，老师很自然的把灰鸟这个名字给了他，希望他像自己的歌声一样能够将快乐感染给身边的每一个人。但没想到，这个名字却引来了班级同学的哄堂大笑，调皮的男生更是挤眉弄眼。原来，这个名字在乌克兰语听起来却不是一个好的词语。本来是让学生们能够更好地理解中国文化的机会，却险些成为了一场教学事故，这显然就是一场跨文化交际的失败。而跨文化交际的失败，有时候会影响学生的学习积极性，最后，可能会导致对外汉语教学的失败。所以，这充分证明了，文化教学的重要性。为了跨文化交际的顺利进行，我们不仅要进行语言教学，更要进行文化教学。只有双管齐下，才能保证跨文化交际的顺利进行，进而保证对外汉语教学的成功开展。

其次，从教师角度来讲，跨文化交际的成功与否，也对对外汉语教学有着深刻影响。许多国家汉办的公派教师或者汉语志愿者在出国任教之前，都会进行系统的培训，其中跨文化交际的培训是其中的重要组成部分。但是，尽管出国之前会进行培训，在到达任教国之后，在日常生活以及教学中，仍然会碰到各种各样的跨文化交际的问题。而跨文化交际一旦失败，不仅会对日常生活产生影响，更会对对外汉语教学产生影响。曾经有这样一个案例：一个汉语教

师来到乌克兰任教，他工作认真努力，对待同事们友好而礼貌，但他却总是感觉到难以融入到本地教师的环境中。原来，本地的教师们有着下班以后一起喝酒聚会的传统，中国的老师并不会参与，自然也会感到难以融入。中国的酒文化更多是一种酒桌文化，即吃的延伸，而乌克兰的酒文化却更像是一种单纯的喝酒与社交，更侧重于喝酒本身。在这个案例中，这个汉语教师没有做好跨文化交际的准备，没有事先了解好不同文化背景下，对于饮食交际的不同，最终导致跨文化交际的失败。而这也对他接下来在任教国进行对外汉语教学产生影响。不仅在国内的对外汉语教学会碰到跨文化交际的问题，在国内进行的对外汉语教学同样会碰到跨文化交际的问题，甚至更加严重。在国外任教，班级里的学生，都是同一个国家，同一种文化背景的学生。但是在国内，留学生来自世界各地、五湖四海，文化背景各不相同。所以，要对各个国家的文化都有所了解，才能保证跨文化交际的顺利进行，保证对外汉语教学的顺利进行。比如：在进行口语教学时，乌克兰的学生就会显得更加自由散漫，上课时离开桌子下地走动更是在正常不过；这与中国的学生可以说是截然不同，中国学生会认为上课学习是一个很严肃的事情，不能开玩笑。这时候，就需要教师在上课的时候把握好度，上课过程要让课堂变得更加活跃，甚至加入一些动起来的课堂环节也未尝不可。如果没有把握好度，很可能会使学会说呢过们觉得死板无聊，打击学生的学习语言的积极性，最终导致对外汉语教学的失败。

三、成果与启发

从以上这些案例我们可以看到，跨文化交际对对外汉语教学的重大意义。跨文化交际的成功与否，会对对外汉语教学产生重大影响。从这些案例中，我们也能得出一些启示。

(一) 跨文化的学习者

学习者在进行语言学习的同时，也要注意文化的学习。不仅要掌握语言本体知识，也要了解中华文化，这样在进行交际的过程中，才能够保证跨文化交际的顺利进行，避免跨文化交际的失败。

(二) 跨文化的教授者

首先，在国外任教的教师在赴任之前，除了要学习系统的跨文化交际知识，也要对赴任国的文化有充分的了解。赴任之后，要积极向本土教师学习，进一步了解该国的文化和禁忌，以便在日后的生活和教学中，进行正确的跨文化交际，避免因跨文化交际的失败而对教学产生消极影响。其次，在国内任教的对外汉语教师，由于班级学生来自各个不同的国家，导致了文化的多样化。在教学之前，要充分了解班级学生的具体情况，对班级学生所在国家的文化有一定了解。在教学过程中，选择恰当的教学方法，避免因各国文化差异而导致跨文化交际失败，从而导致教学失败。

四、总结

跨文化交际是对外汉语教学中极为重要的一部分，作为一名在一线授课的

孔子学院志愿者教师，跨文化交际更是每日教学中不可或缺的一部分。但是在实际的教学应用中，应用起来却不是那么容易。只有充分了解不同文化背景下的跨文化交际的不同，才能确保对外汉语教学的顺利开展，为传播汉语文化和中华文化付出自己的一份力量。

参考文献

- 1.胡文仲.跨文化交际学概论[M].外语教学与研究出版社, 1999.
- 2.郝栓虎.从文化差异视角浅析社会交往中的跨文化交际[J].黑龙江对外经贸, 2008(03): 87-88+99.
- 3.武爱华.谈跨文化交际在非语言交际及社会交往中的表现[J].辽宁师专学报(社会科学版), 2008 (05): 89-90.
- 4.阚丝羽.对外汉语教学中的跨文化交际及其启示[J].文教论坛, 2020, 177-178
- 5.郑艳, 王艳萍 . 浅析文化定势在跨文化交际中的影响.[J].辽宁工学院学报(社会科学版), 2006 (02): 68-70.
- 6.韩笑.对外汉语教学中的跨文化交际[J].文学教育(上), 2019 (01): 182-183.
- 7.苏丽敏.跨文化交际对对外汉语教学的启示——以韩国跨文化交际为例[J]. 现代交际, 2018 (21): 209-210.
- 8.刘婧.浅谈对外汉语教学中培养跨文化交际意识 [J].湖北函授大学学报, 2018, 31 (19): 140-141.

姜雪雪 **Jiang Xuexue**

汉语国际教育硕士

乌克兰南方师范大学孔子学院志愿者教师

敖德萨, 乌克兰

从聚餐制和分餐制看中欧文化特点

关键词：聚餐制，中国文化，分餐制，欧洲文化

摘要：本文通过分析聚餐制的产生反映了中华文化的包容性，通过分析聚餐制的餐具表现了中华文化中的实用性，通过分析聚餐制的形式说明了中华文化中的集体主义文化与和谐性。然后通过分析分餐制在欧洲的发展历史反映了欧洲文化中的个体主义，通过分析分餐制的餐具表现了欧洲文化的精确性。希望通过这些分析从一个新的角度去看待中欧文化，也希望重新思考人类的进餐方式与人类文化的关系。

“从历史角度看,饮食文化是人类的第一文化,其他文化都是以后才相继产生的。”由此可见饮食文化在每个民族和国家文化中的重要性,但是饮食文化不仅重要在它的率先产生,还重要在它对本民族和国家文化的集中反映。但是中国地域广大,地形复杂,气候多样,民族众多,饮食内容和味道也各不相同,唯有人们就餐时采用聚餐制这一点算是中国各民族,各地区饮食文化的共同点之一。欧洲也是这样,国家众多,民族众多,饮食内容等也各有区别,唯有人

们就餐时采用分餐制这一点是欧洲各民族、各国家饮食文化的共同点之一。所以从聚餐制和分餐制分析中欧文化的差异不仅因为它们更能反映各自文化，更因为它们在各自己的文化中更有普遍性。

一、聚餐制与中国文化

（一）从聚餐制的产生看中华文化的包容性

一般中国人家寻常聚餐都采用聚餐制，就是一群人围着一张桌子，各自拿着自己的筷子或勺子等餐具去食用桌子上共同的菜肴。这种聚餐方式似乎自古如此，但其实我国在周秦时期却实行的是分餐制，到了唐代，才开始逐渐演变成为的聚餐制。从出土的汉墓壁画和画像砖的图案上，均可看到人们席地而坐，一人一案的场景，这也说明了我国在汉朝时实行的是分餐制。《陈书·徐孝克传》记载南朝陈国的国子祭酒徐孝克在陪侍陈宣帝宴饮时，对摆在自己案前的撰食一口未吃，可是当散席后，他面前的撰食却明显减少了。后来才知道，徐孝克将一些撰食悄悄带回家孝敬老母了。这使皇帝很感动，并下令以后参加御宴，凡是摆在徐孝克案前的撰食，他都可以堂而皇之地带一些回家。这间接反映了南北朝时实行的是分餐制。唐朝时聚餐制逐渐推广开来。敦煌 473 窟唐代宴饮壁画，画中绘有 9 位男女在一凉亭内的一个长方食桌两侧的凳上面对面地坐着。食桌上摆满大盆小盏，每人面前各有一副匙箸配套的餐具。王仁湘认为中国由分餐制到聚餐制的改变是由于高桌大椅的出现，高桌大椅的出现改变了人们席地而坐的方式，进而影响了人们的进餐方式。然而高桌大椅的出现又是民族融合的结果。十六国时期，生活在北方的匈奴、羯、鲜卑、氐、羌等族陆续进入中原，先后建立了他们的政权。“频繁的战乱，还有居于国家统治地位民族的变更，使得中原地区自殷周以来建立的传统习俗、生活秩序及与之紧密关联的礼仪制度，受到了一次次强烈的冲击，于是高桌大椅出现了。可以说，聚餐制的产生反映了中华文化广博的包容性。

（二）从聚餐制的餐具看中国文化中的实用性

中国的聚餐制需要的餐具最有代表的就是筷子。很多习惯了用刀叉的外国人认为筷子就是两根小木棍，但是这两根小小的木棍在中国人手里却如同手指般灵活，运用夹、拨、挑、分、搅、拌、刺、剃、切、拆、撕、捞、卷、托、放、压、穿、运等技巧，基本满足了除了喝汤之外的所有需求。不过外国人确实抓住了筷子最重要的一点：筷子是两根棍子。这两根棍子可以是金银制成，也可以随便找两根树枝。它不仅适应了中国人喜欢吃热菜的习惯，更适应了中国曾经经常战乱的国情，战乱时随处可见的树枝便是广大平民的餐具。筷子在聚餐制中也有着不可替代的作用，在聚餐制中大家一起吃饭时，筷子不锋利也不尖锐，不会伤害到别人，方便一群人在一起吃饭。从这小小的两根筷子可以看出来中国文化中对实用性的重视。做什么事情都讲究要有实际效果，是中国文化的一大特点。

（三）从聚餐制的形式看中华文化的集体主义以及和谐性。

中国人在聚餐上向来都喜欢围成一团而坐。就餐时，美味佳肴放在一桌人中间，大家都用自己的餐具取食，有时为了让客人不太拘谨，还会主动为别人

夹菜，表达自己的一番热情。人们相互敬酒，相互让菜，形成了一种团结，和

睦，热闹的气氛。一桌人的感情在餐具与美食的碰撞中加深，亲切热闹，又显盛情敬意。一片欢声笑语中，食物成为人们感情交流的媒介。火锅最能代表聚餐制的特点。一桌人围着火锅，边下食材边聊天，等食物熟了，大家再一起下筷子捞，捞完了再下食材，再聊天，再等食物熟，然后再捞，如是往复，吃一次火锅一般都要几个小时。一般都是和朋友和家人这些比较亲密的人去吃火锅。这些都体现了中国文化的集体主义，一起吃饭，不分彼此。并且体现了中国人喜爱并追求热闹，团圆，和谐的心理。

二、分餐制与欧洲文化

（一）从分餐制发展的历史看欧洲个人主义

从文艺复兴时期的一些画作中，可以知道欧洲在文艺复兴时期已经实行分餐制了。在 15 世纪末由达芬奇创作的《最后的晚餐》中可以看到，在长条的桌面上，每个人的桌前都放着一个餐盘，上面放了食物。也是在这一时期，富人开始用银制餐具，此前人们多用木制餐具。到了 19 中期到 20 世纪初，即维多利亚时代——英国工业革命和大英帝国的巅峰时期，贵族和有钱人更加重视餐饮礼仪，餐具也变得更豪华，开始用精美的瓷器和银制餐具。在分餐制不断发展的同时，欧洲的个人主义文化也在兴起和不断发展。文艺复兴时期，欧洲个人主义兴起。16 至 17 世纪的宗教改革时期，欧洲个人主义的进一步发展。随后的启蒙运动更是让人的价值发挥到了极致。虽然分餐制没有源于个人主义文化，但在却在个人主义文化的土壤中成长壮大。分餐制适合个人需要，每人一份，互不干扰，各负其责，吃饭不用看别人的眼色，也不用担心自己是不是夹得太多，或先于长者夹而失礼等等。分餐吃也不用客气，很适合个人自主、自负其责的社会氛围。

（二）从分餐制的餐具看欧洲文化中的精确性。

起源于欧洲的西餐的餐桌上目前一般都会有很多的餐具，并且根据其功能摆放的位置都有一定的讲究。刀就有黄油刀、晚餐刀、沙拉刀、鱼刀、生蚝刀等之分，叉子又有沙拉叉、甜品叉、晚餐叉等分类，杯子还分水杯、红酒杯、白酒杯。如此种种以及餐具的摆放位置和摆放方法都有各自的讲究。比如摆餐刀、叉、勺时，

应从展示盘的右侧顺序摆放餐刀、叉、勺。摆放时，应从手拿刀、叉、勺柄处，从主刀开始摆。（1）主刀摆放于展示盘的右侧，与餐台边呈垂直状，刀柄距桌边 1 厘米，刀刃向左，与展示盘相距 1 厘米。（2）鱼刀、头盘刀、汤勺、餐具摆放间距 0.5 厘米，手柄距桌边 1 厘米，刀刃向左，勺面向上。（3）主叉放于展示盘左侧，与展示盘相距 1 厘米，叉柄距桌边 1 厘米。（4）摆放鱼叉时，鱼叉柄距桌边 5 厘米，叉头向上突出。头盘叉（开胃叉）叉面向上，叉柄与主叉柄平行。甜食叉，放在展示盘的正前方，叉尖向左与展示盘相距 1 厘米。（5）甜食勺，放在甜食叉的正前方，与叉平行，勺头向右，与甜食叉的叉柄相距 0.5 厘米。（6）黄油刀斜放在面包盘上，刀刃向左，黄油刀中心与面包盘的中心线吻合，刀柄朝右下方，与面包盘水平线呈 45° 角。（7）在展示盘的正前方摆水果刀、叉时以叉压刀成斜十字形，刀刃向左下方，刀柄指向右下方，叉尖指向

右上方，叉柄指向左下方。也可将甜食勺放在水果刀、叉的上面，勺面向上，

勺柄朝右。以上例子足以表现欧洲文化的精确性。

结语

人类的文化随着历史的发展而发展，同时也在影响着历史的发展，聚餐制和分餐制或许只是人类文化史上的沧海一粟，但是通过“品尝”聚餐制这颗中华文化大海中的一“粟”和分餐制这颗欧洲文化大海中的一“粟”，我们浅浅的“品尝”到了两种不同文化的味道。同时也希望可以重新思考人类的进餐方式和人类文化的关系。

参考文献

1. 姜晓莉.西方分餐制和 AA 制的个人主义文化渊源及与东方相关集体主义饮食文化的对比[J]. 楚雄师范学院学报,2015,30(10):17-22.
2. 李晓鹏.这个国家会好吗? 中国崛起的经济学分析[M].北京: 中国发展出版社,2012:54.
3. 王仁湘.饮食与中国文化[M].青岛:青岛出版社,2012.4:274-275.
4. 杨红娟.中西方文化与管理比较分析研究[D].昆明理工大学,2002.
5. 赵荣光.中国饮食文化概论[M].北京:高等教育出版社,2003.6:179.

罗伊萌 **Luo Yimeng**

汉语国际教育学士

乌克兰南方师范大学孔子学院志愿者教师

敖德萨, 乌克兰

对外汉语教学中“狗”的英汉国俗语义对比研究

关键词: 国俗语义, 狗, 中英, 对外汉语教学

摘要: 语言和文化之间的关系十分密切, 不同民族的语言的语义会带有其独特的民族文化色彩, 它在反映概念义的基础上增添了附加的民族文化色彩, 只有结合了民族文化背景, 才能真正理解词语的含义。对外汉语教学本质上是语言的教学, 在语言的语音、词汇、语法三要素中, 对学生来说最难的是除词本身意义以外的国俗语义的掌握和运用问题。动物词与人类的生活密切相关, 动物也因此而被赋予各种与文化习俗相关的含义, 由于不同民族的宗教信仰、社会风俗、思维方式的不同, 所以不同民族的语言中的动物词所附加的含义也会不同, 例如中英两国的“狗”和“dog”, 这对对外汉语教学会产生较大影响。本文先对英汉“狗”的国俗语义进行对比研究, 然后通过学习者、教师以及教学三个方面来分析英汉国俗语义差异对对外汉语教学产生的影响, 最后再基于对比研究得出教学方面的建议, 期待以此使学习者进一步了解中国文化, 掌握国俗词语, 同时提高交际能力。

对外汉语教学本质上是语言的教学, 而语言是一个民族的文化承载。在语言的三要素中, 词汇是承载文化的重要核心。但在对外汉语教学过程中以及口语交际中, 在我们看来最难的语法问题却往往不是学生最难掌握的, 学生总是遇到问题的是关于词除本身意义以外的国俗语义的理解和使用问题, 这个问题

是构成交际障碍的一个重要的原因。国俗语义指的是在词汇的概念意义上添加历史文化、民情风俗、地理环境等文化色彩的语义，由于中英两国的社会状况、宗教信仰、思维方式、风俗习惯等因素的不同，所以两国语言中词的国俗语义会有一些差异，比如：一位英国留学生真诚地对一位中国的同学说：“我生病期间，你像我的狗一样守护在我身边，真的非常感谢！”像这类交际冲突会频繁地出现在学习者初中高各个阶段，根本原因在于学习者只了解了“狗”这个词的基本意义，但却不了解它在汉语里的国俗语义，只能用自己母语英语中对应词的国俗语义来进行交际。本文主要研究中英两国“狗”的国俗语义对比，使之相关的词汉语中的国俗语义更加明晰且方便对外汉语教学。

本课题的研究内容从英汉“狗”的国俗语义对比出发，探究了对外汉语教学存在的问题和对应的解决方法，有以下几点意义：第一，丰富了对外汉语词中“狗”的国俗语义研究。动物词“狗”的中英对比的文章比较丰厚，但从对外汉语教学角度来探讨的文章并不多。第二，减少了英国留学生的母语负迁移现象。学习者不了解目的语的文化，往往会用母语的思维方式以及词的国俗语义来理解和运用目的语，这样会造成交际障碍或误解，这是语言学习的母语负迁移现象。第三，改进对外汉语教学的教材和方法。对外汉语教学中文化课和语言课的教材都比较多，但是教材中多以词的本义或语境义为主，不仅是“狗”的国俗语义涉及较少，其他词也是。同时在教学过程中，教师在进行词汇教学时也较少涉及国俗语义，这样就会导致学习者对国俗语义的了解不多。第四，了解中华狗文化。大多数国俗语义都是历史文化的沉淀，对外汉语教学应结合文化教学，正确地传播中华狗文化，让世界更好地了解中国。

前苏联两位学者维列夏今和科斯托马罗夫于 1971 年提出了“语言国情学”这一新的语言学概念，主张在第二语言教学过程中，依托社会语言学，基于社会文化与国情，为二语学习者提供对应的语言文化环境，提高学习者的学习兴趣，使其更快地掌握目的语。我国语言学家王德春教授认为“语言国情学”主要关注概念的研究，而语言学应主要研究语义，因此提出“国俗语义学”能更好地表达语言本身的文化内涵，并将“国俗语义”定义为“是语义民族性的一种表现，它反映使用该语言的国家的历史文化和民情风俗，具有民族文化特色。”（王德春，2002：163）可以说国俗语义是各民族语言普遍共存的语言现象。

《汉语国俗词典》（王德春，1990）一书是王德春先生主编的国内第一部专门收录国俗词语的语言词典，主要提供词语本身的国俗语义信息。王德春先生认为国俗语义研究在对外汉语教学上具有更大的实用价值，他认为对外汉语教学通常采用开设“国家概况课”和选取部分概况材料作为学生的扩展阅读读物这两种方式让学生掌握所学语言国家的情况，这样单纯地提供国情知识而没有联系对外汉语语言教学，学生无法深入理解所学语言国家的真实情况，而且在交际过程中也无法准确运用。书中主要反映国俗词语其形成的历史文化背景，还反映了国俗语义特定含义和特有的民族文化色彩，其中收录的国俗语义的词和熟语主要分为两类——一类是反映我国特有事物和概念的词语，一类是具有特

殊民族文化含义的词语，如“狗”等。

《国俗语义研究》（吴友富，1998）一书中吴友富先生提出在语言教学中引入国俗语义教学，以求学习者克服因文化差异而导致的语言交流障碍，流畅地理解词语背后所蕴含的文化现象，在学习语言时能达到事半功倍的效果。从该书中得知，国俗语义学不再仅仅是一门语言类学科，国俗语义学的未来是势必要和翻译学、教育学、对外汉语教学相挂钩的。现今已有一大批优秀的研究者编写了许多具有借鉴意义的研究材料，如《国俗语义与对外汉语教学》（蔡振生，1997）、《对外汉语词汇教学的国俗语义视角》（王敏，2012）、《对外汉语国俗词语教学研究》（何西茜，2013）等等。同时，也有许多关于中英两国动物词的国俗语义对比研究材料，如《英汉语言中动物词语的国俗语义比较》（方丽华，2011）、《动物词“狗”的英汉国俗语义对比研究》（石兰，2010）、《“Dog”和“狗”的文化内涵对比分析》（李蕾，2008）等等，他们探讨了“狗”等动物词在英汉语中的国俗语义的相似性和差异性，从而更加准确地理解这一词语在不同文化语境下的真正含义。现今两种或多种语言之间的国俗语义对比研究成果颇多，但集中于汉语本体动物词的研究和汉英两种语言动物词之间的对比，比较而言针对对外汉语教学中的动物词“狗”的英汉国俗语义对比研究尚处于开始阶段。

对外汉语教学本质上是语言的教学，而语言是一个民族的文化承载，语言和文化都是世界了解中国的窗口。动物词“狗”被赋予了丰富的国俗语义，且与我们的日常生活密切相关，在教学中也会有所涉及。在对外汉语教学中，像“狗”这类动物词的国俗语义值得引起人们的重视与研究。前者对英汉两国“狗”的国俗语义的对比研究颇多，但都没有一个详细的结论，而且并没有立足于对外汉语教学。本文是立足于对外汉语教学，对英汉“狗”的国俗语义进行对比分析，并根据英汉国俗语义差异对对外汉语教学的影响，给出相应的切实可行的教学原则和教学方法。而由于本人知识浅薄，对问题的研究不够透彻，本文存在着许多不足，一是并没有对学习者进行实际的调查，只是基于前人的调查，二是提出的教学原则和教学方法不够详细。针对这些问题，笔者会在今后的学习中进一步提升自己，继续对本课题进行深入的调查与研究。

参考文献

- 1.王德春.多角度研究语言[M].北京:清华大学出版社,2002.
- 2.吴友富.国俗语义研究[C].上海:上海外语教育出版社,1998.
- 3.潘红.英汉国俗词语例话[M].上海:上海外国语教育出版社,2005.
- 4.李莉.国俗语义的认知阐释——外国语言学及应用语言学[D].上海:上海外国语大学硕士学位论文,2006.
- 5.王德春.论双语国俗语义的差异模式[A].吴友富.国俗语义研究[C].上海:上海外语教育出版社,1998:54.
- 6.王德春.国俗语义和《汉语国俗词典》[A].吴友富.国俗语义研究[C].上海:上海外语教育出版社,1998:31.
- 7.蔡振生.国俗语义与对外汉语教学[J].世界汉语教学,1997(02):86-88.
- 8.刘烜亦.对外汉语国俗词语教学研究[D].湖南:湖南师范大学硕士学位论文,2014.
- 9.王敏.对外汉语词汇教学的国俗语义视角[D].上海:上海外国语大学硕士学位论文,2012.
- 10.卜海艳.对外汉语教学中词语国俗语义的教学方法[J].语文知识,2009(04):65-66.

- 11.王艳芳,寇改萍.对外汉语教学中动植物词语的国俗语义[J].辽宁:辽宁医学院学报(社会科学版),2007(02):82-84.
- 12.贺城芳.浅析对外汉语教学中的国俗词[D].陕西:陕西师范大学硕士学位论文,2016.
- 13.李蕾.“Dog”和“狗”的文化内涵对比分析[D].北京:北京语言大学硕士学位论文,2008.
- 14.向玉,杨卫军.“狗”词语语义和文化的汉英对比[J].海外英语,2016(08):204-205.
- 15.石兰.动物词“狗”的英汉国俗语义对比研究[J].上饶师范学院学报,2010(02):103-106.
- 16.张立玉.英汉国俗语义差异性探讨[J].中南民族大学学报(人文社会科学版),2014(03):172-175.
- 17.兰品之.试论“狗”的英汉国俗语义差异[J].云梦学刊,2001(02):105-106.
- 18.马银霞.对外汉语教学中的动物词文化附加义研究——以动物词鼠、牛、狗为例[D].青海:青海师范大学硕士学位论文,2012.
- 19.Herbert Sutcliffe. Words and Their Stories[M]. VOICE OF AMERICA,1978.
- 20.Ellis Rod. The Study of Second Language Acquisition[M]. Oxford University Press,1997.
- 21.Johann-Mattis List, Simon J Greenhill, Russell D Gray. The Potential of Automatic Word Comparison for Historical Linguistics[J]. PLOS ONE,2017,12(1).

王雨薇 **Wang Yuwei**
汉语国际教育硕士
乌克兰南方师范大学孔子学院志愿者教师
敖德萨, 乌克兰

语文教材及海外华语教材课文体例对比 ——以《小蝌蚪找妈妈》为例

关键字: 语文, 华语, 语言教材, 课程课文编写, 练习

随着国际汉语教学的发展,越来越多的海外华文教材数量大增,但普遍存在针对性不够、成人教材较多、儿童教材难寻的问题市场;新加坡作为海外华文发展大区,针对儿童华文教学教材《小学华文》及《欢乐伙伴》中特选取《欢乐伙伴》作为人教版《语文》共存《小蝌蚪找妈妈》一课进行对比分析,以求探索二语教材编写或对母语教材提出改进建议。

一、人教版《小蝌蚪找妈妈》

(一) 体例结构

《小蝌蚪找妈妈》(下为《小蝌蚪》)一课难度水平设置于人教版二年级上册第一单元第一课,其中单元主题为“自然探索”,围绕教育性及对生命的探寻主题展开符合学习对象的改写;共设有六个自然段,除首段及尾段,中间部分四自然段为课文主体,也是学生需重点识记部分语言活动及练习侧重点课文主体部分为全篇上标拼音,另配有相关图片三张,分别对应小蝌蚪于第二、第三自然段及尾段的变化;课文页均未设置阅读引导问题;属于侧重阅读评测课文类型。

(二) 语言活动及练习侧重点

本课课后练习共五种:

1. 分角色用普通话有感情地朗读课文朗读(“读”技能);

2. 按顺序连接图片并讲讲小蝌蚪变成青蛙的过程（“说”技能）；
3. 课文阅读理解并简单复述小蝌蚪生长成小青蛙的过程（“读”“说”技能）；
4. 识读十三个生字（非重点）：塘、脑、袋、灰、捕、迎、阿、姨、宽、龟、顶、披、骨（“读”技能）；
5. 识写九个生字：两、就、哪、宽、顶、肚、皮、孩、跳（“写”技能；第四、第五点目的完成二年级要求认识及会写的汉字识字量）；
6. 一般要求学生课后同时完成配套练习册作业及活动。

二、欢乐伙伴《小蝌蚪找妈妈》

（一）体例结构

《小蝌蚪》一课设定在小学高级华文《欢乐伙伴》三年级上册（3A）第四课：奇妙的变化深广，涉及部分为“我爱阅读核心”、“语文园地”，课文仅生字、生词下标拼音，课文配图仅一张，对应尾段小蝌蚪的变化，首页附有显性学习目标及阅读指引；其中课文改写强化部分采用对话的形式简化分隔长篇段落，同时句内用词划分结构帮助学生句意理解，多存留句子主干部分；核心部分共分为五个自然段，篇幅较短，仅基于强化部分对话内容，增加修饰语及时间词，如：过了几天、又过了几天、再过了几天、后来等；课文类型更侧重学生口语表达能力，目标要求学生抓住关键时间词语口语表达小蝌蚪的变化过程。

（二）语言活动及练习侧重点

1. 基于听说剧场与读写乐园所学表达变化的时间词，联系联想并说出小蝌蚪的生长过程；
2. 识读八个字：摆、腿、乌、龟、喊、披、短、蛙；
3. 识写十个字：找、黑、尾、哪、连、忙、短、眼、睛、孩；
4. 重点识记逻辑词语的先后顺序以及用法，如：过了几天、又过了几天、再过了几天、后来；
5. 课后练习部分形式多样，例如句子变变变（提供句子主干，要求学生通过增加修饰语扩充句子）、阅读放大镜（看标题，猜课文写什么）、时间逻辑词语识记、段落小练笔（学习汉字输入法，锻炼学生汉字输入能力）。

三、对比分析

从人教版《小蝌蚪》来看，课文即使经过改写，但依旧保持修饰语多、句子长的特点；汉语为一语学生日常对话能力高，教学中更倾向使用逻辑顺序培养学生说出小蝌蚪的生长过程和培养观察自然、认识自然的能力，重点在课文阅读中培养学生的语段篇章理解能力；一语学习者学习初期重点掌握汉字的识写问题并同步篇章理解学习。但对于一语学习者来说，通篇的汉字拼音标识相较于《欢乐伙伴》拼音处理问题稍为逊色，学生已习得的基础汉字还存在不断注音的情况，人教版教材在二年级下册的教材中才开始部分注音，帮助学生摆脱拼音识字“拐杖”，关于拼音是否需要下标问题，不同学者有不同看法，对于强依赖拼音识字的学习者，拼音标注位置其实并不是阻碍学生识字的屏障，

所以在这里不予讨论。

人教版中最缺乏的应当是阅读引导语及练习要求的详细说明，绝大多数的书面读写练习会借由配套练习册完成，但对于说、写技能的要求并未做太多的要求，课文后所附要求学生分角色朗读课文完成“读”技能的要求、看图复述小蝌蚪找妈妈的故事部分未提供鹰架，仅靠图片要求学生做到语言输出，对于不同层级、不同知识消化能力的学生而言未做到差异化要求；建议课文主体部分增加阅读指导，细化课后练习说明；在后疫情时代，辅以随书的电子平台，细化课本使用指导，更利于学生课前、课后自主学习。

从欢乐伙伴《小蝌蚪》来看：新加坡教育环境下，华文教学使用情况限制，降低学生对于写的能力的要求，加强培养学生逻辑能力与口语表达能力，“语文分流”特色明显，从简单主干句至添加修饰语成分句再到语段篇章的理解呈现螺旋式上升的教学顺序，逐步培养学生句子理解、句群理解到语段篇章理解的能力，教师要语段之间的逻辑语意关系、事情的发展脉络如时间顺序、生长变化较清晰地交代给学生，以调动学生自主进行推理判断分析，完成篇章阅读。

《欢乐伙伴》听说教学比重大,主要使用情景型教学法,重视学生学习过程差异化评价,同时注重华族文化的渗透,如不同语言变体的转换、设定符合语言学习背景环境操练活动等。同人教版教学方法对比,《欢乐伙伴》的教学方法具有稳定性、注重差异化教学的优势,教学方法都能呼应新课标的教学理念。通过对比归纳《欢乐伙伴》教学用书的教学特色:各板块教学都遵循“引-学-练-用-评”的教学总流程;“语文分流”的教学模式;多媒体资讯科技运用广泛;游戏活动丰富多样。最后,基于以上对比,归纳海外华文教学用书编写应该遵循的原则:实用性、差异性、整体性、真实性、趣味性。

参考文献

- 1.吕必松.(2007). 汉语和汉语作为第二语言教学. BEIJING BOOK CO. INC..

СЕКЦІЯ IV
МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В СУЧАСНОМУ
ГЕОПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТОРИ

Iloana Derik

*PhD in Philology, Assistant Professor, State institution "South Ukrainian National
Pedagogical University named after K.D. Ushynsky"
Odesa, Ukraine*

**ON THE ISSUE OF INTERACTION OF THE CROSS-CULTURAL
COMMUNICATION AND TRANSLATION STUDIES**

Key words: cross-cultural communication, interaction, peculiarities, translation studies.

In the process of rendering cultural peculiarities in translation there occur errors, ruining adequate perception of artistic texts. Culture in the modern understanding is defined as the relevant issue focused upon the description and interpretation of cultural values, works of art, literature, national customs and traditions of different nations, their walk of life, conduct, mentality and world perception.

Consequently, linguistic priorities have changed reasonably, with the shift in orientation to the issues concerning national and cultural language specificity, world outlooks variability in different linguocultural communities. Scholars underline the relevance of regional studies and intercultural communication for translation studies as well as their interrelation.

In the focus of the research there are discrepancies in linguistic world pictures of American and Ukrainian cultures and possible ways of neutralizing potential communicative conflicts and failures in translation.

The history of the research in regional studies on the issue of cultural components rendering dates back to the works of such well-known linguists as T. Kyiak, G. Tomakhin, O. Cherednychenko, and E. Markstein. Unlike the previous works, dedicated to the issues of fundamentals of the semantics and pragmatics of the national and cultural components of artistic texts, this investigation is an attempt to find apt ways of their faithful and adequate rendering.

The novelty of the research consists in the focus upon the cultural environment in re-creating the semantics and pragmatics of the source artistic text with regards to the changes in the world outlook and mentality for the representatives of different nationalities, in particular for Ukrainian target audience.

The objective of the research is to dwell on the interaction of translation studies and cross-cultural communication as discipline both in the theoretical and practical aspects. The tasks are as follows:

- to perform the analysis of cultural and national components as potential challenges in translation;
- to systematize the existing approaches to adequate rendering of cultural and national components;

- to determine the most appropriate translation strategy and operations of rendering cultural components in American artistic texts in Ukrainian translation.

The urgency of the research is in its orientation at the relevant field of interaction of language and culture which is manifest in two aspects: culture, reflected in the language (the specific national language world picture), and the culture, described by the language (the presentation of culture facts in the text content). This research is urgent both in regional and translation studies.

The methodology of the research included the methods of sampling, comparative and translation analysis, as well as some elements of the quantitative method.

In the focus of the research there are challenges of cultural components rendering. The first task is to systematize cultural elements in artistic texts, the second – to describe all the possible ways of their rendering in translation.

Language as a nomination instrument interacts with culture not only in the aspect of its secondary, man-made nature, but also in the process of the world's cultural modification due to adaptation to the needs of the human society. Language divides world pictures of different nations by expressing and representing various kinds of mentality. It is also essential that language signs are soaked with culture while cultural component may be expressed both in denotative or connotative meaning.

The cultural component is realized in denotative meaning in case of nomination of national and cultural objects and phenomena like Maslenitsa or Pancake Week, zavalinka or counter; those in connotative meaning are expressed in cultural symbols with metaphoric meaning like bear in Russian as the embodiment of clumsiness and in German as the symbol of power.

The loading of the source text with cultural content occurs in two ways: by means of linguistic units with the cultural component realized via denotative meaning, with the cultural component presented as connotations or inclusions of extended descriptions of various objects, cultural phenomena, historical events or concise allusions.

Each of the above-mentioned ways of cultural representation in the source text is interwoven with certain challenges for translators. This results from the following two reasons: 1) the phenomena of the alien culture are unfamiliar for the target language speakers; 2) similar cultural phenomena are analyzed in different ways by different nations, as for example positively by native source language speakers and negatively by native target language speakers.

Translation equivalence is unattainable, as the main condition of equivalence is not complied, namely it's impossible to achieve potential equality of the impact on the target audience of the source text and translation text respectively.

This is another argument to support the opinion that cultural discrepancy in translation studies is a stronger obstacle than linguistic discrepancy. There are two opposite strategies of rendering the cultural content of the source text.

The former consists in adapting the source language culture to the perception of target language speakers: the cultural discrepancies are minimized, vividly specific notions are replaced by more general concepts (generalization) or the similar ones (adequate replacement).

The latter strategy is the contrary to the above-mentioned: the target audience is transferred into the world of the target language speakers: cultural discrepancies are sometimes emphasized (the wide distribution of transliterations).

In both cases explicit and implicit translator's commentary is used. The former strategy is also known as the stronger adaptation, the latter – the weaker one. The choice of the stronger or the weaker cultural adaptation is determined by the position of the cultural variety in the system of cultural values.

If national coloring is one of the main advantages for the reader, the strategy of weaker adaptation is used. If the most relevant are universal values and issues, the stronger adaptation is chosen.

Translation process inevitably presupposes semantic losses. This is especially true for folklore translation (for instance there are no adequate equivalents for many culturally and nationally colored realia). The most vivid and artistically and aesthetically relevant cultural details are neutralized. As a result, there arises the issue of translation rentability and sometimes free interpretation or retelling is preferred.

Thus, it may be concluded that the solution of translation challenges stemming from linguocultural translation is predetermined by the translator's competence and ability to select the adequate degree of their substitution for functionally similar elements of the target language culture. Provided this requirement is fulfilled, sufficient culturological errors and irregularities are excluded. As it has been mentioned above translation is studied in the following two aspects: 1) as the reproduction of the source text semantic invariant (content) with functionally differentiated presentation; 2) as the adaptation of the source content and form to a new linguistic and ethnic environment predetermining changes in presentation.

The total identity of the source text and translation text in rendering the realia is impossible due to the discrepancy in connotational meaning and cultural and sociopolitical associations. Realia have the utmost potential of expressiveness and assessment. The knowledge of the realia and of the possible ways of their rendering are the criteria of translator's competence. The main determinant of qualified translation is adequate reaction of the target audience in the translation language culture similar to that is the source language culture.

Translation transformations come in hand when translator encounters challenges in rendering the meaning of realia in artistic texts. Semantic development, loan translation, different type of replacement and compensation seem to be the most productive translation devices. The perspective is seen in investigating other interdisciplinary issues of cross-cultural communication and translation studies.

Література (References)

1. Kyiak, T. (2004). National coloring of source and translation: the issue of correspondence and discrepancy. Ternopil. 152.
  2. Tomakhin, G. (1997). *Realia in the language and culture*. Moscow. 180.
  3. Cherednychenko, O. (2007). *On the language and translation*. Kyiv. 248.
  4. Markstein, E. (1998). *Realia. Handbuch Translation*. Tübingen. 291.
-

Marharyta Volodarska

*PhD of Philological Sciences, Associate Professor of the Foreign Languages Department
Flight Academy of the National Aviation University,
Kropyvnytskyi, Ukraine*

THE PLOT OF “LITTLE WOMEN” BY L.M. ALCOTT: BETWEEN PATRIARCHALISM AND THEATRICALITY

Key words: L. M. Alcott, text interpretation, identity, patriarchalism, theatricality

The triple strategy of text interpretation (“rereading-reclaiming-redirection”), introduced by L. Paul in her article “Feminist Criticism...” under the influence of feminist theory [8, pp. 98-108] was targeted predominantly at the texts underestimated by official literary criticism. From this point of view L. M. Alcott’s “Little Women” became an ideal object for contemporary analysis, since it had been marginalized as a sample of both sentimental prose and children’s literature. The non-canonical status of the text deprived scholars of the ability to find and decode progressive ideas, hidden in L. M. Alcott’s story under the layer of moralizing and didactics. Thus, “Little Women” was probably the first American book to bring the word “teens” into children’s literature [9, p. 30] combined with the representation of corresponding psychological challenges.

If to consider the characters’ uncertainty when reflecting on self age or gender position, the attention of contemporary critics to the problems of identity represented by the text seems logical. While a developed identity is always a sign of a mature personality, the age 11 – 18 is depicted by Erikson as the key period of the selection between the positive pole of self-recognition and the negative pole of role confusion [5, p. 15]. Still, since an identity crisis often depends upon generational problems, one can feel a contradiction between a psychological validity and the patriarchal idyll permeating the discourse. M. Bakhtin was among the first scholars who noticed the compliance of a family novel with the idyllic type of the spatial and temporal relationships [4, p. 75]. In L. M. Alcott’s text the elements of the idyll build a traditional scheme represented by:

- The cyclicity of time covering the period from one Christmas to the next;
  - The dualism of the children’s world where the “alien space” (the school, front, hospital, Washington – all the locations associated with negative feelings of fear, sorrow, humiliation, grief) is opposed to their “own space” with its perspective for a young girl to sustain the integrity of her life [4, p. 75];

- The availability of “a house with history” [4, p. 77], the focal point of the child’s “own space”. L. M. Alcott’s narrator draws a clear line separating the March family mansion (“shabby”, and “old”, yet marked positively according to the Victorian system of values) from the external environment devoid of such positive characteristics: “a lonely, lifeless sort of house” [1, c. 48-49]. Since the territory adjacent to the building can be viewed as a part of the house “paging the curtain of the plot” [4, p. 82], a low level fence suggests the opportunity of crossing the boundary between the spaces;

- The existence of “loyal servants”. Taking shape in the personality of a negro servant Hannah (whose wits, strength and ability to act in a crisis are contrasted to the Victorian ideal of the divine feminine), this attribute skillfully combines the patriarchal component and the latest abolition tendencies of the Civil war;

- The cult of nutrition. M. Bakhtin proved that there is a close relation between idyllic narratives and physiological phenomena, among which food intake holds one of the premium positions. The disruptions of this cult – a symbol of the family unity in L. M. Alcott’s text – are the precursors of trials and the child’s further improvement; being such, they are usually used for the sake of moralizing.

Because of constant focusing of the novel on a young reader, the patriarchal nature of the text thickens, condenses, acquiring gradually the signs of theatricality.

The external manifestations of the concept “theatricality” are implemented in a motif of Christmas pantomimes – a classical entertainment for the 19th century children. Considering the fact that acting is a child’s ancient tool of the world investigation and the most fundamental component of a person’s development, the introduction of drama elements in the text contributed to the psychological credibility of the story. P. Hollindale noticed that “theatrical metaphors” are widely used by adults in everyday speech to control the behavior of the younger generation: “Don’t *act* so silly”, “Stop *dramatizing*”, “There is no need to *make a scene*” [6, c. 204]. According to the scholar, such terms imply “the continuity of drama in children’s lives” [6, p. 204]. On the other hand, P. Hollindale’s argument makes it possible to suggest that a child’s involvement into the field of drama (not only as an actor but also as a playwright) equalizes the child in rights with adults. This aspect had to mitigate the dogmatic tone of the narrative, fostering the process of young readers’ identification with their favorite characters, and contributing to fulfilling the ideological aim of the book. However, since the sentimental content of the girls’ performances contradicts L. M. Alcott’s ironic discourse, it can be viewed as the protest against societal criteria of women’s literary work.

The inner, moral dimension of theatricality is connected with the Pilgrim’s Progress game – the allusion to a popular Christian allegory “The Pilgrim’s Progress: From This World to That Which Is to Come” (1678) by J. Bunyan [3]. The title emphasizes the main plot line of the text – the protagonist’s dream journey to a Celestial City, his struggle against allegoric obstacles (a demonic creature Apollyon, the Valley of Humiliation, the temptations at the Vanity Fair, etc.) complicated by the burden of sins the Christian had to carry. The idea of spiritual pilgrimage, represented in the symbolism of Pilgrim’s game (“We are never too old for this..., because it is a *play we are playing all the time*” [1, p. 15]), acquires in L. M. Alcott’s

novel the status of the sacral core structuring the text. Among 23 chapters explicitly allusive ones prevail: “Playing Pilgrims”, “Burdens”, “Amy’s Valley of Humiliation”, “Jo meets Apollyon”, “Meg goes to Vanity Fair”, etc. The way through sufferings and mistakes to salvation can be compared with the one defined by Ju. Stepanov when the concept “spiritual pilgrimage” was under the scholar’s analysis (Koncept «duhovnogo strannichestva», 1996). The cross is the basic element of the concept, since to carry one’s cross means to carry the burden of one’s fate. It may be expected that the Christian idea of personal development via renunciation (“the eternal play throughout life” [2, p. 164]), encompasses the notion of “woman’s destiny” – the patriarchal commitment of a woman to the family and society, her strict compliance with social regulations. This aspect gains a priority meaning in L. M. Alcott’s novel, hence the first episode of the Pilgrim play is introduced by the process of the children’s familiarization with the father’s letter from the front where the gender aspects of Mr. March’s pedagogical doctrine are explicitly highlighted: “I’ll try to be what he loves to call me, “*a little woman*”, and *not be rough and wild*; but *do my duty here instead of wanting to be somewhere else*”, said Jo”. [1, p. 14-15].

The interdependence between patriarchal and theatrical components of the discourse is vividly expressed in the scene of the girls’ listening to a fairy tale. Initially created by Jo, the tale obtained a moralizing accent in Mrs. March’s version of the story: “*Once upon a time, there were four girls, who had ... a good many comforts and pleasures, kind friends and parents, who loved them dearly, and yet they were not contented. (Here the listeners stole sly looks at one another, and began to sew diligently.)*” [1, p. 47]. The structure of a fairy tale with its archaic “once upon a time” contributes to the patriarchal tone of the text. Indeed, Ye. M. Neiolov proved that “there is nothing... longer than “once upon a time” – a conventional phrase, considered by A. Shaikin as an evidence of life stability, its “constant and normal movement” [7, p. 116]. The teenagers’ representation as the characters of their own story enforces their attachment to definite roles; the decorative effect of the details (four sisters are engaged in needlework, listening attentively to their Marmee’s advice) fosters the profound symbolism of the episode.

The interconnection between the concepts of patriarchalism and theatricality reveals the ambivalent nature of both. Facilitating explicitly the stability of patriarchal cult, theatrics adds the accent of irony to the narration. The inevitability of the lifetime play implies a chance of pushing the boundaries and changing the role perspective. The conceptual cohesion provides the background for the rise of a new girl character in American children’s literature of the 19th century.

References

1. Alcott, L. M. (2006). *Little Women and Good Wives*. London: Wordsworth Classics.
2. Bakanurskij, A. & Sprinsyan, V. (2004). Igra kak sposob ironicheskogo oformleniya zhizni. Odesa, *Doksa: Zb. nauk. prac' z filosofii ta filologii, 5 (Logos i praksis smihu)*, 162-173.
3. Bunyan, J. (2008). *The Pilgrim’s Progress: From this world to that which is to come, delivered under the similitude of a dream*. Auckland: The Floating Press.
4. Dolzhenko, L. V. & Savina, L.N. (2001). *Razvitie koncepcii detstva v literature i kritike XIX veka: Ucheb. posobie k spekursu po detskoj literature*. Volgograd: Peremena.

5. Erikson, E. (1996). Identichnost': yunost' i krizis. – M.: «Progress».
  6. Hollindale, P. (2005). Drama. In P. Hunt (Ed.), *International Companion Encyclopedia of Children's Literature* (pp. 203-216). London and New York: Routledge.
  7. Neelov, E. M. (1986). Volshebno-skazochnye korni nauchnoj fantastiki. L.: Izdatelstvo Leningradskogo universiteta.
  8. Paul, L. (2005). Feminist Criticism: From Sex-Role Stereotyping to Subjectivity. In P. Hunt (Ed.), *International Companion Encyclopedia of Children's Literature* (pp. 98-108). London and New York: Routledge.
  9. Puronaho, J. (2010). Innocent, Yet Ambitious – Childhood in 19th Century America as Depicted in Louisa May Alcott's *Little Women* Series. (Pro Gradu thesis). University of Jyväskylä.
-

Tetiana Yablonska

*Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department
of Western and Oriental Languages and Methods of Their Teaching,
State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky»
Odesa, Ukraine*

THE ROLE OF PSYCHOLOGICAL FACTOR IN INTERCULTURAL COMMUNICATION

Keywords: *intercultural communication, national cultures, means of communication, psychological factor.*

It is well-known, that each nation has its own cultural traditions, customs and its own national character. Even neighboring peoples, such as the peoples of the former Soviet Union, had significant differences in language, customs and even religion.

Therefore, it is clear that the peoples of East and West may have many difficulties in communicating. These features are the most important, for example, in business communication. In America, you will not jeopardize the agreement if you do not shake hands with the most senior member of the delegation or simply slap him on the shoulder or back. But your deal could be thwarted if you do so in China, a country that is rapidly gaining business but is mysterious and incomprehensible. Therefore, national characteristics are very important because the values, customs, traditions that were learned in childhood and adolescence which depend on nationality and country of residence create serious problems in negotiations between people of different cultures. Our research is devoted to the peculiarities of intercultural communication between the peoples of East and West in the business sphere, as well as in the so-called psychological factor that arise in communication. These issues are considered in the works of G. Hrushevytska, S. Ter-Minasova, T. Kolbina, V. Kudashina, M. Heidegger and others. But despite a number of works on intercultural communication, there are still many issues that need detailed and comprehensive coverage, because the world is intercultural and the issue of dialogue with other peoples and cultures is always relevant.

Such methods as descriptive and comparative ones were used in the process of our research. The descriptive method was focused on general characteristics of intercultural communication peculiar to East and West nations. The comparative

method was aimed at identifying their distinctive features in international cooperation.

So, is it possible to understand other cultures at all? After all, even married people who have lived with each other for many years, and even they can not say for sure that they fully understand each other. And is it worth studying business and management at the best universities in the East if a person lives in the West and will apply their knowledge there? Will Western technology work in the East and vice versa? Some experts on international contacts believe that the intensity of business communication leads to the blurring of national borders. Globalization of information systems, development of international, political, economic and cultural ties contribute to the interpenetration of national styles of communication [1].

There are many problems with intercultural communication that arise from the difference between emotional and emotionless approaches to business. How to describe the concept of intercultural communication? What tools does it include – language, body language and exchange of ideas? Of course, communication is, first of all, the exchange of information, whether in words, thoughts or emotions. Culture is the cement of the building of social life, and values are the center of the spiritual life of society. It is culture that establishes what value is and it is accompanied by certain emotions, experiences, compassion. Emotions change the thresholds of perception, activate memory, and also serve as an additional means of communication. A person expresses emotions through his / her intonation, gestures, facial expressions, etc. If negative emotions mainly serve the self-preservation of an individual, offspring or group, whereas positive emotions contribute to their self-development in the process of mastering new areas of reality [6, p. 320].

Knowledge of the value orientations of the partner helps to avoid situations of misunderstanding, to predict his / her behavior, goals, desires, it ensures success in communicating with strangers [5, p. 45]. Although people's emotions are very different between cultures. If, for example, a French or a Spanish driver is involved in an accident, listening to his / her emotional speech, you may think that he / she is close to committing a violent act. Although he / she simply gives vent to his / her emotions, expecting to receive them in return from the other party. Norms of emotional coloring of language exist in every culture. And in France, they are much higher than, for example, in China or Japan, where people are characterized by emotional restraint. Americans, on the other hand, are very emotional people. This may be due to a large number of emigrants and the cultural customs they have brought to this large country. According to statistics, Americans move several times in their lives and meet new ones, neighbors are not a problem for them. In Asian countries, on the other hand, people make friends at an early age and try to keep them for life.

In Western culture, there are many means of communication, namely various forms of mass media, dialogues. Two computer programs that sales leaders around the world created in the West, were designed to support verbal communication. But people in the West get nervous when the dialogue stops talking. Each culture has different styles of discussion. For example, when two Englishmen speak, the second person begins to speak only after the first has finished his / her speech. Italians or Ukrainians often interrupt the interlocutor to show their interest in the conversation.

Of course, representatives of East and West look at the world differently because

they come from different cultures. Culture is something that is shared by all or almost all members of a social group, it is that the older generation of this group tries to convey to the younger and what shapes behavior and views of the world. There are many intercultural differences between all countries. There is this difference in intercultural communication. And if people from one culture want to succeed in dealing with people from another culture, this difference must be established and taken into account.

The human factor, which is also very important in the study of intercultural differences, must be taken into account. People who live in different countries have different values and different ways of communicating with each other. This should be kept in mind when communicating with other cultures. For example, Americans keep a distance of two steps from the interlocutor, thus trying to have their own space, while in Eastern countries, the interlocutors are quite close. In some countries, bribery is considered part of doing business, while in America it is a crime punishable by law. In the West, people have a fairly strict schedule of work and meetings, while in the East the attitude towards time is less strict.

Thus, we can conclude that intercultural communication involves mutual understanding of the participants in the communicative act, who belong to different national cultures. Attending various intercultural trainings, as well as the study of various literature (reference books, manuals) help to improve the professional level of the specialist and to overcome different psychological barriers which arise in the process of intercultural communication.

References:

1. Galushko, V. P. (2002). Dilovyi protokol ta vedennya peregovoriv [Business protocol and negotiations] : navchalnyi posibnyk. Vinnytsya: Nova knyha [in Ukrainian].
  2. Ter-Minasova, S. T. (2000). Yazyk i mizhkulturnaya kommunikatsiya [Language and intercultural communication]: uchebnoe posobie. Moscow: Slovo [in Russian].
  3. Shalamov, R. V., Dmytriev, Yu. V. & Pidgirnyi, V. I. (2009). Biologiya. Kompleksnyi dovidnyk [Biology. Comprehensive manual]. Kharkiv: Vesta: Ranok [in Ukrainian].
-

СЕКЦІЯ V

ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ І ПЕРЕКЛАДУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Вікторія Грищенко

*старший викладач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна*

ДО ПИТАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВКУ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Ключові слова: автоматизований переклад, CAT-системи, конкурентоспроможний спеціаліст

Швидкий темп розвитку науково-технічного прогресу, охоплюючи майже всі сфери діяльності людини, має на них значний вплив. Автоматизація людської праці у різних напрямках та галузях набирає все більше обертів. Не залишається осторонь і сфера перекладу. За останні роки вимоги до перекладачів суттєво змінилися, адже і сама сфера перекладацьких послуг зазнала значних модифікацій відповідно до вимог ринку праці.

Останнім часом перед перекладачем стоять різні задачі, зокрема постійно зростає конкуренція, тому треба бути конкурентоспроможним спеціалістом; значно збільшується кількість текстів для перекладу та їхня жанрова приналежність, що вимагає не тільки високого професіоналізму, але досконалого володіння сучасними комп'ютерними технологіями у галузі перекладу.

Сучасний перекладач – це не просто людина, яка виконує професійний переклад, це всебічно розвинений фахівець, який розуміється та активно використовує у своїй практичній діяльності технології штучного інтелекту: електронні словники, текстові редактори, володіє автоматизованими системами перекладу (так званими CAT-системами, програмами, які використовують технологію пам'яті перекладів). Так, на думку А. В. Красулі та М. В. Турчиної, «викликам сучасних реалій перекладацької реальності та вимогам ринку праці зможуть протистояти лише перекладачі, які доповнять свої вміння та компетентності знанням технічних засобів та інструментів перекладу та зможуть використовувати у своїй діяльності штучний інтелект для оптимізації та підвищення ефективності своєї роботи» [3, с.109].

Питанням дослідження машинного й автоматизованого перекладу та їхнього впливу на професійну підготовку перекладачів займалися такі вчені, як С. М. Амеліна, В. В. Воронович, Н. В. Зінукова, А. С. Ольховська та інші. Зокрема А. С. Ольховська зазначає, що в умовах сучасної глобалізації та бурхливого розвитку ринку перекладів випускники ВНЗ, на жаль, не мають досвіду у володінні програмами технічного забезпечення перекладу, і це може перешкоджати працевлаштуванню молодого спеціаліста, оскільки не всі перекладацькі агентства мають можливість додатково його навчити [4, с.95].

Саме тому все більше ВНЗ до структури навчання майбутніх перекладачів вводять курс, спрямований на підготовку здобувачів до здійснення якісного перекладу, використовуючи сучасні технології автоматизованого та машинного перекладу, а також застосовуючи онлайн-ресурси та пошукові системи.

С. М. Амеліна, С. О. Тарасенко, дослідивши процес підготовки майбутніх перекладачів у ВНЗ Литви, Польщі та Чехії зазначають, що для українських університетів важливим є врахування їхнього досвіду, оскільки університети країн Східної Європи здійснюють зміни у своїх освітніх системах відповідно до європейських та світових підходів [1, с. 11].

Оволодівши майстерністю використання САТ-систем у своїй практичній діяльності ще під час навчання, молодий спеціаліст є всебічно підготовленим до сучасних вимог ринку перекладацьких послуг. Адже новітні технології роблять процес перекладу набагато простішим, значно швидшим та більш якісним. Молоді спеціалісти у галузі перекладу, у яких уже є досвід володіння САТ-програмами, «мають значні переваги, потрапляючи на роботу у високотехнологічне середовище (наприклад, сучасну перекладацьку агенцію, обладнану зазначеними програмами), а саме таке середовище стає все більш і більш поширеним на сьогоднішній день» [5, с.76]. Крім того, введення САТ-систем до навчальної програми майбутніх перекладачів дає можливість здобувачам ознайомитися та практикувати роботу з сучасним контентом, що, відповідно, позитивно впливає на мотивацію студентів [2, с.470].

Підсумовуючи все вищезгадане, можна дійти висновку, що впровадження курсу сучасних інформаційних перекладацьких технологій у навчальну програму майбутніх перекладачів є невід'ємною складовою підготовки висококваліфікованих спеціалістів. Засвоївши правильну культуру використання сучасних перекладацьких технологій у своїй діяльності ще під час навчання, молоді спеціалісти мають перед собою набагато більше перспектив стати конкурентоспроможним фахівцем на сучасному ринку перекладацьких послуг.

Література:

1. Амеліна, С. М., Тарасенко, Р.О. (2016). Шляхи формування програм підготовки перекладачів в університетах східної Європи щодо вивчення сучасного інструментарію. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Педагогіка, психологія, філософія*, 253, 11–18.
2. Івашкевич, Л. С. (2019). Потенціал опанування сат-інструментів у системі підготовки сучасних перекладачів. *Молодий вчений*, 2 (66), 469-473.
3. Красуля, А. В., Турчина, М. В. (2020). Використання інструментів штучного інтелекту: порівняльний аналіз систем автоматизованого перекладу. *Львівський філологічний часопис*, 8, 108–113.
4. Ольховська, А. С. (2016). Аналіз сучасного перекладацького ринку як основа для побудови методики навчання перекладу. *Молодь і ринок*, 3 (143), 94-100.
5. Ольховська, А. С. (2015). САТ-програми у структурі навчання майбутніх перекладачів. *Збірник наукових праць Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Педагогічні науки*, 63, 75–81.

段琚予 **Duan JunYu**
对外汉语教学硕士
乌克兰南方师范大学孔子学院公派教师
敖德萨, 乌克兰

PROBLEMS AND COUNTERMEASURES WHILE TRAINING THE STUDENTS OF THE INTERNATIONAL HUMANITARIAN UNIVERSITY (ODESSA, UKRAINE) IN LISTENING COMPREHENSION AT THE INTERMEDIATE LEVEL

Keyword: Chinese teaching, training in listening comprehension, problems, Countermeasures

Training students in Listening is an important part of the comprehensive Chinese language skills – listening, speaking, reading and writing – as well as a special training in individual skills that has attracted the attention of Chinese language teachers, researchers and learners as well as enthusiasts at home and abroad. The common problems in teaching listening classes, such as the difficulty of learning and teaching Chinese listening, the poor actual listening level of students and unsatisfactory teaching effect, have also been both important and difficult points of teaching listening to students since the academic research discussions at the beginning of this century (刘颂浩, 2001).

The study of nationalized Chinese listening instruction has been a major hot topic in this research area in recent years. There are few universities and Confucius Institutes at home and abroad that offer a separate listening course, so there is no shortage of listening course observations, analyses and studies that focus on specific regions, countries or native language groups of Chinese learners, with the target audience as the object of study (张为朵, 2017). To help overseas Chinese learners, strengthen their weak language skills, i.e. listening and speaking, we need to start with the actual challenges and common problems that learners face while being trained in listening, identify the problems, analyse the causes and explore countermeasures.

Methods

The subjects of this thesis are third-year students in two classes (36C and 37C) majoring in Chinese. Through the two years of professional Chinese study in their freshman and sophomore years, students can basically reach HSK-3 level in Chinese, and most of them have good reading and writing skills in Chinese, but their listening and speaking skills are a bit inferior.

Before the first listening training session began, the students we asked to introduce themselves in a simple Chinese greeting using the 10 questions the teacher had given them by means of simple sentences that they had mastered. By combining students' self-presentation in the first class, teachers' daily teaching observation and students' post-lesson feedback, the research steps of problem identification, problem analysis and problem solving were used to sort out the common problems and analyse the causes of students' poor / sufficient skills in Chinese listening alongside identify proficiency levels of students' individual skills at this grade.

Discussion & Conclusion

It is easy to see from the problems identified and the causes of the intermediate listening training course intended for third-year students majoring in Chinese at the International Humanitarian University (Odessa, Ukraine) that Chinese listening classes are undoubtedly difficult. How to teach listening at the Chinese lessons effectively is still an issue that needs to be further explored in teaching Chinese as a foreign language. It is both a challenge and an opportunity for teachers of Chinese as a foreign language to implement the design of listening lessons within an overseas teaching environment in Odessa and to improve their teaching skills through continuous innovation and reflection.

References

1. 蔡薇. (2019). 近二十年汉语听力研究与教学综述 云南师范大学学报（对外汉语教学与研究版）, 17(4), 35–50. <https://doi.org/10.3969/j.issn.1672-1306.2019.04.006>
2. 杜尔玛. (2013). 谈俄罗斯学生初级汉语听力教学现状及对策 (Master's thesis, 辽宁师范大学).
3. Do Thi Thanh[越南]. (2013). 浅谈越南学生高级汉语听力训练中的问题及对策 现代语文：下旬. 语言研究, 2, 88–89.
4. 顾琦一. (2009). 输入, 输出研究路在何方. 外语学刊, 5, 157-60.
5. 刘颂浩. (2001). 对外汉语听力教学研究述评 Shi jie han yu jiao xue, 1, 93–107. <https://doi.org/10.3969/j.issn.1002-5804.2001.01.014>
6. 李佳. (2012). 听力水平差异化学生听力三个阶段表现下的对比研究 (Doctoral dissertation, 上海: 上海外国语大学).
7. 李红印. (2000). 汉语听力教学新论. 南京大学学报: 哲学. 人文科学. 社会科学, 37(5), 154-159.
8. 鲁健骥. (2017). 对外汉语教学历史上的“小四门”——初步的考察与思考 华文教学与研究, 1, 87–94.
9. 叶明珠. (2019). 任务型教学法在俄罗斯留学生初级听力课中的应用研究 (Master's thesis, 辽宁大学).
10. 杨惠元. (1993). 听力课的教学环节设计——关于备课与上课 Yu yan jiao xue yu yan jiu, 2, 110–119.
11. 张为朵. (2017). 中级汉语听力课课堂观察总结 文学教育: 中, 10, 128–128.
12. 张慧敏. (2014). 泰国大学汉语听力课教学优化 (Master's thesis, 广西大学).

李雪璐 Li Xuelu

汉语国际教育硕士

乌克兰南方师范大学孔子学院公派教师

敖德萨, 乌克兰

从汉语送气音及声调的特点看对外汉语语音教学

关键词: 送气音, 声调, 对外汉语教学

距今 7000 年前, 中国境内的新石器时期三大考古文化系统大致形成。处于东南沿海及湖泽平原的是以植稻农业为特征的青莲岗（龙虬庄、河姆渡、大汶口）水耕文化；处于西北黄土河谷地带的是以种粟农业为特征的仰韶（含半坡

早期)旱耕文化;处于河套大漠草原的是以游牧为特征的北方细石器文化。三大考古文化系统的创造者都是蒙古人种,但东南文化的创造者是南亚种群,即太古夷越人;西北文化的创造者新石器时代是东亚与南亚种群,青铜时代是东亚种群,即太古氏羌人;北方文化的创造者早期是北亚种群,晚期有北亚和东亚种群混合的趋势,即太古胡狄人。仰韶文化和北方的细石器文化都发生在北方,由于北方地势较高,气压低致使北方人嗓音较高,咽腔较成熟,肺活量大所以北方方言送气音中气流强烈的原因。

一.汉语送气音和声调的特点

1.1 送气音的特点

在发塞音,塞擦音时,口腔中呼出气流比较长的音叫送气音。在汉语中送气音是汉语的区别性特征。主要区别以下两组辅音: p t k / b d g; c ch q / z zh j.

1.2 声调的特点

在发塞音,塞擦音时,口腔中呼出气流比较长的叫送气音。普通话的全部字音分为属四种基本调值,按照传统习惯,称为阴平,阳平,上声和去声。具有区别词义的作用。

1) 阴平。高而平,即由 5 度到 5 度,表示声音比较高,而且基本没有升降的变化,调值 55。因此,阴平调又叫高平调或 55 调。

2) 阳平。由中音升到高音,即由 3 度升到 5 度,是个高升的调子,调值 35。因此,阳平调又叫中声调或 35 调。

3) 上声。由由半低音降低到低音再升到半高音,即 2 度降到 1 度再升到 4 度,是先降后升的调子,调值 214。因此上声调又叫降升调或 214 调。

4) 去声。由高音降低到低音,即由 5 度降到 1 度,是个全降的调子,调值为 51。因此,去声调又叫全降调。

二.母语对汉语学习的干扰。

2.1 语境干涉的概念。所谓语境干涉,有两方面的含义:非语言语境对语言符号的干涉和语言语境对语言符号的干涉。非语言语境对语言符号的干涉,实际上就是社会文化,风俗习惯,行为准则,价值观念,历史事件等等对人使用语言符号的干涉。

2.2 语境干涉的作用。我们是在受非语言环境的左右。社会关系,文化传统,道德标准,行为规范,物质环境与自然环境的力量组成了一个无形的恢恢的网,人只不过是自以为自由的鸟而已。第一,语言对语言符号的使用有强制,制约的作用。第二,语境对语言符号的理解有帮助,推动的作用。第三,语言符号的信息量和意义就是在语境中得以澄清。第四,语境对说话人有特殊要求与限制。

2.3 母语对留学生学习汉语的干扰。由于受到文化,社会环境,和母语的影响,往往留学生掌握的汉语是经过变异了的汉语(即发生了语音变异。在下文中具体说明)。比如:Zh 错成 ch 这是对送气与不送气的敏感所制;j 和 q 区别在于送气性留学生四声时的通病是对调值 55, 35, 214, 51 读不到位。以下是专

家对有关项调查的综合（李开《汉语语言学和对外汉语教学论》134页。）

表 1-1

	阴平 55	阳平 35	上声 214	去声 51	评 价	
日本留学生	较易	34 55 324 224	224, 225	55 44 33	趋平升降不明显 受母语影响 日语音高无升降	趋平, 第三声 无曲折, 起点和落点不 够高 不够低, 调域窄
英语	较好	224 223 34 23	24 34 224 334	较好	第三声无曲折, 变成纯升调, 失去 降的部分, 或低平 后上升, 总之, 象 第二声, 第二声的 调域窄	
韩国留学生		44	接近 35 又 223 334 34	44	第三声失去降的部分 与欧美学生相同	
新加坡留学生	44, 33	34	较好 211 可又 223 33 22	54 53, 52	起点落点不够高不够 低	

在越南语中送气音只有两个, 辅音不象汉语多是送气音和不送气音的对立, 而多是清浊的对立。因此, 学生遇到汉语的送气音时, 稍一疏忽就会发成同一部位的不送气音。如一部份越南学生容易将 c 发成接近于 z 的音, 也常听辨不出 c 的音, 这在一定程度上是由于忽略了 c[ts'] 的送气特征, 发成偏向同一部位的不送气音 z[ts] 而造成的。对于汉语的其它送气音 ch, k, q, t, p 等也存在类似的问题。在关于声调方面留学生往往声调和语调概念混乱。声调和语调都是音高的表现, 问题在于它们是否是相同的物理量。声调毕竟不是基音频率的直接现实, 而是从以赫兹为基础的音高曲线中横切出来的抽象的东西。非声调语言可以按同样的方式切分出语调来。当声调和语调共同存在时, 从音高曲线中将它们切分出来的方法如果相同, 自然可以取代数和; 如果切分的方法不同, 它们就不是相同的物理量, 很难对它们做代数和的逆运算。

三. 对外汉语教学中语音训练的几点建议

语言变异是第二语言学习者中介语中普遍存在的现象。Ellis (1994) 将第二语言学习者语言变异分为系统语言变异和非系统语音变异两大类。系统变异主要分为三大类: 语言语境造成的变异, 情景语境造成的变异, 心理语言语境造成的变异。非系统变异造成的变异是自由变异, 是中介语语音, 形态, 句法等层面上都有所表现。留学生把汉语作为第二语言来学习, 在汉语的发音中往往形成了以母语为样本的汉语发音而且在发音过程中往往没有信心, 过于紧张强调发音器官的形式, 形成了变异的汉语发音。在系统变异和非系统变异上都有所体现。这就要求在教留学生语音时的特殊要求。

3.1 按汉语音系设计操练方案。

因塞音和塞擦音总是送气和不送气的配对, 可按六对整齐的单项对立特征组成的音位群设计。它们是 /p:p/, /t:t/, /k:k/, /ts:ts/. 又因每一队塞音或塞擦音都有

同一部位的塞音与之相配，故可按此对立设计。它们是/p,p:f//k,k:x/, /tʂ,tʂ' :ʂ//ts,ts' :s//tt' :s/, 还有舌尖鼻音[n]和舌尖通音边音[l]的对立/n;l/, 擦音[ʂ]和通音[r]的对立/ʂ;r/, 以上是以发音方法为纵轴线的对立音位群。如果以发音部位为横轴线来形成音位群，则针对越南等地学生不熟悉送气音，可在教学时适当夸大这类音的送气特征，让学生体会其与不送气音的差别。

3.2. 培养留学生的语音能力。

包括两个方面：(1)敏锐，准确的汉语听音，变音能力。(2)准确，自然，流畅的汉语语音语调能力，自如的选择，运用汉语语音手段为特定交际目的服务的能力。

操练的设计是以误例为纠正目标的，留学生四声时的通病是对调值 55, 35, 214, 51 读不到位。纠正办法，针对趋平这一普遍倾向，可反复练高平 55，强调其起调要高，声音要长。参考《汉字等级大纲》（1992）甲级字。对留学生来说，第三声是最难掌握的，由前表可知，基本状况是纯升无降，总之是缺乏曲折。纠正办法，当然也可练高平 55 之法，用甲级字链 800 个中的上声字练，据统计，800 字中的上声字有 162 个，足敷练习之用。要有针对性，不同母语的学习者因为母语语音的影响会在汉语语音学习的时候出现不同的问题。这就要求在教学要有针对性，要针对各国学生不同的难点进行教学，突出重点。还要注重模仿性，我们现在的语音教学主要是由教师进行示范和指导，让学生进行模仿。通过先说后听得过程，让学生逐渐掌握变音和发音的能力。教学经验告诉我们，大多数学生直接模仿可以学会发音。当然在模仿的时候，有时需要辅以一定的手势，图示等等。如用手模拟发音时舌的状态，道具可以用一张纸放在嘴前来区分送气音和不送气音的区别。只在少数必要的情况下，才需要运用专业术语，讲解发音原理。在条件允许的情况下，教师应该将易混得音，调做对比演示，让学生直观感觉差别。

3.3 营造良好的学习环境。

操一口标准的汉语语音，并不是一件容易的事情，仅靠课堂上的时间是远远不够的，教师应尽量让学生利用好自己的课余时间。可以为他们选取一些录音材料，选取时要注意真实材料与非真实材料的结合，让他们多接受一些真正正确标准而真实的汉语语音。最好能配合一些练习，如建议他们根据录音，辨别声音和气，韵，调等。建议他们多模仿发音人标准的汉语语音，如有条件的话，可以将他们自己的发音录下来，再与原有的录音材料做比较，寻找差距，如此反复练习。曾有学者在外国教授汉语课时，便采用了此种录音教授的方法，日积月累，学生得到了很大的提高。尽量让学生生活在只有汉语存在的语言环境下，这样他们为了生存和交际的需要会由被迫转变为主动学习汉语。可以将留学生和中国学生安排在一起住宿，让他们在课堂与外的地方更多的接触汉语。

四. 结论

总之，对外汉语教学处在初级阶段，在教学过程中还要不断地摸索前进，应该调动一切可能的手段来提高汉语的教学水平和教学质量，形成比较完备的汉语教学体系，使汉语能够被更多人掌握。利于汉语在世界范围内的传播，从而

扩大汉文化圈在世界范围的影响力。

参考文献

- 1.顾箬 吴中伟.留学生入门阶段语音教学研究.云南师范大学学报[J].2005 (2) P12-14
- 2.黄伯荣.廖序东.现代汉语[M].高等教育出版社.2001
- 3.李葆嘉.中国语的历史与历史的中国语.<http://blog.blogchina.com>
- 4.李开.汉语语言学和对外汉语教学论[J].中国社会科学出版社 1996
- 5.钱冠连.汉语文化语用学[M].清华大学出版.1998
- 6.杨娜.越南人学汉语常见语音偏误分析[J].云南师范大学学报.2005
- 7.朱学渊.古代中原汉语中的北方诸族语言成分—从春秋时代齐鲁地区人名和地名得到的启示

刘娴君 **Liu Xianjun**

汉语国际教育硕士

乌克兰南方师范大学孔子学院志愿者教师

敖德萨，乌克兰

英吉利特学校线上中文教学工具的运用分析

关键词：英吉利特，线上中文教学，教育科技工具，改进措施

1. 引言

国际中文教师应具备信息意识和信息能力，了解互联网+时代的发展，掌握现代信息网络技术和智能技术，将其用于教学之中[1,p.1]。有关线上教学的研究非常丰富独特，有针对口语课型，研究线上任务型教学的协商互动策略（赵雷 2021）；有围绕线上短期夏令营项目，探讨实境直播教学模式的构建（丁安琪等 2021）；有对七大有效教学原则的实际教学效果和状况进行研究（曾妙芬等 2021）；还有对大学国际中文教师进行问卷调查，研究多数教师在线上教学面临的主要困难（林秀琴等 2020）；这些研究都比较贴合教学实际，但仍缺少专门的国别化线上教学研究。

笔者在乌克兰所任教的中小学学校为英吉利特，受疫情影响，于 2022 年 1 月 24 日进行了为期一个月的线上教学，在实践中，教育科技工具发挥了其优势，但也暴露出些许教学问题。本文介绍了线上所用教育科技工具在教学中的操作，通过定性分析法说明这些工具在中运用的优缺点，最后针对存在的缺点，提出改进措施。

2. 教育科技工具的运用及优缺点

2.1 教育科技工具的实际运用

由表可见，本次线上教学所用的教育科技工具主要面向中学生，因为中学生经过教师简单引导就能快速掌握教育科技工具的使用，也更容易理解练习内容，而小学生则需要在家长的帮助下才能进行使用，因此，表中的线上课堂练习都只对中学生进行，而课后作业则面向所有学生群体。此外，设计中没有涉及任何付费功能，其中写字题是利用 **quizizz** 和 **nearpod** 的画画功能操作的，开放问答题和读课文是利用打字功能和语音、图片发送功能操作。

表 1 所用教育科技工具归纳表

2.2 教育科技工具运用的主要优缺点

以上工具的在线交互性都很强，同时所设计的练习也可布置为家庭作业。其中，Kahoot 的页面设计简洁美观，教师端的共享屏幕可以在线向学生展示问题和答案，并及时显示每道练习的完成情况，笔者可在学生做完一题后进行及时反馈；缺点是用免费功能设计的练习仅限单选和判断，学生需用两个移动设备参与课堂练习，参与课后作业练习人数的上限为 50 人。

Quizizz 的优点是可设计多选、填空、画画等多种练习，学生在课堂练习中只需用一个移动设备，且对参与课后练习人数没有过多限制；缺点是在课堂练习中，共享屏幕只显示学生在练习中的排名，练习结束后才能看到所有学生完成的情况，笔者只能等最后再集中讲解。

Padlet 的优点是笔者可设计不同的主题板块，学生围绕问题用语音、视频、图片、文字随时发布自己的答案，也能在问题中看已有的他人回答；缺点是学生完成的练习和作业大多是匿名提交，笔者无法确定哪些学生完成了任务。

Nearpod 的优点是可设计配对、画画等别样的练习，本次线上课程主要利用了画画功能，实现了多人在线上同步进行书写的目的，笔者也能直接远程看到学生写的汉字，给予反馈；缺点是笔者需要自己上传或制作相应字数的田字格，且单个画画活动模块所练习的字数十分有限。

工具名称	作用对象	工具用途	设计类型
Kahoot	中小學生	线上课堂练习、作业布置	单选题、判断题
quizizz	中小學生	线上课堂练习、作业布置	单选题、写字题
padlet	中小學生	线上课堂练习、作业布置	开放问答题、读课文
nearpod	中学生	线上课堂练习	写字题
quizlet	中学生	线上课堂练习	单选题

quizlet 的优点是可以在线制作词卡，且系统会自动生成的相应图片，也可以设计配对练习，根据词卡还可自动生成单选题，缺点是单选题的类型单一，只允许教师选择一种指定的模板，如选择题会全部生成为词语选词义或拼音，另外，该工具必须要付费升级为教师版本才能看到学生练习情况报告，教师版本的免费试用期只有 30 天。

3. 教育科技工具运用的改进措施

3.1 灵活运用各种教育科技工具

由上述介绍可以看出，各教育科技工具的优点各不相同，同时在设计练习时也存在各自的局限性，因此，教师需要根据教学对象、教学内容和目标灵活运用教学科技工具，促进教育科技工具的优势互补。

3.2 课堂中多增加纸质书写练习

由于 nearpod 和 quizizz 设计的书写练习都十分有限，教师要利用课堂时间为学生多创造纸质书写汉字的机会，对于中学生，可以在线上中要求他们拿笔在练习本上进行专门书写，然后以拍照的方式将所练习的汉字发在聊天框里，至于小学生，由于他们对工具操作没有中学生熟练，可直接拿着自己书写的汉字在摄像头中向教师展示。

3.3 规定好练习的格式与要求

由于在 padlet 上发布的信息可以用匿名的方式提交，因此，需要教师提前规定好提交的方式与要求，通过“截图+电子注释”或录制视频的方式向学生说明，要以自己的真实姓名提交练习，登录时要将昵称修改为真实姓名，或者在匿名提交的情况下，学生需要在练习的标题处或发布内容一栏打字打出自己的姓名。其中，对于小学生，由于笔者俄语能力有限，需要让教学主管将说明图片或视频发送至家长，家长辅助学生完成课后作业。

4. 结语

本文针对英吉利特的线上中文教学，对所用教育科技工具的优缺点进行了分析与说明，提出了针对性的改进措施，如灵活运用工具，实现优势互补；增加课堂书写练习，提前规定并向学生说明练习的格式与要求等，由此可见，所有教育科技工具都不是万能的，教师需要根据教学实际利用教学科技工具完成相应的目标，发挥出各工具的最大优势。

参考文献

1. 陆俭明等.(2020). “新冠疫情下的汉语国际教育：挑战与对策”大家谈（下）.语言教学与研究,(5), 1-16.doi:10.3969/j.issn.0257-9448.2020.05.001
2. 赵雷.(2021).线上任务型汉语口语教学中的学习者互动策略.国际汉语教学研究, (3),82-89+96.
3. 丁安琪,王维群.(2021).实境直播短期中文教学模式的构建与实践研究.国际汉语教学研究,(4),77-85.
4. 曾妙芬等.(2021).从教师反思分析线上中文教学有效原则之应用.国际汉语教学研究,(1),27-38.
5. 林秀琴,吴琳琳.(2020).关于线上国际中文教学的调查与思考.国际汉语教学研究,(4),39-46.

刘玉杰 **Liu Yujie**

汉语国际教育硕士

乌克兰南方师范大学孔子学院公派教师

敖德萨，乌克兰

乌克兰中小学汉语教师培养

关键词：小学汉语教学, 实践性培训, 文化

摘要：笔者在从事乌克兰中小学汉语教学的实践活动中，了解到中小学汉语教学存在的问题，意识到只有对赴任的中国的和本土的汉语老师进行针对性的联合培养，才能从根本上改善教学状况，提高教学质量。

一、乌克兰中小学汉语教学现状与挑战

目前，乌克兰中小学的汉语教学效果不佳，学生普遍学习积极性不高，出勤率低，参加汉语桥活动的学生水平普遍不高，中小学的汉语等级考试以及继续学习存在很大挑战！

赴任的中国老师大多数不会俄语或者乌克兰语，无法与学生进行有效、清晰的沟通，对学生的学习和老师教学都提出很高的要求。年龄偏小的孩子存在

听不懂老师说什么的学习障碍；师生无法有效沟通对教学活动的有效开展也存在一定影响；尤其是课堂管理，对于不会俄语或者乌克兰语的新手老师更是一个短期内无法逾越的鸿沟！

在乌、中老师配合的汉语课堂仍存在较大问题，双方教育理念、教学方法不甚相同；中方老师又对乌克兰教育制度、教学方法以及工作学校的管理制度、教育理念等都完全不了解；乌方老师对中方老师的语言教学方法也不是很熟悉，导致双方配合出现一些问题；不能有效提高教学质量。

二、乌、中汉语老师的联合培养

在教学实践的三个要素“教师、教法、教材”中，教师是一个关键要素。

决定着教学理念的实施，教学方法的运用，教学质量的把控。所以汉语教师的培养至关重要。中方老师可以给学生输入纯正的汉语，但不熟悉乌克兰语言教学大纲、语言教学方法，不了解学生，这些都成为中方老师的瓶颈。乌方老师却在这些方面游刃有余，他们熟悉中小学教育状况，了解学生，能熟练地用乌克兰语管理课堂。这恰恰是中小学教育中极为关键的能力。但他们在汉语本体知识方面相比中方老师能力稍弱。由此可见，乌方老师、中方老师各有优势和薄弱环节，且能力互补。所以就目前而言，无法实现汉语教学本土化的情况下，如果实现乌方老师、中方老师联合培养，互相学习，将会大大提高双方的教学能力。

创建汉语教师培训体系

根据乌克兰语言教学大纲，可制定汉语教学大纲，对不同汉语教学阶段设置不同教学目标，对教师不同方面的能力进行清晰规定，并制定教师教学能力量化标准！根据不同水平的老师设置有针对性的教学培训，比如新手阶段，注重语言知识、教学理念、教学方法的学习；胜任阶段，注重教学技能的提高，活动设计的完善，课堂管理水平的提高；专家阶段，注重学术水平的提高，理论的研究。

乌克兰中小学教育制度、教育理念的培训

中方老师存在最大的瓶颈就是如何把已学到的教学方法与乌克兰的教学模式接轨，如何选择适合乌克兰中小学学生的最有效的教学方法。在此基础上还需要了解工作的学校的校园文化、校规校纪、工作手册等，这样才能帮助我们进行有效的课堂管理。最后还要了解当地文化，融入当地生活，才能更好的了解学生，才能创造性的使用教学方法，提高教学效果。

汉乌两种语言知识的对比

第二语言的学习很容易受到母语的正、负迁移，作为乌方老师要加强汉语本体知识的学习，作为中方老师要了解汉乌两种语言在语法、词法上的明显差异，学生会出现负迁移的地方。

乌克兰文化的培训

语言不仅是一种交流的工具，更是一种文化生活的反映。我们只有了解了乌克兰文化，才能更好的了解学生的兴趣点，才能更好的进行汉语教学。乌方老师也需要深入学习中国文化，才能更好的满足学生的学习需求！

加强教学实践性培训

教学能力最终是要为课堂服务的，所以教学的实践性培训才是最重要的。鉴于乌方老师和中方老师的各有所长，能力互补。在实践性环节进行乌方老师和中方老师共同备课，各发所长，共同打造精品课程，制定最优课堂管理策略。

从教材选取、教学内容设定、教学方法运用、教学活动设计、乌中老师配合模式、课堂管理、教学效果评定等一系列的汉语教学全部打造最优模式、最高效的课堂，然后老师不断进行试讲、演练、完善，形成完备的精品课程体系，并进行推广普及，这样将会全面提高乌克兰中小学的教学质量！

三、结语

海外中小学的汉语教学任重而道远，需要每一位汉语教师不断探索，不断努力，不断提高。而汉语老师的培养就显得至关重要，是每位汉语老师不断提升的重要途径。汉语老师培养体系、国别化的针对性的培养方案、注重教学实践性的培养方法的制定与实施都迫在眉睫！这一系列的培养措施的实施也必将大大提高中小学汉语教师的教學能力，促进海外中小学汉语教学的发展。

参考文献

- 1.刘珣.关于汉语教师培训的几个问题[J].世界汉语教学,1996,(2).
- 2.丁安琪.美国星谈语言教师培训项目分析[J].云南师范大学学报(对外汉语教学与研究版),2012,(8).
- 3.郭风岚.关于海外汉语教师培训的几点思考[J].语言教学与研究,2012,(2).
- 4.宛新政.孔子学院与海外汉语师资的本土化建设[J].云南师范大学学报(外汉语教学与研究版),2009,(1).
- 5.卢淑娜.从美国幼儿汉语教学看汉语国际教育人才的培养[c].国际汉语教育人才培养论丛(第一辑).北京:北京大学出版社,2008:281-288.

莫尔贡·亚历山大·亚历山德罗夫娜 *Oleksandra Morhun*
教育学博士，大学翻译理论与应用语言学系实习讲师
乌克兰南方师范大学
乌克兰，敖德萨

初级阶段词汇教学——以《新实用汉语课本》

第八课课文（一）为例

关键词：词汇教学，交际法，词汇运用

1 文献综述

对外汉语词汇教学的任务是根据教学大纲的要求，在有关汉语词汇知识的指导下，掌握一定数量的汉语词汇的音、义、形和基本用法，培养在语言交际中对词汇的正确理解和表达能力。刘珣先生将词汇教学的落脚点放在了词汇在语言交际中的运用上。

如果掌握了词语的具体读音和具体用法,即使不学语音和语法也可以,母语的获得经历的就是这样一个过程。相反,如果只掌握语音和语法知识,而不掌握具体词语的读音和用法,那么还谈不上已经掌握了这种语言,往往会一说就错,一用就错。胡明扬先生从不同语言词语语义概括方式和范围的差异谈到了英语个别词汇的义项在汉语中是无法理解、不可思议的,相应的汉语词汇的义项也无法做到与其他语言有简单的一一对应关系,他认为教给留学生汉语词汇与母语词汇的概念差异、语用差异是非常重要的。胡文同时提出了初级阶段词汇教学应该注重常用词语的基本意义和用法,让学生在语境中理解、运用词汇。

黄振英针对初级阶段汉语词汇的教学提出了七种不同的教学方法。包括演示描述法、联系拓展法、提问讨论法、汉外对应词对比法、词语联系搭配法、语流悟义法以及归纳总结法。几种教学法各有特点,最好交叉使用,视学生具体情况而定。

朱伟鹏、谢白羽提出留学生词汇习得中存在两大问题,其一,词汇使用不当,无法在恰当的语境中选用合适的词汇;其二,词汇量不足。作者从认知语言学的角度提出应该建立汉语词汇网络。方法包括在词汇教学中抓住基本义进行讲解,围绕基本义进行词义的扩展和深加工。再者,建立词语间的联系,对复用型词汇进行课堂精调输入,扩展语法结构、文化内涵。对理解性词汇进行粗调输入,要求学生理解即可,不必在交际中使用。作者同时指出扩展要有限度,所扩展的内容要能够建立起联系点。词汇学习最终是为了运用,词汇教学要以语言交际为主旨。

李如龙、吴茗提出了对外汉语词汇教学两个原则:区分频度原则和语素分析原则。前者要求教师根据词语义项的使用频率、多音多义词的读音频率等来安排教学侧重点。后者则要求教师考察教学大纲中每一个构词语素组成的合成词,理出每一个语素的基本义、常用义,合理设计教学活动,让学生对合成词的结构、意义有一个初步了解,总结出学习合成词的方法。意在教给学生最常用的词汇,让学生有获得感的同时归纳出学习汉语词汇的方法,形成良性自学机制。

在前人实践和研究的基础上,笔者以《新实用汉语课本》第八课课文(一)的生词教学为例,总结笔者践行的词汇教学原则。

2 词汇教学案例

初级阶段词汇教学常用的教学法是直接法、听说法、情景法和交际法。词汇教学的落脚点是词的具体意义和用法,最终达到将词汇组成有意义的句子并用于日常交际的目的。词汇活用的前提是学习者能准确认读词汇并掌握其基本义,在此基础上交际性操练才能顺利进行。结合前人经验,笔者践行了以下几条原则:

1.以短语形式进行词汇教学

《新实用汉语课本》第一册适合零基础学生使用。该教材第八课课文(一)有20个词汇(5个名词、两个动词、3个形容词、3个副词、1个数词、两个量词

、1 个疑问代词、1 个连词、1 个兼类词、1 个专有名词) 排除专有名词, 对

其余 20 个词汇进行定级，10 个为 HSK 通用课程大纲中的一级常用词，5 个为二级常用词，4 个为三级常用词。¹刘珣先生指出初级阶段汉语课每课的生词量一般不宜超过 30 个。周小兵先生提出的初级汉语读写课每堂课参考词汇量为 15~20 个。可以说该课的词汇量、词汇难度等级均适合初级阶段学习者学习。

在进行生词教学时，可以打乱教材既有的生词顺序，按词组重新组合。比如量词“张”和名词“照片”可以组成“一张照片”，在展示实物的同时扩展出“一张桌子”。适度扩展可以帮助学生习得与量词“张”搭配的名词，作为一个短语整体记忆有助于初级阶段学习者感知量词的选择、搭配，也便于教师总结量词“张”的适用范围。另外，笔者认为量词的搭配规律总结与否要视学生年龄层次而定，一般来说成人的认知能力比较强，在进行了短语教学、整体记忆后，教师可以适当总结搭配规律。在规律总结时要注意只总结学生现阶段学习过的义项，如果非要提及引申义，简单提及即可，考虑到学生的接受能力和汉语水平，不对引申义做过多讲解。比如量词“张”还是教授它在课文中的义项——用于纸、桌子等平面物体，其引申义用于嘴、脸在该课中没有出现，在教学中可以提及，但不做过多讲解。

2. 易错、易混生词对比教学

一般来说近义词比较容易混淆，是留学生学习词汇的难点。不过结合该课具体教学案例，并没有出现近义词，这可能和学生处于入门级阶段有关。总而言之，笔者将只从该课出现的易错生词陈述词汇教学中的语内对比原则。第八课中数词“两”容易和学生学过的数词“二”混淆。笔者采用的教学方法是带领学生数数，展示两张照片，让学生数，数到“二”领读“两张照片”；同理，展示两个苹果，继续让学生数个数，数到“二”领读“两个苹果”，如此替换学习过的词语，检查学生的习得情况，学生都能掌握个位数在量词前，一般用“两”这一规律。但个人观点，由于学生处于初级入门阶段，在这里不适合将这一规律告诉学生，涉及语法术语，学生极有可能接受不了。这里也体现了词汇教学做到学习者会用就行。

3. 将词汇教学融入到语法教学中

该课的生词之一“几”和用疑问代词提问的语言点联系紧密，笔者在教学实践中将其和语言点一同进行教学，先教“有”字句的肯定回答，再反向提问，引导学生把回答和问题联系起来，效果很好。具体来说，笔者先利用实物展示了两张照片，再教授“我有两张照片。”最后向学生提问“我有几张照片？”提问同时指向“有”字句的肯定式回答，如此替换词语，反复三次，学生就能理解并模仿输出含疑问代词“几”的句子了。需要说明的是用“几”和“多少”提问的区别也是一个语言点，编者将这一语言点编入了第八课课文（二），所以在课文（一）中笔者没有区分“几”和多少。

同理，在教授生词“没有”时，也可以用这种方法，先通过情景法、演示法让学生直观地理解词义，再把这个生词融入到“有”字句的否定式教学中。具体来说，笔者展示实物照片，引导学生说出“老师有照片。”再提问“你

呢？”学生会摇头或说“不”，这时再向学生输入“你没有照片。”替换实物，进行生生互动，教师不再引导，学生能按照要求先说出“有”字句的肯定式，再说出其否定式。加深对生词“没有”理解的同时，也练习了语法。

笔者认为，孤立的生词表对译无法让学生真正掌握生词的用法，而在一定的语境下，在句子中学习生词，同时习得其用法，这样的词汇教学效率更有保障。

4. 词汇教学的重点从读音转向交际

传统的词汇教学容易停留在生词的认读阶段，而忽略了生词进入句子的操练阶段。词汇教学不与交际联系起来一方面学生的学习效果不好，另一方面缺少生词操练环节的课堂也会显得机械枯燥。根据笔者的实践，生词跟读、点读先行，确保学生生词认读正确率达到100%，交际性练习紧随其后，确保学生能用生词组成正确的句子，进行成功的交际。比如第八课生词“姐姐”、“妹妹”，可以联系该课的功能项目“谈家庭”，先由教师示范提问：“你有姐姐/妹妹吗？有几个姐姐/妹妹？”再以滚雪球的方式进行生生互动，既练习了生词又进行了交际。另外，为避免在滚雪球过程中个别学生不会集中注意力去听同学的问答，笔者也无规律地抽学生来回答同学的家庭情况，确保每个学生都调动了自己的感官。

笔者认为，语言学习的最终目的在于交际，如果在生词教学环节就融入交际法，引导学生在交际中使用生词，形成良性互动，那他们会有很大成就感。有利于实现词汇的活学活用。

4. 结合语境进行虚词教学

虚词被认为是词汇教学中的难点。李小荣认为虚词教学应该细致揭示词义，多练以把握语境。李晓琪认为虚词教学有三大原则：1. 虚词教学应独立于语法教学；2. 注重培养虚词的运用能力，而非语法能力；3. 以启发诱导为主。下面，结合第八课生词“和”，谈一谈笔者自身的处理方式。①创设情境：我有一个苹果，雨薇（学生名）也有一个苹果。→我和雨薇一共有两个苹果。由学生跟读句子；②利用学生已经学习过的副词“也”和“都”来引导学生输出有连词“和”的句子：凯明有妹妹，朋平也有妹妹。→凯明和朋平都有妹妹。由学生自行输出句子。简言之，在处理虚词时，笔者采用了教师先创设情境，教授学生正确的句子，让学生在情境中体会虚词的词义，再利用学生已学过的词语和语言点引导他们输出含虚词的正确句子。这样的处理方式避免了对虚词进行语法讲解，让学生在情境中学会词的运用，这也是在词汇教学中笔者想一以贯之的原则——活学活用。总而言之，笔者认为词汇教学的落脚点应该用词组成合乎语义、语法、语用的句子，并能完成交际。这样学生才会在生词教学环节有获得感。

3 结语

结合《新实用汉语课本》第八课课文（一）笔者践行了四条词汇教学原则：1. 以短语形式进行词汇教学；2. 易错、易混生词对比教学；3. 词汇教育的重点从读音转向交际；4. 结合语境进行虚词教学。另外，词汇教学的落脚点应该是

词汇的活学活用，除了音、形、义教学之外，学生是否能运用所学词汇进行有

效交际才是检验词汇教学效果的关键。因此，在句中学词语是行之有效的方法，而针对词语的练习可由基础题目“选词填空”逐步过渡到交际性会话练习，设计与课文相契合的会话话题，以关键词的形式，促使初级阶段学习者多利用新词完成交际性会话。做到了这步，也就可以说保证了学生灵活掌握生词。

参考文献

1. 刘珣. 对外汉语教育学引论[M]. 北京: 北京语言大学出版社, 2000.
2. 胡明扬. 对外汉语教学中语汇教学的若干问题[J]. 语言文字应用, 1997 (1).
3. 黄振英. 初级阶段汉语词汇教学的几种方法[J]. 试讲汉语教学, 1994 (3).
4. 朱伟娟, 谢白羽. 认知语言学与词汇教学——以对外汉语初级阶段词汇教学为例[J]. 湖北社会科学. 2011(11).
5. 李如龙, 吴茗. 略论对外汉语词汇教学的两个原则[J]. 语言教学与研究, 2005 (2).

吴俊达 **Wu Junda**

汉语国际教育学士

乌克兰南方师范大学孔子学院志愿者教师

敖德萨, 乌克兰

“洋腔洋调”——对外汉语语音教学瓶颈

关键词: 语音教学, 声调, 洋腔洋调, 教学建议

对外汉语教学指的是对外国人的汉语教学, 实质上是一种外语教学。对外汉语教学重在训练、培养学生正确使用汉语进行社会交际的能力。不同于传统汉语教学, 对外汉语教学以成年人为主要对象。但因汉语难读难写难理解, 再加上与学习者的母语相差甚远, 对他们而言, 汉语就是一种陌生感十足的语言。语言是人类重要的交际工具。语音作为语言的三要素之一, 是语言系统外在的表现形式。语言教学与语音教学密不可分, 语音教学是语言教学的基础, 对学生的听说水平和交际能力有着直接的影响, 在汉语学习过程中起着至关重要的作用。声母、韵母、声调是汉语音节中必不可少的三个因素, 三者的组合, 才可以准确标识出汉语的发音。所以, 学好声母、韵母和声调是学习汉语的基础。对于把汉语作为第二语言的学习者来说, 面对汉语这种难以识读的非拼音文字, 必须先学习“汉语拼音方案”, 学习汉语拼音的拼合规律, 充分认识汉语音节中这三个重要的成员, 才能进一步学习汉语。而本文所提到的“洋腔洋调”则是母语为非汉语的学习者在语流中出现的一种十分常见的偏误现象, 从根本上来说, 这是语音中的声调偏误。

一、“洋腔洋调”语音教学瓶颈的成因

笔者将从内部原因和外部原因来分析留学生“洋腔洋调”的成因。

1. 内部原因

在语音学习的过程中学习者的内在机制使学习者在学习汉语时发生“洋腔洋调”的语音偏误，该内在机制包括年龄（大脑机能的侧化）和个体意识。

1.1 年龄因素

语言学习和语言习得中，年龄是非常重要的生理因素。“神经生理学家 Penfield 和 Roberts 从大脑可塑性的角度提出十岁以前，是学习语言的佳年龄。

哈佛大学心理学教授 Eric Heinz Lenneberg 则以神经生理学的观点，系统地解释了语言学习关键期，他认为人的大脑从两岁开始边化，在边化完成前，人是用全脑来学习语言的，在这一阶段可实现语言的自然发展。约在 11-19 岁，大脑将会完成边化，语言学习从此主要由左边大脑负责。人脑边化后的语言学习效果是远远不如全脑学习时期的。”

1.2 个体意识弱

学习一种新的语言，在积累新的知识的过程中，总是要不断修正因自己母语的干扰而产生的错误，这个积累和修正的过程在学习词汇和语法时 为明显，不断积累，不断修正，就一定能学好。但很多留学生在语言学习的过程中往往对此不够重视，不能够积极修正和积累。

2. 外部原因

留学生在语音学习过程中容易受目的语-母语之间差异影响造成母语负迁移，以及文化介入和语气表述的外在控制。

2.1 母语负迁移因素

汉语中共有 22 个声母，(包括零声母)39 个韵母，其中部分音素是其他语言中所没有的。一般来说，人们对自己母语中有区别意义的音位会比较敏感，并且会更容易分辨和发音。而对于母语中没有的音位，则很难发音、很难分辨。外国学生在汉语学习过程中，常常会用母语中相似的音素来代替汉语的发音，这就导致了变音、增音、缺音等现象层出不穷。除此之外，外国学生也常常会将目的语中的音素与母语中相似的音素相混淆。这些都造成了“洋腔洋调”。

2.2 文化介入因素

为了达到一定的交际目的，每一种语言都要使用于“一定的交际场合，并

具有一定交际功能”。学生在运用汉语进行交际时，往往没有汉语的文化背景，而是运用母语的文化规则来选择具有一定语义的汉语词语，从而造成与汉语文化传统的冲突，引起“别扭感”或“不得体”。在语音上反映出来的就是洋腔洋调。

2.3 语气表述因素

语气主要是通过语调来直接体现的，说话者的语气是说话者基于一定的心理状态在借助话语表述一定的心理指向的过程中所表现出来的主观倾向性，所以，语气既有与文化一样的固定性，又有其临时交际场合的暂时性。留学生运用汉语交际的时候，往往特别关注词义的正确和语法的准确，无意识地借助母语语气的语调来驾驭或肢解汉语的语音流，引起句中个别字词声、韵、调的音变，也造成整体语调的母语化，即“洋腔洋调”。这种基于语气差异而导致的母语语调与汉语语调的不协调，是造成中高级学生汉语语调“别扭感”的主要原因。

对于从未接触过声调的外国留学生来说，他们并不能由这几个数字得出汉语声调由 1-5 的真正音高位置，更不能分辨四声之间的差别。在实践中我发现，四声中难掌握的是阳平和上声，学习者经常将它们混淆，将它们偏误为阴平或者去声。声调的这种偏误，实质上是由于声调教学的滞后。究其原因，笔者认为有以下三个方面：

1) 对外汉语教材中声调描写滞后

很多对外汉语教材，对声调的描写都过于简单：先列举汉语中的四个声调，接着对汉语声调的区别意义加以简单的说明，再配合一个五度标记法，后设计几个相关的练习。而对于音变、轻声和儿化这些复杂的语音现象都只是在练习中一带而过。长此以往，必然导致留学生的“洋腔洋调”。因为他们本身对声调没有任何认知，再加上教材的介绍过于简单，学习者在缺乏对汉语声调系统的整体认知之下，仅仅依靠跟随教师机械地重复和模仿是远远不够的，更无法在语流交际中灵活运用。因此，教材的编写在对外汉语声调教学中是十分重要的，有着举足轻重的地位，也存在不容忽视的缺陷。

2) 声调教学缺乏一定的层次性和系统性

在学习的初级阶段，学习者的词汇量往往十分匮乏，再加上学生本身对声调没有任何认知，仅仅是跟着老师不断地进行“示范-模仿”训练。学习者无法立刻把声调运用到交际中，影响了学习后的巩固。在汉语学习的中高级阶段，声调教学早已结束，在学习者学习更高层次的词汇和语法时，并没有配合一

定的声调训练。因此，他们声调的准确度停滞不前，甚至倒退，“洋腔洋调”的问题也越来越严重。

3) 声调教学方法过于单一

在进行语音教学时，多数时候是不断进行“示范-模仿”练习，这种方法虽然有其科学的一面，但是，很多外国留学生不能适应这种中国式的教学方式。教师在课堂上领着学生重复发音，学生不断地模仿，这种单一的教学方式，使学习者的热情收到很大打击，厌学心理也会随之而来，终必然导致学习者上课精力不集中。

二、打破“洋腔洋调”的语音教学瓶颈

(一) 比较异同，预测难点

不同的国家，有不同的母语，且具有各自独特的发音方法、发音部位、发音习惯。教师首先要了解每个学生的实际情况，将外国学生的母语和汉语进行比较，找出其中的异同，预测学生可能会受到的母语负迁移影响，以及在学习过程中将会出现的难点，并在之后的教学中采取有针对性地讲解和训练，将可能会出现的问题提前解决，尽量避免偏误的产生。

(二) 演示模仿，听辨对比

声音是由口腔发出的，所以语音学习不能光靠听，让学生了解发音器官，从发音部位、发音方法入手是非常必要的。教师可应用发音器官示意图、手势、板书或实物演示发音过程，并通过亲自演示来纠正偏误。学生对教师演示发音时的唇形、舌位、开口度等进行认真观察，之后进行模仿发音。在模仿发音的过程中，可让学生面对镜子发音，比较自己发音时与教师发音时的舌位、唇形、开口度等是否一致。除此之外，可进行听辨对比，教师进行语音的正确演示后，再模仿学生的错误音，进行比较分析，使学生辨别出二者之间的不同，明确偏误所在，有效纠正偏误。

(三) 融入语流，听说结合

在语流中进行语音教学。教师在进行发音训练的时候，应尽可能多的选取句子、段落、篇章作为进行训练的素材，而不是单个的字或者词。学生能正确读出单个的字、词并不代表在语流中不会读错。事实上，在语流中，学生往往会将发音正确的单个字词读得洋腔洋调，所以教师一定要从始至终地贯彻语流教学法。在语音学习中，听和说是不能分开的，研究证明，适量的标准语言输入对于语言学习来说是非常重要的。在对外汉语教学过程中，教师可以适量增

加学生的听力量，丰富听力的类型、材料，以听力来使学生纠正偏误发音，培养其语感，促进

音义的结合，以达成语音学习的目的，收到事半功倍的效果。

(四) 形式多变，提升趣味。

教师应以更丰富的教学方式引导学生，避免学生对语音学习感到枯燥乏味，导致厌学情绪。仅靠课堂时间是不能将语音学好的，因此，教师应该积极地协助、鼓励学生开辟语音第二课堂，帮助学生寻找课外学习语音的正确方法。教师可以向学生推荐适合他们程度的电影、电视、卡通、广播或音乐磁带，让学生能多听多模仿，利用一切有力的资源训练纯正的语音。在对外汉语语音教学中，可采用情景教学的方式，通过情景的创设、视听的充分结合，创造浓厚的学习氛围，培养学生的兴趣，提高语言表达能力。还可将汉字和音节进行有机结合，提高学习积极性，增强自信心，提升学习幸福感和成就感。另外，进行诗歌朗诵、歌曲演唱等也有助于增强教学趣味性，从而达到优化课堂教学和提高教学质量的目的。

(五) 制定大纲，强弱控制

教学大纲的制定是语言教学的一项基础工作。只有制定出切实可行的语音教学大纲，才能保证教学工作的规范性和科学性。虽然语音大纲不可能解决目前存在的一切问题，但毋庸置疑的是，语音大纲必定将在改善洋腔洋调方面产生积极显著的作用。另外，不间断的持续教学。学生学习过程中，还经常会出现这种现象：在集中语音教学阶段，学生的表现良好，发音比较标准，但是到了中高级阶段，学生的语音却会出现明显的倒退现象，原本纯正的语音也会变得洋腔洋调。因此，语音教学不能只局限于初级阶段的两个星期，在语音集中教学以后也不可忽视，一定要在其他教学部分不间断地持续巩固，把语音教学融入到每次教学过程当中。

三、总结

综上所述，对外汉语教学旨在培养学生的言语技能和交际技能。其中语音教学既是基础的，也是重要的，汉语学习能否有一个良好的开端，关键在于语音的教学。语音的学习直接决定着学习者今后的听说水平，标准的语音能给交际对方以好感，形成融洽的交际氛围，提高跨文化交际能力。因此，教师应加强对语音教学的重视，减少外国学生的“洋腔洋调”，使其说话做到“字正腔圆”。但是，值得注意的一点是，我们的学生都是成年人。因此，教师也应该适

度的放宽标准，不能搞“一刀切”，切忌伤害学生的自尊和学习的热情。“路漫漫其修远兮，吾等将上下而求索”。在众多专家、学者、教师锲而不舍地努力下，洋腔洋调的问题定能终解决。

参考文献

1. David Birdsong. 1999 *Second Language Acquisition and the Critical Period Hypothesis* (Second Language Acquisition Research Series) Routledge.
2. 曹文, 汉语语音教程[M].北京语言文化大学出版社, 2002.
3. 黄伯荣, 廖序东.现代汉语(上册)[M].北京:高等教育出版社, 2002.
4. 何干俊.谈谈对留学生的语音教学[J].汉语学报, 2001(3).
5. 胡明晓.对外汉语教学中语音教学的策略研究[J].语文教学通讯, 2012(3).
6. 刘珣.对外汉语教学引论[M].北京:北京语言大学出版社, 2000.
7. 廉哲.对外汉语教学中语音教学难点的思考[J].群文天地, 2012, (1).
8. 彭茹, 刘珊珊, 赵斌.对外汉语声调的教学探讨[J].百色学院学报, 2009(12).
9. 宋益丹.随外汉语声调教学策略探索[J].语言教学与研究, 2009(3).
10. 王群生.语音的困惑和对外汉语语者教学改革[J].荆州师范学院学报, 2003(6).

周新蕊 **Zhou Xinrui**

汉语国际教育硕士

乌克兰南方师范大学孔子学院志愿者教师

敖德萨, 乌克兰

基于交互式教学模式的初级汉语网络教学浅析

关键词：初级汉语，网络教学，交互式教学模式，艾鲁吉特

受到新冠疫情的影响，学校的汉语教学从线下课程转变为线上网络教学。由于初级水平的汉语学习者刚刚接触汉语，还没有形成自己的学习方法、学习策略，所以在进行网络授课时，需要更适合的线上课程的教学方法和策略。而交互式教学模式强调学生与学生之间互动、学生与上课平台互动以及学生与教师之间互动。交互式教学模式下的网络教学拥有丰富的互动类型，能够在充分激发教师的作用的基础上激发学生的积极性等优势，对初级汉语网络课程具有重要的作用。

一、创造性与现实性

自 2020 年以来，受新冠疫情的影响，艾鲁吉特教学点的汉语教学由线下课程转变为网络课程，这对学校的汉语教学产生了非常大的影响。学生整体的汉语水平不高，甚至学习一年汉语的学生对汉语拼音还没有完全掌握。这使得艾鲁吉特教学点的汉语教学必须更新汉语教学模式与教学方法。

交互式教学最早由美国心理学家帕林克萨提出的，交互即交流、互相学习、启发，交互式教学则是强调在以学生为主体的基础上，学生与教师之间互动、学生与学生之间互动，在初级汉语网络教学中，也强调学生与教学平台的互动。

交互式教学模式与汉语线上教学的适配度很高，很适合在教学中运用。

二、研究方法

本文主要运用了文献研究法、教学实践法和对比分析法三种方法进行研究。

三、教学反思及建议

3.1 教学优势

教学方式多样。在实际教学中，教师可以依据课程内容，选择合适的教学素材。如：在课前发布小视频，吸引学生学习兴趣；在上课过程中，利用动画教学展示汉字书写顺序，利用 PPT 动画实现“连连看”、“找不同”、“大转盘”等小游戏；在下课后，通过 Telegram 群组方便教师与学生沟通。教师在整个过程中起到引导和监督的作用。

学生学习的积极性高。由于学生的年龄相对来说比较小，注意力集中的时间有限，故而在本课教学中，教师在不同板块、不同阶段，分别插入了不同的小游戏，在学生注意力开始分散时，通过小游戏的方式帮助学生进行复习和放松。这种方式既锻炼了学生的发音与口语，又能充分调动学生学习新知识的积极性，大大提高了学生对于学习汉语的兴趣。

教学资源丰富。教学资源是教学目标实现的基础，在传统的线下教学中，教学资源以教材为主，虽然过程中教师会进行补充，但教材内容比较固定，教师很难突破教材的限制。而在线上交互式教学中，教学资源以图片、视频、动画等方式为主，教材只起到辅助作用。

3.2 教学问题

课堂管理难度增加。由于交互式教学模式强调学生和学生之间、学生和教师之间、学生和网络平台之间的交互，学生在课堂中的交流增多了，导致教师对课堂的把控难度增加。另外，课堂环境较为轻松，所以学生在课堂进行中很容易偏离课堂主题或依旧停留上一个游戏，如果此时教师没有及时制止，任由学生继续讨论的话，教师就会面临不能完成课程计划的风险。所以交互式教学模式应用与初级汉语网络课程中存在课堂把控困难的风险。

对教师指令要求更高。在课堂交互过程中，教师需要对课堂的大方向进行把控，这要求教师的指令要做到清晰、明了。由于线上教学无法照顾到每一位学生，很容易出现积极的学生越来越积极，不积极参与课堂的学生汉语水平止步不前等情况。

3.3 教学建议

教师应该提高控制课堂的能力。在教学过程中，教师应该把握好教学的进度。交互式教学模式的口语课堂氛围过于活跃，往往导致课堂失控，难以达到预期的教学效果。所以教师应该时刻保持警惕，把控课堂的进度，一旦发现学生的活动或注意力偏离课堂应马上制止，将学生重新引导向课堂。

在课堂交互过程中，教师不能提出宏观和普遍性的要求，应该对不同性格的学生有不同的任务和指导，实现“因材施教”。不能笼统地下达一个整体的指令，而是有角色分配，具体到个人，有针对性地提问，并尝试照顾每个同学的感受。根据学生特点灵活地变换沟通方法，鼓励学生参与到课堂讨论当中，并

对学生的交流做到及时的检查和反馈。

参考文献

- 1.李广凤,交互式教学原则初探,教育理论与实践,2007,(15),60-62.
  - 2.马旭,基于交互式教学模式的初级汉语口语网络课程教学研究,2019,
-

СЕКЦІЯ VI
ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В
УМОВАХ СУЧАСНОГО ПОЛІКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ

陈非凡 **Chen FeiFan**
汉语国际教育学士
乌克兰南方师范大学孔子学院志愿者教师
敖德萨，乌克兰

敖德萨本土汉语教师教学情况及培养研究

关键词：本土汉语教师，乌克兰，南方师范大学孔子学院，汉语师资

摘要：世界各国汉语教学普遍存在汉语需求不断增长与师资供给相对有限的突出矛盾，本土汉语教师的培养成为汉语走向世界的必要战略选择。本文以乌克兰南方师范大学中小学教学点的本土教师为调查对象，通过问卷，访谈等方法进行调查，并结合笔者在教学点的经历进行分析，提出相应建议，希望可以帮助本土汉语教师进一步提高汉语教学能力。

习近平总书记指出，“当今世界正经历百年未有之大变局，我国发展面临的国内外环境发生深刻复杂变化”，“新冠肺炎疫情加剧了大变局的演变，国际环境日趋复杂”^①。在此环境下，国际汉语教学面临着各种各样的挫折。部分欧美国家相继关闭孔子学院，疫情原因中国的汉语老师和志愿者迟迟不能派出，大部分国家的汉语学习进入停滞阶段，汉语学习需求无法得到满足。在此基础上，本土汉语教师的培养成为汉语走向世界的重要策略。

笔者以乌克兰南方师范大学孔子学院中小学教学点为调查对象，通过发放问卷，访谈等方法对本土汉语教师的师资水平进行调查，以此提出敖德萨本土汉语教师的培养意见与建议。希望帮助本土汉语教师进一步提高汉语基础知识和教学水平，帮助更多对汉语有兴趣的敖德萨市民学好汉语。

一. 敖德萨本土汉语教师教学现状

敖德萨中小学教学点本土汉语教师共 8 名，教学年龄多在一至四年。笔者通过问卷调查，结果表明：语言基本知识方面，本土汉语教师在汉字，汉语拼音的书写，部分基础语法方面存在一定问题。文化与交际方面，本土汉语教师对部分基础中国文化出现错误认知，例如：中国有多少个民族，农历新年是哪一天等。教学方法方面，本土汉语教师多采用翻译法进行汉语教学，在课堂中多使用俄语为主，汉语为辅的方法。综合素质方面，仅有三名教师表示每节课后都会对自己的汉语课堂进行教学反思。

二. 针对敖德萨本土汉语教师的培养建议

针对问卷调查及访谈中敖德萨本土汉语教师所呈现的专业现状上的问题，笔者提出相应的建议，希望能帮助本土教师提升自身的汉语教学能力，帮助孔院进一步扩大在敖德萨的影响力。

1. 开启合作教学模式

调查中发现敖德萨本土教师中普遍存在汉语发音不标准，拼音书写存在错误的情况。在这种情况下建议本土教师与中国教师开展合作教学，利用中国教师发音标准，拼音书写准确的优势确保课堂教学的顺利开展。除此之外，合作教学也可以促进中外教师的交流，分享彼此的教学方法。通过合作教学，基础扎实的教师可以帮助基础薄弱的教师，可以让经验少的教师向经验丰富的教师学习，无论对于本土教师和中国教师都是不错的选择。

2. 增强自我专业发展的意识

根据问卷调查显示，本土教师中超过一半的教师都不是汉语国际教育专业出身，在日常教学中喜欢采用翻译法，听说法等方法进行汉语教学。对于中国文化的了解也存在一些基础性的错误认知。因此教师应对自身的专业素质提高有一定的规划。首先本土教师可在与中国教师合作教学中反思自己的教学设计，课堂活动，教学方法；其次，本土教师可通过互联网学习基础性的中国文化知识，可在教学活动中开展一些文化活动；最后，本土教师可过撰写教学日志来记录教学实践，反思自己教学的总体情况，明确自身专业知识与专业技能哪些方面还存在不足。

三. 对乌克兰南方师范大学孔子学院的建议

1. 制定本土教师标准

根据调查在敖德萨想要成为一名汉语教师并没有具体的要求，因此本土教师的教学水平参差不齐。中国的《国际汉语教师标准》所针对的对象主要为从事国际汉语教学工作的中国老师，虽然乌克兰也有中小学教师标准，但该标准是针对乌克兰中小学的所有老师，还没有针对汉语老师这个特殊群体的具体的细化的要求。研究和制定专门适用于本土汉语教师的标准，不仅能让教师了解自己的专业水平，为教师们指明专业发展的方向，而且便于学校和管理者根据该标准对本土汉语教师的知识和技能进行检测，同时也有助于提高教师自身的专业水平以及学校的教育水平。

2. 加强对本土教师的监管

笔者所在的孔院对在孔院工作的中国教师有一套严格的评估体系，包括主管教师对任课教师进行每周的听课，评课，课后讨论；任课教师互相之间的听课，评课，课后讨论；每月教师的研讨会等。但本土教师并不参与这些活动，在日常工作中，只有教学点的主管老师负责监管本土教师的教学活动。在这个过程中，由于主管老师并不了解汉语和中国文化，因此监管过程中会存在一些教学问题被忽视的情况。由此建议孔子学院建立一套对本土教师的监管体系，发现本土教师教学中存在的一些问题，加强本土教师的汉语教学能力。同时孔院也可以利用合作教学的模式，开展中外教师互评的活动，不仅可以促进本土教师的教学技能，也进一步促进中方教师的教学技能。

3.加强对本土教师的培训

专业培养和教师的在职培训都是解决师资问题的根本性措施，在职培训的对象是已经参与教学活动的教师，他们自身已经形成了比较完整的知识结构⁰。但是每个人的知识结构都有所差异，并且其专业层次和专业素质也有所不同，对他们进行培训的目的一方面是要调整并完善他们的知识结构，使之适应当前教学工作的需要，另一方面又要让他们保持和精进自己的专业特长，使其在当前的汉语教育工作中发挥更大的作用。敖德萨的本土教师由于一半都不是汉语国际教育本专业毕业，因此参加专业培训就更加重要。同时本土教师自身也表示出想要通过培训提升个人教学能力的意愿。因此笔者建议孔院可以定期开展针对本土教师的汉语基础知识，中国文化基础知识和基础教学方法方面的培训。进一步促进中外汉语教师的交流。

四. 结语

中文如何“走出去”与他人“分享”“共享”，并没有一条现成的道路。我们在探索，在走前人未走过的路，在摸着石头过河，孔子学院就是一种尝试⁰。以往我们依靠志愿者，公派教师，而疫情当下，我们意识到培养本土教师的重要性。培养本土汉语师资应该作为解决世界各国汉语师资短缺问题的重要战略。

参考文献

- 1.刘颖 颖.(2021).中外汉语教师教学情况的比较与思考.文学教育(下)(03),166-167. doi:10.16692/j.cnki.wxjyx.2021.03.070.
- 2.李东伟.(2014).大力培养本土汉语教师是解决世界各国汉语师资短缺问题的重要战略.民族教育研究(05),53-58. doi:10.15946/j.cnki.1001-7178.2014.05.035.
- 3.鲁修红.薛茹茹.(2019).国际汉语教师本土化研究现状分析与建议.大众文艺(09),198-200. doi:
- 4.吴勇毅.(2020).国际中文教育“十四五”展望.国际汉语教学研究(04),9-15. doi:
- 5.吴坚.(2014).孔子学院本土汉语教师培养:现状、问题与对策.华南师范大学学报(社会科学版)(05),63-66+162. doi:
- 6.代丽.(2017).泰国中学本土汉语教师专业素质调查(硕士学位论文,云南师范大学).
<https://kns.cnki.net/KCMS/detail/detail.aspx?dbname=CMFD201801&filename=1017730015.nh>

黄竞楠 **Huang Jingnan**

汉语国际教育学士

乌克兰南方师范大学孔子学院志愿者教师

敖德萨，乌克兰

国际中文教师能力素质要求

关键字：汉语教师，后疫情时代，信息素养，挑战

随着国际中文教育推广的发展，对外汉语教师能力素质的要求已经不能局限于对外汉语教学了，应当包括两部分：一部分是后疫情时代国际中文教师具备的信息素养，一部分是国际汉语教师应掌握多种教学技能，具有文化自觉和国际视野。

国际中文教师身处中文教学一线，是教学活动的主要承担者，是决定教学效果和质量的关键所在，是国际中文教育“三教”问题的核心要素。全面提升国际中文教师的信息素养，对后疫情时代国际中文教学的持续开展具有重要的现实意义，对新阶段国际中文教育的高质量发展和现代化建设具有深远的影响。

一、后疫情时代国际中文教师具备信息素养

提高教师的信息素养，是实现国际中文教师综合素质提升的重要内核，也是在疫情期间提高国际中文教学健康持续发展的保障。同时，“互联网+”在不断影响着教育领域，也在不断的塑造着国际中文教育的新格局。自2020年新冠疫情起，汉语教学被迫进行了大规模的在线教育实践，也推动了国际中文教育的“教与学”环境进入数据化和智能化时代，也对国际中文教师的信息素养提出了更高的要求。国际中文教师的信息素养包括理论知识和实践能力两个层面。虽然转上线上汉语教学是紧急被迫的，但是线上教学可以解决全球中文教师匮乏、教育资源分配不平等矛盾，即时、高效、高灵活度的线上教学打破了传统课堂上教学的时间和空间的限制，也是解决学习需求导致大幅增长所导致的中文教师紧缺、教学内容、时间地点等众口难调的问题，能够突破国际中文教育发展的瓶颈，实现“化危为机”。

培养国际中文教师信息素养也是应对国际突发事件下的有力保障，如现阶段各位一线教师使用的腾讯会议、Zoom、钉钉、中文联盟等多元化平台，这即需要对各位教师开展线下培训，也需要各位教师进行自我学习。以线上的“云教学”开通中文教学渠道，能够发挥“云平台”的优势，科技的发展和市场的需求带动了教育的改革，新平台、新技术和新资源的大量涌现要求国际中文教师具有针对不同的国家地区、不同的学习者选用不同的教学平台、教学资源和教学内容的能力。在理论方面，新冠疫情常态化使线下学术研讨会转为线上，会议组织形式和内容可以以模块化、重复化，突破了时空的限制，为全球中文教师提供更多的机会，节省了时间和金钱的成本。由于线上汉语教学相关理论指导还比较稀缺，另一方面是对国际中文教师信息素养还没有明确的线上教学能力等级量表、考核、管理机制，所以线上研讨会可以使一线教师讨论解决目前遇到各种线上教学的问题，确保线上汉语教学高效进行。教师要提升动力和自我学习意识，更好的掌握线上教学理念、方法和技巧，如学习所在国的网络礼仪，信息安全、突发事件的处理能力、了解学生的配合度、合理处理面临新技术新平台带来的工作量增加等问题。

二、教学技能

1. 汉语知识教学能力

具备扎实、灵活的教学能力是非常重要的，国际中文教学不只是词汇、语法、文化层面的知识性教学，还有一种将语言知识和语用能力相结合为一体的教学，具体体现就是汉语志愿者教师如何将理论知识与实践操作有效结合起来，将前者转化为教学能力。教学实施过程中是教师以课前准备、课中互动以及课后反思总结为核心，同时也要考虑教学文本和教学对象。汉语志愿者教师大多

是硕士生，有一定的理论积累，缺乏实践经历，课前准备，对课堂进行预设是

非常有效提高教学能力的方法。教学过程中，笔者有深刻体验的是教只会让学生记着，而让学生参与才能让学生会用，那么教师课前就要准备怎样做才能让学生学会用。课前预设的一般在练习环节，教师在充分了解、尊重学生文化背景的前提下，预设教学中可能出现的各种问题，规避文化冲突、有助于进行正向的互动和解决学生可能出现的偏误。课后总结、反思是提升教师化危险为安全的有途径，在实际教学过程中，生生之间、师生之间会出现不可预测的情况，这种情况可以有助于教学的顺利进行，也可能阻碍教学顺利进行。反思总结有助于提高教师实践经验的积累，也有助于让学生在教学活动中围绕既定教学目标让学生适宜、有效地参与互动中，在每一次教学结束时，让学生清晰的掌握新的语言知识开始一个新话题的交际。这种明晰的教学环节层层相扣，围绕特定的话题来自于以上几个方面。在实际教学过程中，只靠理论知识很难完成教学目标，教师必须寻找一种可行的方式来将专业知识转化为教学能力，而课前准备、预设和课后总结都有利于提高教学能力。

2. 具备使命感与责任感

具有中国特色的国际中文教育专业自成立起就被赋予国家的使命与责任，将中国介绍给世界，讲好中国故事。同时该专业又具有交叉性，一线需要的是多元发展的复合型、应用型人才，在实际教学过程中，总所周知该专业一线老师流动性强，当各位老师对该专业认同感强了，使命感与责任感也会上升。

3. 具备创新意识和试错的勇气

从理论上来说，创新包括两部分：新的教学方法或是现有的理论假设产生新的见解。根据在乌克兰敖德萨一中这一学期的实际教学经历来说，在了解了学生的年龄、学习风格、基础等因素后，能够设计并实施恰当的教学活动和制作教学课件，能够制定切实可行的教学计划，开发适合所在的学校的教学课程和教学材料，在进行教学研究之后进行创新。

三、具有文化自觉和国际视野

在开展国际汉语教学和传播中国文化过程中，汉语教师跨文化交际能力就显得尤为重要了，袁慧琴学者对汉语老师传播能力定义为：在跨文化交际过程中为了全方位、多角度、多形式、系统地向母语为非汉语的人群进行文化传播所必须的能力，包括基础理论的掌握与应用能力、跨文化适应与沟通能力、对中国传统文化传播策略能力、环境的适应以及自我调整能力等。

1. 适应工作、生活上的文化跨度

汉语教师志愿者在新的环境，因为教学观念和工作观念不同，而与学生、同事之间产生摩擦。由于岗前培训时间较短，汉语教师还没有充分了解到解决文化差异的相关对策，因此无法妥善处理工作上遇到的文化交际问题。汉语志愿者教师大多都是在读的硕士生，初入社会心理仍不够成熟，在面对工作上的文化差异时仍用校园思维去思考，这也是难以适应工作上的跨文化差异之一。在生活上容易产生物质和心理上的文化休克，如物质上会过分关注食物、床上用品和思念家乡菜等，心理上会抑郁、紧张、容易自我怀疑、孤独、失眠和感到挫败感等，这些都会导致汉语教师难以适应生活上的跨文化差异。在实际教

学过程中汉语志愿者老师要摆正的心态，明确因教育观念和教学方法产生摩擦

是一件非常平常的事，不轻易否认同事（中方和本土的教师）的教学方式。

2. 根据不同的地区实现国别化、区域化进行文化教学

具有一定的认知本领，既能在特定的国家、区域进行传播，也要注意交际传播的恰当性和有效性。

3. 关注海内外教育领域发展现状和未来走向

现在正在着力提升国际中文“云教育”平台的实用性，抓住线上教学发展新机遇，统筹规划网络孔子学院资源，提供个性化和智慧化学习方案，最大限度满足全球中文学习者随时随地进行语言学习的需求。教师平时对专业前沿要有一定的关注，多数教师信息化和现代化意识比较薄弱，都是因为对新工具、新技术、新平台的关注不高导致应用不高。主要原因还是教师对自身信息素养学习和更新意识不足，对该方面的重要性低估或忽视，未能充分发挥其对创新教学方式、提高教学质量和激发学生学习兴趣应有的推动和促进作用。

参考文献

1. 柯卓英, 姚盈(2020), 汉语教师跨文化传播能力调查研究[J], 语海外华文教育, 2020(5):116-124
2. 李宝贵, 庄瑶瑶(2021), 后疫情时代国际中文教师信息素养提升路径探析[J], 语言教学与研究, 2021(4):34-43
3. 王宏丽, 陈海平(2019), 国际汉语教师的胜任力研究, 2019(5):111-114

马彦良 **Ma Yanliang**

汉语国际教育学士

乌克兰南方师范大学孔子学院志愿者教师

敖德萨，乌克兰

疫情下汉语教师的综合培养方向

关键词：疫情时代，国际汉语教师，智能化培养

1 引言

1.1 研究创新性

无论是目前大力开展的线上国际中文教学还是处于发展中的智能化教学，都揭示出人工智能技术为教育变革不断注入新的活力，教育生态得到重塑，相应的对教师的知识能力也有新的期待与要求。本研究的核心概念---“国际中文教师智能培养”是结合当前后疫情时代下国际中文教育发展现状，为应对当下教育特点及挑战而提出的。此概念的提出不但可以促进目前线上国际中文教育的开展更是为今后智能教育的发展奠定基础。

1.2 研究现实性

本文所提出的教师智能素养不仅侧重于教师对教学技术手段的掌控更是将看似没有“情感”的“技术平台交际”这一过程打造成“有血有肉有灵魂”的教育体验，素养要贯穿线上教学前、中、后，以期促进因“疫情”无法前往中国学的留学生的学习效果，另一方面也满足和加强国际学生在中文学习方面的

“智能化需求”与“智能素养”

2 方法

(1) 文献分析法

文献分析法主要指搜集、鉴别、整理中外文献并对其进行分析与总结。通过梳理相关中外文献，了解现代智能教育技术、智能教育的发展，明确教师在技术参与教学的课堂中起到的作用。通过对中外文献的整理与研究，进一步了解并学习中外学者对“教师素养”、“信息素养”、“智能教育”、“教师教育”等方面的研究情况。

(2) 实地调查法

本文通过实地调查深入中文教育教师群体中进行研究，发现现行中文教师中存在的培养困境，试图在疫情发展的视角下看待汉语教师有效的成长培养方向，帮助汉语教师在 5G 智能化时代下找到科学的培养提升路径进行发展。

3 结论及讨论

3.1 结论

自《教育信息化 2.0 行动计划》颁布以来，智能教育不断发展，我国已发布《新一代人工智能发展规划》，强调发展智能教育，主动应对新技术浪潮带来的新机遇和新挑战。在“特殊”时期形成新的“国际中文教育体系”对国际中文教育未来发展而言意义重大。国际中文教师作为核心力量，承担主要的教学任务，对国际中文教育的新发展起到关键性作用。

本文结合时代背景，将“国际中文教师智能素养”作为主要研究对象，对此展开调查并针对结果研制出国际中文教师智能素养提升路径。

3.2 讨论

面对突如其来的疫情，国际中文教育学界众多学者纷纷做出应对性研究，积极为国际中文教育事业探索新发展路径。其中，很多学者都将问题解决的落脚点归到教师层面。李泉（2020）结合疫情形势提出教师需要具备线上教学技能并不断发展线上教学能力，线上教学技能将成为教师职业发展重要去向及教师评估的重要目标。陈闻（2020）提及汉教事业深受疫情影响，教师面临挑战，教师数字素养需要“迭代化”以应对线上教学新要求。任鹰（2020）发现很多“教学精英”却是“技术小白”，教师在急切锻炼提升自身“教学技巧”与“教学手段”时忽视适合线上教学的“教学内容”等教学资源。刘荣艳（2020）介绍 TTS、ASR 语音技术可以运用到线上听说课堂并提倡教师创新教学，积极探索合适的教学技术软件。陈默提倡国际中文教师可转换角色，强化自身“中介人”作用，换一个视角激发学生线上学习能动性。

学者们针对当前各学校、部门应对疫情全面开展的国际中文在线教育发展情况，针对教师提出具体建议。张旺熹曾强调：“信息素养会成为汉语教师的必备素质，教师必须具备信息意识和信息能力，了解“互联网+”时代的发展，掌握现代信息网络和智能技术并将其用于教学之中。”关于教师信息素养在（郝美玲，2020）中也有提及，文中讲道教师需要调整观念，提高自身教育信息技术素养，如了解在线教育的规律，熟练使用在线教学平台、控制虚拟课堂

的节奏等。张鹏（2020）提到建立国际中文在线教育系列标准，通过标准规范

在线技术、课程、教师的准入及教学实施,通过在线考试评估检测教学质量,同时根据标准加强对教师在线教学理念、模式、技术等方面的培训。学者冯丽萍通过实验证明无论是线上教学还是面对面教学都是可以实现人际神经同步,教师需要科学的调整教学手段,比如话轮的时长设计、互动时长、知识点转换等。还有学者对教师作业布置量、教师线上课堂讲述顺序、课堂互动、学生学情调查等方面提出不同的看法。

国外很早就启动针对互联网技术与教育结合的应用与研究,对“人工智能+教育”的教育模式早有深入研究,优先提出“信息素养”概念,与“教师信息素养”相关的研究丰富。对比之下,国内偏向于理论研究,在对教师素质、素养方面的研究多为理论化描述,缺乏实证研究。国内缺少针对第二语言教学与技术结合的研究体系,国外的研究会结合具体的教学科目对教师如何使用现代教育技术、应对智能化教学环境做出详细说明,会根据具体的教学平台、教学软件对教师在智能化教学过程中需要注意到的事情进行细节化研究。由此,结合国内外的相关研究,将国内的理论性研究成果与国外基于实证,经验证得出的结论进行有机结合,为本文国际中文教师培养研究提供思路来源与理论借鉴。

参考文献

- 1.陈家刚译.什么值得教?--技术时代重新思考课程[M].上海:华东师范大学出版社,2020.
- 2.崔希亮.全球突发公共卫生事件背景下的汉语教学[J].世界汉语教学,2020,34(03):291-299.
- 3.陈敏,周驰,吴砥.中小学教师信息素养评估指标体系研究[J].中国电化教育,2020(08):78-85.
- 4.樊晓燕.智能教育背景下小学教师信息素养提升策略的研究[D].西南大学,2020.
- 5.顾明远,滕珺.后疫情时代教育国际交流与合作的新挑战与新机遇[J].比较教育研究,2020,42(09):3-7+13.
- 6.桂毅.中小学教师信息素养内容建构和实践探究[J].宁夏教育,2020(10):4-6.
- 7.郭邵青.主编寄语[J].电化教育研究,2021(01):1.
- 8.刘珣.对外汉语教育学引论[M].北京语言大学出版社,2020.
- 9.刘坤.高校教师素养研究[J].长春师范大学学报,2019,38(01):142-145.
- 10.吕晓志译.第四次教育革命-人工智能如何改变教育[M].北京:机械工业出版社,2019.
- 11.林海燕,赵寰宇.“一带一路”倡议下国际汉语教师信息素养培育研究[J].情报科学,2020,38(04):108-115.
- 12.刘珣.浅议汉语国际教育专业[J].国际汉语教学研究,2020(01):4-9.
- 13.李泉.2020:国际中文教育转型之元年[J].海外华文教育,2020(03):3-10.
- 14.李宇明,李秉震,宋晖,白乐桑,刘乐宁,吴勇毅,李泉,温晓虹,陈闻,任鹰,苏英霞,刘荣艳,陈默.“新冠疫情下的汉语国际教育:挑战与对策”大家谈(上)[J].语言教学与研究,2020(04):1-11.
- 15.刘斌.人工智能时代教师的智能教育素养探究[J].现代教育技术,2020,30(11):12-18.
- 16.李宝贵,刘家宁.新时代国际中文教育的转型向度、现实挑战及因应对策[J].世界汉语教学,2021,35(01):3-13.
16. Bushweller, K. Teachers, the robots are coming, but that's not a bad thing: Ignoring artificial intelligence won't keep it out of the classroom. Instead, teachers should be actively shaping it[J]. Education Week, 2020, 39(17), 8.

Oleksandra Popova

*Doctor of Science in Pedagogy, Full Professor, Dean of the Foreign Languages Department,
State institution "South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky"
Odesa, Ukraine*

CONFUCIUS INSTITUTE AS A PLATFORM FOR LAUNCHING ORIENTAL LANGUAGES SPECIALTIES

Keywords: *Oriental languages, Confucius Institute, Korean, Chinese.*

New collaboration frames with European and Oriental countries require flexible conditions of academic cooperation. Special attention should be paid to the skills and abilities of correct communicative behaviour during cross-cultural communication and academic cooperation with research and teaching staff from partner-universities located in the P.R.C., the Republic of Korea, Japan, etc.

Long practical experience and analysis of regulatory education-related documents allow us to assume that to achieve academic success, it is expedient to get acquainted with the linguistic and regional aspects of the Oriental countries the language of which is studied (linguistic and cultural norms of communication); with the normative education standards, education systems of the Oriental countries; to regularly exchange experience with foreign colleagues in the field of innovative methods and technologies of teaching foreign languages.

Nowadays, linguistic and cultural issues are becoming essential in teaching / learning foreign languages. In this respect, we can highlight these keynote approaches to curricular and extracurricular academic activities:

- linguistic and culture-centred approach (in order to take into account cultural norms when teaching Oriental foreign languages, in particular Chinese, Korean, Japanese);
- context-based approach (in order to provide profession-oriented interactive tasks in foreign language classes).

We can assume that the success of mastering educational material in foreign languages is ensured by the participation of university students in culture-related activities (online, offline and mixed).

On the other hand, the contents of educational programmes and curricula in Foreign Languages as major and minor specifying the learning material are to take into account linguistic and culture-centred issues regarding the Oriental countries.

We have also found out some particularities of the teaching methods and technologies within the pandemic of COVID-19 as follows:

- involvement of students and teachers in academic mobility programs (online offline and in a mixed form);
- joint presentations of the mastered material;
- organization of round-table discussions with students and university teachers regarding their research results obtained at the platform of Ushynsky University.
- provision of online and offline conditions for education- and culture-related events which will promote patriotism, motivation to intercultural communication,

tolerance for other cultures of the world (education- and culture-related events; forums, exhibitions, concerts, days of culture of China, USA, Great Britain, as well as international youth language camps, calligraphy, historical and culinary workshops and presentations, etc.).

Thus, for sustainable expansion of international cooperation, improvement of the educational process according to the world and domestic standards, we consider it essential to keep to these rules:

- involvement of scientific and pedagogical workers of the University Faculties in participation in internship programs both in China and in other Western and Oriental countries under the relevant programs;
- institutional partnership with foreign institutions and centres of education, etc.

In our opinion, through international activities, a strong platform is being formed for the exchange of experience and expansion of cooperation vectors facilitating the implementation of education- and culture-based programmes.

References

1. *EQF-LLL – European Qualifications Framework for Lifelong Learning* [electronic resource], (2008). Available at: https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eaceqf/files/brochexp_en.pdf [in English].
2. *European Credit Transfer and Accumulation System: User's Guide* [electronic resource]. Available at: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_ECTS_Users_Guide-2015_Ukrainian.pdf [in Ukrainian].
3. Fernández, Daniel Madrid & Pérez Cañado, María Luisa. (2012). CLIL Teacher Training. In book: *Teaching and Learning English through Bilingual Education*. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing, pp.181–212 [in English].
4. Fox, R., & Diaz-Greenberg, R. (2016). Culture, Multiculturalism, and Foreign Language Standards in U.S. Teacher Preparation Programs: Toward a discourse of dissonance. *European Journal of Teacher Education*, XXIX (3), 401–422 [in English].
5. Ghouname, N. (2020). Moodle or Social Networks: What Alternative Refuge is Appropriate to Algerian EFL Students to Learn during Covid-19 Pandemic. *Arab World English Journal*, 11 (3) 21–41. DOI: <https://dx.doi.org/10.24093/awej/vol11no3.2>
6. *National Strategy for the Development of Education in Ukraine until 2021* (2013). Available at: <http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013> [in Ukrainian].
7. Peeters, Bert. (2015). Language and culture values: adventures in applied ethnolinguistics. *International Journal of Language and Culture*. II. (2): 133–141 [in English].
8. *QF-EHEA – Qualification Framework of the European Higher Education Area* [electronic resource], (2005). Available at: <http://www.ehea.info/articledetails.aspx?ArticleId=67> [in English].

尤莉娅·斯达雅诺娃 **Yuliia Stoianova**
翻译与理论与应用语言学系硕士研究生
乌克兰南方师范大学
乌克兰，敖德萨

孔子教育智慧的根基

关键词: 教学策略, 《论语》, 孔夫子

孔子的教育思想和智慧主要蕴含在《论语》之中。孔子的教育思想, 确实值得我们深深体悟孔门弟子三千、贤人七十二, 这是“中华第一教师”的标志。

孔子能培养出众多贤能弟子是因为自身的好学、善学、博学 and 身正为范的人格魅力。孔子教育智慧的根基是“善学乐教策略是“因材施教”, 方式是“寓教于评”, 要领是“躬行而教”, 价值是“教学相长”, 美德是“师生情浓”, 宗旨是“立德树人”。

孔子勉励自己“发愤忘食”“学而不厌”，好学、乐学，然后能“诲人不倦”“循循善诱”，“乐以忘忧”享受教书育人的快乐，体现了孔子的教育智慧和风采。教育人需要向孔子学习，坚持“学而不厌”，终身学习，才能成为真正的“学”者。学问渊博、思想清晰是育人的基础，教育学生需要灵动的策略和方法。面对不同个性的弟子孔子既同等关注又理性对待，运用不同的方式引导、教诲，“有教无类”。

在我看来，“有教无类也可以理解为：虽然有了教育，但各人发展的方向、层次不完全一样，教育成效不可能完全一致他们不可能成为标准一致的人。正因为这样的“有教无类”，所以必须因材施教。

学问渊博、思想清晰是育人的基础，教育学生需要灵动的策略和方法。面对不同个性的弟子孔子既同等关注又理性对待，运用不同的方式引导、教诲，“有教无类”。在我看来，“有教无类”也可以理解为：虽然有了教育，但各人发展的方向、层次不完全一样，教育成效不可能完全一致，他们不可能成为标准一致的人。

正因为这样的“有教无类”，所以必须因材施教在因材施教过程中，教者的评价也很重要。孔子对弟子的评价既客观公正，又充满诚挚的师生之情。孔子因材施教、寓教于评，与弟子对话、沟通，其语言丰富生动，饱含真情，内涵深邃在言传的同时，孔子同样注重身教。其知行彰显了教育智慧与境界孔门师生平等相处，自由交流、沟通。孔子对颜回、子路说：“何不各人说说自己的志向？两位弟子说了自己的志向后，子路对孔子说：“希望听到老师自己的志向。”这样平等、融洽的对话，《论语》里比比皆是。孔门“教学相长”的价值就体现在这些坦诚而融洽的师生对话情境之中。教学相长是教育的原则，其实背后的本质是师生情深、情理交融

教育既需要理性、客观地面对不同学生，又需要从感情上关爱所有学生。亲其师，信其道。否则，教育的效果就会大打折扣。孔子很尊重、关爱弟子，但对个别品德不佳的弟子会严厉指责。其实，批评与关爱不是对立的，真诚批评教育的背后就是对弟子的真心关爱孔子对社会、人生和教育理想的追求路径是“下学而上达”。“下学”像树木扎根大地那样坚定，“上达”则像鸟儿飞翔天空那样洒脱。我们学习孔子的教育智慧，就是为了使当下的教育不断“上达”，使自己不断“上达”。

在因材施教过程中，教者的评价也很重要。孔子对弟子的评价既客观公正，又充满诚挚的师生之情。孔子因材施教、寓教于评，与弟子对话、沟通，其语言丰富生动，饱含真情，内涵深邃。在言传的同时，孔子同样注重身教。其知行合一，彰显了教育智慧与境界。孔门师生平等相处，自由交流、沟通。孔子对颜回、子路说：“何不各人说说自己的志向？”两位弟子说了自己的志向后，子路对孔子说：“希望听到老师自己的志向。”这样平等、融洽的对话，《论语》里比比皆是。孔门“教学相长”的价值就体现在这些坦诚而融洽的师生对话情境之中。教学相长是教育的原则，其实背后的本质是师生情深、情理交融。教育既需要理性、客观地面对不同学生，又需要从感情上关爱所有学生。亲其师，信其道。否

则,教育的效果就会大打折扣。孔子很尊重、关爱弟子,但对个别品德不佳的弟

子会严厉指责。其实,批评与关爱不是对立的,真诚批评教育的背后就是对弟子的真心关爱孔子对社会、人生和教育理想的追求路径是“下学而上达”。“下学”像树木扎根大地那样坚定,“上达”则像鸟儿飞翔天空那样洒脱。我们学习孔子的教育智慧,就是为了使当下的教育不断“上达”,使自己不断“上达”。孔子的教育以修心为本,追求做人、做事、做学问三者的融合。他的思想、人品并没有因为生命的终结而终结,而是永远留在了弟子们的心中,留在了弟子们编纂的《论语》里,留在了中华文化乃至世界文化里。

参考文献:

1. 论孔子《论语》中的教育思想[J]. 于洪雁. 考试周刊. 2013(83)
2. 《论语》正读的思考——从崇尚科学、破除迷信谈起[J]. 于淮仁. 社科纵横. 1999(04)
3. 情境的还原 人格的再现——读周志文《论语讲析》兼谈通读《论语》[J]. 王宁. 文史知识. 2020(04)
4. 论《论语》之“无友不如己者”[J]. 王丽敏. 牡丹. 2022(02)

姚冰 Yao Bing

心理学学士

乌克兰南方师范大学孔子学院志愿者教师

敖德萨, 乌克兰

职业生涯规划下的国际汉语教师专业能力发展

关键词: 对外汉语教师, 职业生涯规划, 专业能力发展

1 前言

随着世界各国的汉语学习热情日益高涨以及中国汉语推广工作的蓬勃发展,国家汉办派出的志愿者们成为中国的对外交往的桥梁。在汉语教师志愿者派出人数急剧增加的同时,汉语教师志愿者的职业生涯规划问题也成为了学者们关注的话题。

很多参加汉语教师志愿者项目的应届本科毕业生和在读研究生在归国后面临很大的学业压力,无法按时修满学分、因专业学习中断而论文没有达到答辩要求,无法按期毕业等[3,p.5];也有一部分汉语教师志愿者所学专业与对外汉语教学相差甚远,归国后所从事的工作也与对外汉语不相关,海外执教经历的价值在归国后的职业生涯中没有体现出来[5,p.1]。

出现这些情况的原因有可能是汉语教师志愿者职业生涯规划出现了问题,因此从管理学、人力资源管理和组织行为学的角度来关注汉语教师志愿者的职业生涯规划问题显然非常必要,帮助他们理性地做出职业生涯规划选择,减轻就业压力,充分利用汉语教师志愿者的宝贵经验。

2 组织层面

汉语教师志愿者仍处于职业发展早期阶段,由于经济上未能实现独立加上社会生活经验不足,在进行职业选择时无法全面评估内外部环境,所以存在一

定的依赖性，因此派出单位需要加强对汉语教师志愿者的指导。

首先，可以在汉语教师志愿者申请参加志愿者项目时，与汉语教师志愿者的导师或辅导员进行沟通，全面评估汉语教师志愿者学业情况以及参加汉语教师志愿者项目对学业的可能造成的影响。对于那些参加汉语教师志愿者项目后专业学习会受到很大的负面影响以及归国后完成学业有很大困难的大学生，可建议其放弃参加汉语教师志愿者项目。而对于那些参加汉语教师志愿者项目目的与职业生涯规划目标相一致，或者参加汉语教师志愿者项目后有利于促进专业知识的运用的大学生，可以鼓励其参加。

其次，派出单位还可以与决定填报汉语教师志愿者项目的大学生一起制定职业生涯规划书[1,p.4]，对其可能存在的学业、归国后就业上的困难和挑战进行分析和讨论，并制定出应对困难和挑战的方案和具体的行动计划。

3 个人层面

3.1 提高对风险的应对能力

要提高对风险的应对能力，首先要准确地分析存在的风险有哪些。如无法按时修满学分、无法达到论文答辩要求，无法按期毕业、专业水平下降的风险等。

汉语教师志愿者可以运用 SWOT 分析技术[4,p.34]，对自己的优劣势（理论、技术、实务、个性特征、兴趣），机会和挑战（家庭环境、学校组织环境、社会环境）进行分析全面了解和评估，从而正确地了解和掌握所存在的风险并制定应对措施。还可以通过寻求专业人士帮助及制定应对风险预案等方式，通过与负责学生工作的老师或研究生导师进行充分的沟通和交流，弥补自身社会经验和生活经验不足的劣势，询问职业生涯规划的建议，提高对风险的应对能力。

3.2 提高认知水平和决策的有效性

帕森斯的人一职匹配理论指出，个体都有自己的人格特质；每种职业也有特定的要求。一个人的人格特质同所从事职业的工作性质和条件要求越相近，就越能提高工作效率。因此汉语教师志愿者在填报汉语教师志愿者项目前，一方面应该主动向国家汉办管理者或离任汉语教师志愿者详细了解各个岗位的工作内容、责任和义务、工作环境、评估等内容。另一方面可以通过大五人格(The Big Five)测试、霍兰德职业兴趣测试(MBTI)等与职业相关的测试对自己进行正确的认知[1,p.7]，了解自己适合哪种职业类型，为决策提供有力的参考依据，提高认知水平和决策的有效性。

4 结论

汉语教师志愿者的职业生涯规划主要依靠自身行动，而规划的落实则需要相关管理部门的鼓励和支持，要建立一套对汉语教师志愿者实现职业生涯规划的有效运行机制，而不是应激性地解决需求问题。

同时，职业生涯规划是个时间概念，并且是一个动态、发展的概念，是一生中连续不断的过程。因此，对汉语教师志愿者职业生涯规划的应对策略需要在实践过程中逐步具体，有待于在以后的研究中进一步改进和改善。

参考文献

1. 高爱辉.(2012).汉语教师志愿者归国保障机制探讨.全国商情(理论研究)(15),85-86.
  2. 郝丽霞.(2010).对外汉语教师队伍建设研究回顾与思考.教育与教学研究(08),24-26.
  3. 吴航.(2021).汉语国际教育硕士毕业生职业发展调查研究(硕士学位论文,大连外国语大学)
  4. 杨月杏.(2015).汉语教师志愿者职业生涯规划研究(硕士学位论文,广西师范大学).
  5. 张滋第.(2017).一位对外汉语教师的个人职业生涯规划.汉字文化(17),89-90
-

Ясинська Тетяна

старший викладач

*кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»,
Одеса, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Ключові слова: мотивація навчання, внутрішня мотивація, зовнішня мотивація, релевантні мотиви.

Розвиток соціокультурних зв'язків України та країн Європейського Союзу актуалізує питання підготовки кваліфікованих перекладачів. Абітурієнти все частіше обирають цю професію або як основну, або як другу освіту. Це пов'язано з тим, що знання іноземних мов відкриває перед ними нові можливості у побудові кар'єри як в Україні, так і за її межами.

На тісний зв'язок між рівнем мотивації досягнення та успіхом у життєдіяльності вказували багато українських та зарубіжних науковців, як психологи, так і педагоги – О. Асмолов, О. Гілун, С. Шапіро, Н. Забродський, В. Вілюнас, З. Дерней. Їхні дослідження підтверджують, що ті, хто має високий рівень мотивації, виявляють ініціативу в прагненні до мети і більш рішучі в екстремальних ситуаціях. Результати анкетування студентів 1 курсу Факультету іноземних мов Південноукраїнського Національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського загалом підтверджує ці дослідження.

Анкетування проводилося за методикою, розробленою С. Пакуліною та С. Кетько [4] та її метою було виявити мотивацію навчання студентів педагогічного вузу. Дана методика дозволяє виділити у зовнішній та внутрішній мотивації вчення три групи мотивів: вступ до вузу, реально діючі професійні мотиви та їх домінування, визначення рівнів розвитку мотивації навчання.

Внутрішня мотивація навчання включає внутрішні мотиви вступу до педагогічного вузу, широкі пізнавальні мотиви і релевантні професійні мотиви. Згідно з результатами, серед найзначніших внутрішніх мотивів вступу до вишу були:

- бажання здобути вищу освіту (56%);
- інтерес до професії (44%);
- найкращі можливості у сфері вивчення іноземних мов (40%).

При цьому реально діючими внутрішніми мотивами вчення є:

- бажання успішно вчитися, складати іспити на «добре» та «відмінно» (32%);

- успішно продовжити навчання на наступних курсах (28%).

Серед професійних внутрішніх мотивів більшість студентів вказала самореалізацію (48%) та можливість заснувати свою справу (48%).

Зовнішня мотивація навчання включає зовнішні мотиви вступу до вузу, вузькі навчально-пізнавальні мотиви та іррелевантні професійні мотиви. Згідно з отриманими результатами, основними зовнішніми мотивами є:

- поради друзів та знайомих (12%);

- престиж, авторитет вузу та факультету (12%).

У якості реального зовнішнього мотиву навчання більшість студентів вказала бажання не запускати вивчення навчальних предметів (36%). У той же час, найбільш значущими зовнішніми професійними мотивами для більшості студентів є:

- бажання отримати цікаву роботу (52%);

- бажання отримати високооплачувану роботу (52%);

- самовдосконалення (48%).

Таким чином, виходячи з отриманих результатів, можна говорити, що серед внутрішніх та зовнішніх професійних мотивів на перші місця виходить бажання здобути вищу освіту, яка дозволить отримати цікаву та високооплачувану роботу. Також, велике значення мають самореалізація та самовдосконалення.

Як вказують автори методики [4], отримані дані також можуть бути корисними для вивчення взаємозв'язку мотивації досягнення успіху, мотивації вчення та адаптації студентів у вузі, ціннісних установок студентів у процесі навчання, психодіагностики у мотиваційному тренінгу та загалом для побудови прогнозу соціального розвитку особистості.

Література (References)

1. Гилюн О.В. (2012). Освітні мотивації студентської молоді. *Науково-теоретичий альманах «Грані», Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара*. 1(81), 102-104.
2. Заброцький М. М. (2000) Педагогічна психологія. Київ.
3. Ильин Е. И. (2003). Мотивация и мотивы.– СПб. Питер.
4. Кетько С.М., Пакулина С.А. (2010) Методика диагностики мотивации учения студентов педагогического вуза. *Портал психологических изданий PsyJournals.ru*, https://psyjournals.ru/psyedu_ru/2010/n1/26655.shtml
5. Dornyei Z. (1994). Motivation and Motivating in the Foreign Language Classroom Author. *The Modern Language Journal*, 3(78), 273-284.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ

Богущ Алла – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, професор кафедри теорії і методики дошкільної освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Ван Цюхун – волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (КНР)

Ван Юйвей – волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (КНР)

Володарська Маргарита – кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов Льотної академії Національного авіаційного університету (м. Кропивницький, Україна)

Гаврилюк Наталія – викладач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики, Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Гриценко Вікторія – старший викладач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики, Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Дерік Ілона – кандидат філологічних наук, доцент кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Дуань Цзюньюй – волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (КНР)

Жмасва Наталя – кандидат філологічних наук, доцент кафедри перекладу і

теоретичної та прикладної лінгвістики, Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Ін Юйян – волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (КНР)

Корольова Тетяна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Лі Сюєлу – викладач Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (КНР)

Лі Юе – волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (КНР)

Ло Їмен – волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (КНР)

Лю Їге – викладач Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (провінція Хенань, КНР)

Лю Сеньтюнь – волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (КНР)

Лю Шо – викладач Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (КНР)

Лю Юйцзе – викладач Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний

університет імені К. Д. Ушинського» (КНР)

Ма Яньлянг – волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (КНР)

Мігова Олена – здобувачка вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня денної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша-англійська)) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Моргун Олександра – викладач-стажист кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики, аспірантка кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Наумкіна Світлана – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Ніколова Ольга – здобувачка вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня денної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша-англійська)) ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Нікорчук Дарія – здобувачка вищої освіти зі спеціальності «Філологія», Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Попова Олександра – доктор педагогічних наук, професор кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики, декан факультету іноземних мов, співдиректор Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» від українського боку (м. Одеса, Україна)

Приходько Надія – здобувачка вищої освіти за другим (магістерським) рівнем зі

спеціальності 035 Філологія (спеціалізація 035.041 – германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська)) ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Си Хунган – магістр філологічних наук, доцент Харбінського інженерного університету (м. Харбін, КНР), викладач-стажист слов'янського мовознавства Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Стоянова Тетяна – кандидат філологічних наук, викладач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Стоянова Юлія – аспірантка кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

У Цзюньда – волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (КНР)

Хе Мяо – волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (КНР)

Хуан Симінь – волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (КНР)

Хуан Цзіннань – волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (КНР)

Хуан Юцзе – волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (КНР)

Цао Женьсібу – волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (КНР)

Цзян Сюєсюе – волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (КНР)

Цун Ченцзюй – викладач-стажист кафедри західних і східних мов та методики їх навчання ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», співдиректор Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» (м. Харбін, КНР)

Чень Фейфан – волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (КНР)

Чжоу Сіньюй – волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (КНР)

Шутяк Вікторія – здобувачка вищої освіти факультету іноземних мов, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Яблонська Тетяна – доктор педагогічних наук, професор кафедри західних і східних мов та методики їх викладання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Яо Бін – волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (КНР)

Ясинська Тетяна – старший викладач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики, Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ**

Підписано до друку з оригінал-макета 24.03.2022.
Формат 60×84 ¹/₁₆. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Обл.-вид. арк. 6,04. Ум. друк. арк. ____.
Тираж 300 прим.
Різографія.

Видавництво «Харбінський інженерний університет»
м. Харбін, вул. Наньтон, 145-1, район Наньган, 150001, КНР